

SIIKALATVA

MAANKÄYTTÖSTRATEGIA

1.3.2012

Kunnanhallitus hyväksynyt 19.3.2012
Kunnanvaltuusto hyväksynyt 2.4.2012

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

AIRIX Ympäristö Oy
Mäkelininkatu 17 A, 90100 Oulu
Puh.010 2414 600
Fax 010 2414 601
etunimi.sukunimi@airix.fi

Kannen valokuvat Uljualta ja Siikalatvan maaseutu ympäristöstä, © Kristiina Strömmer / AIRIX Ympäristö Oy
Kuva Siikalatvan lukiosta kunnan nettisivuilta.
Muut raportin valokuvat © Kristiina Strömmer / AIRIX Ympäristö Oy

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	PROSESSI	3
3	SUUNNITTELUTILANNE	4
3.1	Suunnittelualueesta ja sen kulttuurihistoriasta.....	4
3.2	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	4
3.3	Maakuntakaava	5
3.4	Siikalatvan kaavutilanne ja kuntaa koskevat isot hankkeet.....	8
4	NYKYTILANNE JA SEN KEHITTYMINEN.....	9
4.1	Väestö ja asuminen	9
4.2	Liikenne	11
4.3	Elinkeinot ja työssäkäynti	12
4.4	Palvelut	15
4.5	Kunnallistekniikka	16
4.6	Virkistys	16
4.7	Luontokohteet ja luonnonvarat.....	18
4.8	Kuntatalous.....	18
4.9	Valtakunnallisista ja maailmanlaajuisista trendeistä.....	18
4.10	Asiantuntijakysely.....	19
4.11	Lähtötietoanalyysi	20
5	VISIO JA MAANKÄYTTÖSTRATEGIAN TAVOITTEET	22
5.1	Sidosryhmäkyselyn SWOT –analyysi ja Siikalatvan kunta-analyysi.....	22
5.2	Tavoitteet ja maankäytön suomat toteuttamiskeinot.....	23
6	STRATEGIA.....	25
6.1	Rakennemallit	25
6.2	Maankäytön strategia ja keinoja sen tavoitteiden saavuttamiseksi.....	25
6.2.1	Kirkonkylien roolit	26
6.2.2	Muut strategiset merkinnät	27
6.2.3	Rakentamisen ohjaus	32
6.3	Konkreettiset toimenpiteet joilla edistetään maankäyttöstrategian toteuttamista	32
6.4	Vaikutusten arviointi	34
6.5	Tiedottaminen ja seuranta	35
7	LÄHTEET	36
	LIITE I: SIDOSRYHMILLE JA OHJAUSRYHMÄLLE SUUNNATUN KYSELYN TULOKSET	37
	LIITE II: ALUSTAVAT RAKENNEMALLIT JA NIIDEN VERTAILU	43
	Rakennemallit	43
	Rakennemallien vaikutusten vertailu.....	48
	LIITE III: MAANKÄYTTÖSTRATEGIAKARTAT TEEMOITTAIN	50

1 JOHDANTO

Siikalatvan maankäyttöstrategian tehtävänä on määritellä kunnan maankäytölle yleiset pitkän aikavälin tavoitteet. Suunnitteluvälineenä maankäyttöstrategia sijoittuu maakuntakaavan ja yleiskaavojen väliin. Strategialla pyritään ennakoivaan suunnitelmallisuuteen maankäytössä. Vuorovaikutteisessa suunnitteluprosessissa analysoidaan maankäytön tarpeita ja tavoitteita sekä luodaan vaihtoehtoisia kehitysnäkymiä kunnalle. Kunnan maankäyttöä tarkastellaan myös osana seudullista ja maakunnallista maankäyttöä. Maankäyttöstrategia antaa aikataulutettuja suunta- viivoja koko kunnan alueen maankäytölliseen kehittämiseen ja nostaa esille eri alueiden suunnittelutarpeita.

Suunnittelualueena on Siikalatvan kunta. Siikalatvan kunnassa on neljä vahvaa kirkonkylää ja merkittävä määrä loma-asutusta. Kunta syntyi Kestilän, Piippolan, Pulkkilan ja Rantsilan kuntien yhdistyttyä 1.1.2009. Yhdistymisellä valmistaudutaan väistämättömiin ja suuriin kunta- ja palvelurakenteen muutoksiin. Yhdistymisen kautta pyritään parantamaan alueen asukkaiden elinolosuhteita ja elinkeinon toimintamahdollisuuksia sekä edistämään kunnan toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta ja palvelujen järjestämistä alueen asukkaille.

Yhdistyminen tuo uudelle kunnalle monenlaisia haasteita liittyen työvoimaan, palvelujen järjestämiseen, painopistealueiden hakemiseen ja kunnan kehittämiseen. Yksi kehittämisteema on maankäyttö ja sen suunnittelu. Tärkeä lähtökohta suunnittelussa on vanhojen kuntien vahvuuksien määrätietoinen hyödyntäminen.

Lopputulokseksi saadaan maankäyttöohjelma, johon on kirjattu lähtökohdat, tavoitteet sekä strategia ja toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työn laatimisesta on vastannut AIRIX Ympäristö Oy:ssä arkkitehti Kristiina Strömmer, arkkitehti Elina Marjakangas ja FM Johanna Lehto. Mukana työssä on ollut myös FM Susanna Harvio, FM Kimmo Vähäyjylkkä, kartoittaja Markku Nikula, piirtäjä Tuija Junntila ja DI Tapio Tuuttila.

2 PROSESSI

Maankäyttöstrategia on prosessina monipuolinen ja vuorovaikutukseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Strategiatyö lähtee liikkeelle perustietojen keräämisellä ja nykytilanteen arvioinnilla. Nykytilanteen analyysin perusteella on analysoitu Siikalatvan tulevaa kehitystä.

Suunnittelutyötä ohjaamaan on valittu ohjausryhmä, joka koostuu luottamushenkilöistä ja kunnan viranhaltijoista. Ohjausryhmän jäsenet ovat Tuomo Haapalahti, Aimo Lehmikangas, Raimo Tieva, Mikko Äijälä, Pirkko Pehkonen, Matti Hilli, Ahti Myllykoski, Sakari Hankonen ja Ilmari Ojakoski.

Strategiatyötä varten toteutettiin kysely, joka suunnattiin keskeisimmille sidosryhmille kuten elinkeinoelämän edustajille, seudun ja talouselämän kehittämistä vastaaville aluehallintoviranomaisille ja projekteille, Oulun yliopiston maantieteen laitokselle ja kyläyhdistysten edustajalle. Kyselyssä kartoitettiin keskeisten sidosryhmien näkemyksiä kunnan vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista. Kysely tehtiin myös vertailuryhmänä ohjausryhmän jäsenille. Ohjausryhmälle esiteltiin kyselyn tulokset ja keskusteltiin kunnan tulevaisuudesta maankäyttöstrategian ja nelikenttänalyysin pohjalta.

Maankäyttöstrategian tavoitteet on määritelty ohjausryhmän kokouksissa ja työohjelmassa. Maankäyttöstrategia kunnioittaa kuntastrategiassa 2013 sovittuja yleispiirteisiä linjauksia ja tavoitteita, jotka ovat peruspalvelujen turvaaminen, talouden tasapainoon saaminen ja kunnan elinvoiman vahvistaminen.

Maankäyttöstrategia luodaan tavoitteiden pohjalta laadittujen rakennemallien ja niiden vertailun kautta. Alustavat rakennemallit tehtiin painottaen ja korostaen kussakin vaihtoehdossa yhtä kyselyissä esille tullutta tärkeää teemaa. Painopisteitä olivat Asuminen ja loma-asuminen, Virkistys ja vapaa-aika, sekä Elinkeinot ja yrittäjyys. Ohjausryhmä vertaili vaihtoehtoja. Maankäyttöstrategian pohjaksi valittiin elinkeinon kehittämistä ja yrittäjyyttä painottava malli ”Eteenpäin on elävän mieli”. Valittu maankäyttömalli esitetään kolmella teemakartalla, joihin tuotiin eväitä alustavista rakennemalleista.

Maankäyttöstrategian työstämiseen ovat ohjausryhmän lisäksi osallistuneet Siikalatvan valtuutetut valtuustoseminaarissa, jossa käsiteltiin rakennemallin valintaa, kunnan vahvuuksia ja kehityksen uhkatekijöitä.

Maankäyttöstrategiasta julkaistaan lehdistötiedote, strategiakartat ja strategiara-portti, jotka asetetaan nähtäville kunnan kotisivuille. Lehdistötiedote ja kärkihankkeet esitellään kuntatiedotteessa. maankäyttöstrategiasta pyydetään lausunnot keskeisimmiltä maankäytön suunnittelun yhteistyökumppaneilta.

Maankäyttöstrategia on hyväksytty Siikalatvan kunnanhallituksessa 19.3.2012 ja valtuustossa 2.4.2012

3 SUUNNITTELUTILANNE

3.1 Suunnittelualueesta ja sen kulttuurihistoriasta

Siikalatvan kunta sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa ja se on osa Haapaveden-Siikalatvan seutukuntaa. Siikalatvan kunta on syntynyt 1.1.2009 Kestilän, Piippolan, Pulkkilan ja Rantsilan yhdistymisenä. Keskustaajamana toimii Pulkkila.

Siikalatvan naapurikuntia ovat Liminka, Siikajoki, Haapavesi, Kärsämäki, Pyhäntä, Kajaani, Vaala ja Muhos. Ouluun matkaa Siikalatvalta on noin 90 km ja Raaheen 110 km. Valtatie 4 kulkee Siikalatvan lävitse noin 60 kilometrin matkan. Kuntaan ei ole junayhteyttä.

Kunnan pinta-ala on noin 2 230 km², josta vesistöjen osuus on noin 59 km². Siikalatva kuuluu nyt pinta-alaltaan Pohjois-Pohjanmaan suurimpiin kuntiin. Asukkaita kunnassa on tätä nykyä 6 060 (tilanne 31.12.20011)¹. Väestötiheys kunnassa on Suomen harvimmasta päästä eli noin 2,9 as/km².

Kuva 1. Siikalatvan kunnan sijainti.

Siikalatvan alue oli 1100-luvulta lähtien pirkkalaisten ja myös karjalaisten eränautinta-alueita. Tämän rautakautisen eränkyläalueen pysyvä asutus syntyi 1500-luvulla lähinnä Savosta. Tällöin mm. Rantsilan kirkonkylän kanta-asukas Frans Eerikinpoika ja Sipolan ensimmäinen asukas Sipo Matinpoika lienevät muuttaneet alueelle. Saloisten kappeliksi 1671 perustettu Rantsila siirtyi Siikajoen emäseurakuntaan 1689.

Siikalatvan kulttuurihistoriallista perintöä edustavat mm. kaikki vanhat kirkot ja raitit, Lamujokivarsi Piippolan kylällä, Saviselkä-Piippola maantie, Kärsämän kylä ja Vareksen tila. Siikajokivarsi välillä Mankila-Sipola kuuluu Pohjois-Pohjanmaan arvokkaisiin maisema-alueisiin.

Rantsilaan on valmistunut keväällä 2010 Frantsilasta Rantsilaan - kulttuuriympäristöohjelma, jota voidaan hyödyntää kuntasuunnittelussa ja elinkeinotoiminnassa. Kulttuuriympäristöohjelma on tavoitteena laajentaa tulevaisuudessa koko uuteen Siikalatvan kuntaan. Kunnan alueella on moniin yksityisiin, yhteisöjen ja kunnan omistamiin kohteisiin saatu rakennusperinnön hoitoavustusta.

3.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvosto on päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista vuonna 2000. Tavoitteet on tarkistettu 1.3.2009. Tarkistuksen pääteema oli ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat maankäytön suunnittelua ja käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

1. Toimiva aluerakenne
2. Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
3. Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
4. Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
5. Helsingin seudun erityiskysymykset (ei koske Siikalatvaa)
6. Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet

Tavoitteet 5 ja 6 eivät koske Siikalatvaa. Siikalatvan maankäyttöstrategian kannalta tärkeitä kohtia tavoitteissa ovat:

Toimiva aluerakenne: Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävä hyödyntämistä. Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittäminen perustuu ensisijaisesti alueiden omiin vahvuuksiin ja sijaintitekijöihin.

¹ VRK 2012

Alueidenkäytöllä edistetään kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta sekä kyläverkoston kehittämistä. Erityisesti harvaan asutulla maaseudulla ja taantuvilla alueilla kiinnitetään huomiota jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntämiseen sekä elinkeinotoiminnan ja muun toimintapohjan monipuolistamiseen. Alueidenkäytössä otetaan huomioon haja-asutukseen ja yksittäistoimintoihin perustuvat elinkeinot sekä maaseudun tarve saada uusia, pysyviä asukkaita.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu: *Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään ja eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia. Taajamia ehytetessä parannetaan elinympäristön laatua.*

Yhdyskuntarakennetta kehitetään siten, että palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja mahdollisuuksien mukaan asuinalueiden läheisyydessä siten, että henkilöautoliikenteen tarve on mahdollisimman vähäinen.

Alueidenkäytöllä edistetään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinotoiminnalle riittävästi sijoittumismahdollisuuksia olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen.

Alueidenkäytön suunnittelulla on huolehdittava, että asunto- ja työpaikkarakentamiseen on tarjolla riittävästi tonttimaata. Maaseudun asutusta sekä matkailu- ja muita vapaa-ajan toimintoja on suunnattava tukemaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuuria.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat: *Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä.*

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilymistä suojelualueiden sekä tarpeen mukaan niiden ja muiden arvokkaiden luonnonalueiden välillä edistetään.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tuki-alueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä edistetään kyseiseen tarkoitukseen osoitettujen hiljaisten alueiden säilymistä.

Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä siten, että turvataan luonnonvarojen saatavuus myös tuleville sukupolville. Alueidenkäytössä ja sen suunnittelussa otetaan huomioon luonnonvarojen sijainti ja hyödyntämismahdollisuudet.

Ilman erityistä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsäalueita pirstoa muulla maankäytöllä.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto: *Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Liikennejärjestelmä ja alueidenkäyttö sovitetaan yhteen*

siten, että vähennetään henkilöautoliikenteen tarvetta ja parannetaan ympäristöä vähän kuormittavien liikennemuotojen edellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Tarvittaviin liikenneyhteyksiin varaudutaan kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia pääliikenneyhteyksiä ja -verkostoja.

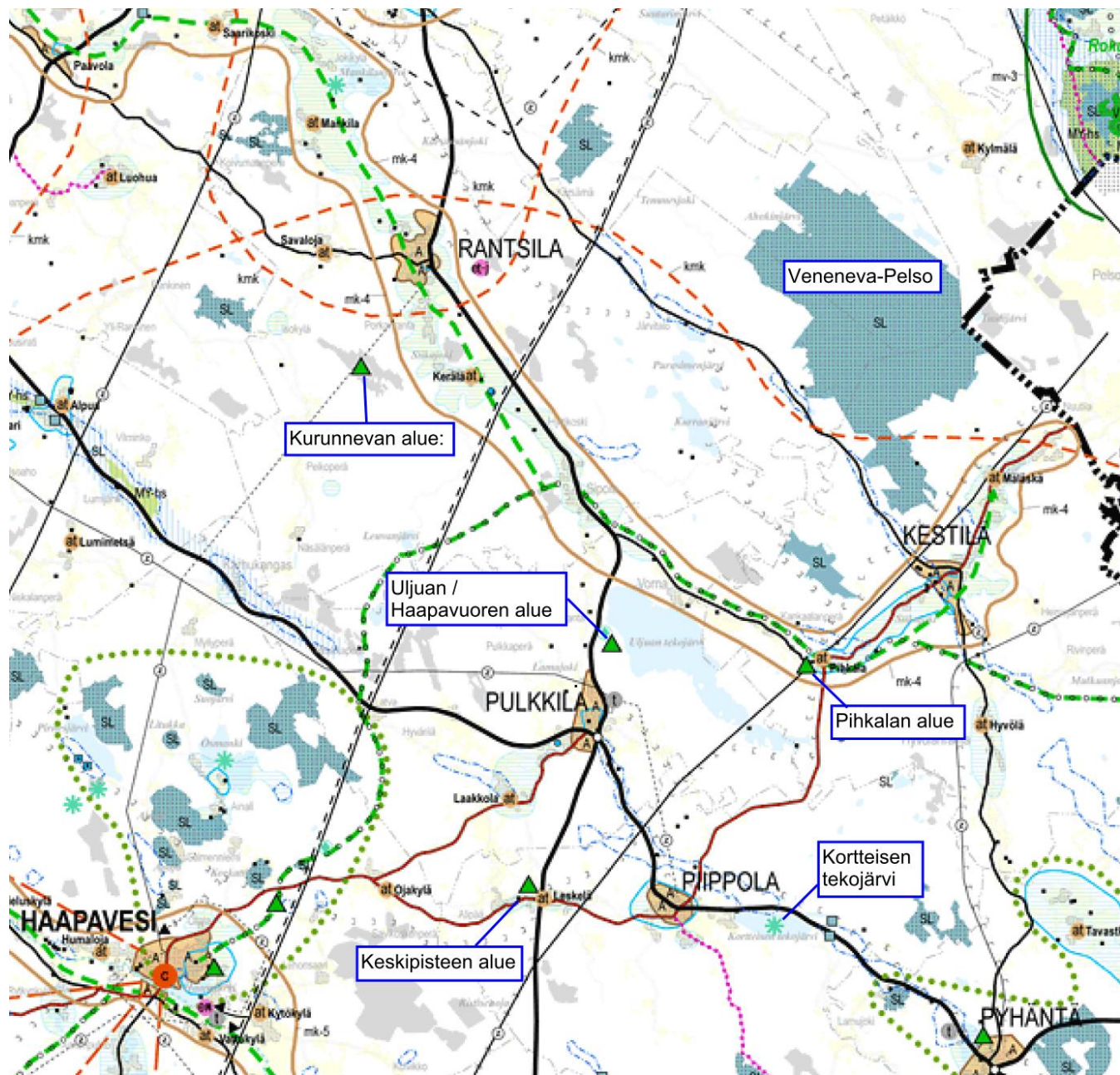
Alueidenkäytössä turvataan energiahuollon valtakunnalliset tarpeet ja edistetään uusiintuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia.

3.3 Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 17.2.2005 ja se on tullut lainvoimaiseksi 25.8.2006 KHO:n päätöksen jälkeen. Maakuntakaavassa on esitetty Pohjois-Pohjanmaan alueidenkäytön visio ja yleistavoitteet. Maakuntakaava sisältää monipuolisesti Siikalatvan kuntaa koskevia kehittämistavoitteita ja tietoja, jotka on havainnollisesti osoitettu myös maakuntakaavakartalla. Maakuntakaavan uudistaminen on aloitettu 2010. Uudistamisen pääteema on energia, joka on ilmastonmuutoksen hallinnan kannalta keskeinen alueidenkäytöllinen kysymys. Tämän Siikalatvan maankäyttöstrategian linjauksia voidaan hyödyntää osaltaan maakuntakaavoitusprosessissa kunnan tavoitteita esille tuotaessa.

MAAKUNNAN VISIO

Pohjois-Pohjanmaa on hyvän elinympäristön, palvelujen ja kulttuurin sekä monimuotoisen luonnon maakunta, joka koostuu luontevista, elinvoimaisista aluekokonaisuuksista kärkenään Oulu, maan toinen keskus ja kansainvälinen vaikuttaja. Maakunnan alue- ja toimintarakennetta kehitetään tasapainoisena aluekeskusten 1+3 -verkostomallia soveltaen. Maakunta kehittyy ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävällä tavalla.

Kuva 2. Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavasta (lainvoima 2006). Karttaan on lisätty kohteiden nimiä.

YLEISTAVOITTEET

1. Maakunnan kansainvälinen ja valtakunnallinen asema vahvistuu
  - Pohjois-Pohjanmaan asema vahvistuu Euroopan ja Suomen työnjaossa, maakunta hyödyntää sijaintinsa Itämeri- ja Luoteis-Venäjä –vyöhykkeiden solmukohdassa ja toimii luontaisena välittäjänä idän ja lännen välillä.
  - Oulu kehittyi maakunnan ja Euroopan pohjoisimpien osien keskuksena.
2. Väestön hyvinvointi edistyy tasapainoisesti
  - Maakunta kehittyi sisäisesti tasapainoisena sillä tavoin, että se pystyy hyödyntämään eri alueiden luontaiset vahvuudet, kuten luonnon- ja inhimilliset voimavarat sekä olevat rakenteet. Perusmaaseutu säilyy asuttuna.
  - Elinkeinoelämällä on korkeatasoiset ja kilpailukykyiset toimintaedellytykset koko maakunnassa ja sen eri osa-alueilla. Maaseutualueiden elinkeinorakenne monipuolistuu ja uusiutuu. Laadukas vetovoimainen elinympäristö antaa kannustavat elämisen mahdollisuudet asukkaille ja eri asukasryhmille.
3. Ympäristön elinvoimaisuus säilyy maakunnan voimavarana
  - Luonnonvarojen tehokkaan käytön mahdollistaa niiden riittävyyden turvaaminen. Erityisesti kiinnitetään huomiota uusiutuvien luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseen.
  - Luonnon puhtaus ja monimuotoisuus sekä kulttuuriperinteen jatkuvuus toimivat maakunnan kehittämisen voimavaroina.

Seuraavassa on esitetty strategian kannalta merkittävimpiä maakuntakaavamerkin-
töjä määräyksineen. Määräyksistä on poimittu strategian kannalta tärkeimpiä koh-
tia.

Siikalatva kuuluu Oulun Eteläisen kaupunkiverkon kaupunki-
maaseutu vuorovaikutusalueeseen, jossa tulee kehittää kaupungin ja maaseudun
vuorovaikutukseen perustuvaa elinkeinotoimintaa, etätyötä ja asumista. Asutus,
palvelut ja työpaikat on pyrittävä ohjaamaan olemassa oleviin kuntakeskuksiin ja
kyliin, uudisrakentaminen yhdyskuntarakenteen kannalta edullisesti. Kirkonkylistä
Rantsila kuuluu myös Oulun kaupunki-maaseutu vuorovaikutusalueeseen.

Rantsila ja Kestilä ovat osa Siikajokilaakson maaseudun kehittämi-
sen kohdealuetta, jossa tulee kehittää erityisesti maatalouteen ja muihin maaseu-
tuelinkeinoiniin, luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä maisemaan tukeutuvaa
asumista, elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Loma-asutuksen ja matkailupalve-
lujen kehittämisellä tuetaan maaseudun säilymistä asuttuna.

Siikalatvan halki kulkee viheryhteystarve Rantsilan kylästä Kestilän
kautta Oulujärven suuntaan sekä Sipolaa ja Haapaveden kaupunkia yhdistävä vi-
heryhteystarve. Viheryhteystarpeet kuvaavat tavoitteellista ulkoilun runkoreistöö
viheralueineen.

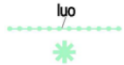
o o o o o Haapavesi-Sipola-Kestilä-Oulujärvi - välille on osoitettu tärkeä yli-
maakunnallinen vaellusreitti.

Piippolasta etelään kulkeva museotie on kulttuurihistoriallisesti tai
maisemallisesti merkittävä tie tai reitti, jonka käyttöä matkailussa ja virkistyksessä
pyritään soveltuvien osin edistämään kuitenkin kulttuurihistorialliset ja maisemalli-
set arvot sekä linjaus huomioiden.

[[[[[Moottorikelkkailun pääreiteistä Haapavesi-Pulkkila-Rokua -reitti on ole-
massa. Kestilä-Rantsila -mottorikelkkareitti on suunniteltu, mutta rakentamatta.

Siikajokivarsi välillä Kestilän kirkonkylä-Pihkala, Lamujokivarsi Piippolan ja Pulkkilan
kirkonkylä kohdalla sekä kirkko ja vanha raitti Rantsilassa ovat kulttuuriympäris-
tön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeitä alueita. Lisäksi
Siikalatvasta löytyy perinnemaisemakohteita ja yksi maisemakallioalue. Maakunta-
kaavan liitteenä olevassa luettelossa on useita Siikalatvan alueelle sijoittuvia kult-
tuurihistoriallisia kohteita ja muinaisjäänneksiä.

Leskelässä oleva Keskipisteen alue, Rantsilan Kurunnevan alue,
Pulkkilassa Uljuan/Haapavuoren alue ja Kestilässä Pihkalan alue ovat osoitettu
virkistys- ja matkailukohteiksi. Haapavuoren ja Kurunnevan ympäristöissä on huo-
mattavan paljon kunnan omistamaa maata.

Mankilan pellot on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta
erityisen tärkeänä alueena (lintualue). Kortteisen tekojärvi puoles-
taan on Suomen parhaita lintujärviä ja tärkeä eräkohde.

Natura 2000-verkostoon kuuluvia tai siihen ehdotettuja alueita ovat
Veneneva-Pelso, Kuvaja-Rumala-Oudonrimmit, Rimpineva-
Matilanneva, Matkusneva – Ukonvaajanneva, Piiparinpuron luonnonsuojelualue ja
Hirvirimpi ja Heikkilän laitumet.

Luonnonsuojelualueita ovat lisäksi Pellikaisenneva ja Iso Suksineva-
Ahvenjärvenneva-Turvakonneva, jotka kuuluvat myös Natura 2000-
verkostoon sekä Uljuan vanha metsä, Lähdekorven luonnonsuojelualue ja Hietalan
vanhan metsän luonnonsuojelualue.

Maakuntakaavaan on merkitty myös tärkeät pohjavesialueet joita on mm. Piippo-
lassa Kortteiselta Paskokankaalle ja Kestilässä kirkonkylän kaakkoispuolelta Haaro-
jalle ja edelleen Järvitälön järvelle ulottuva alue.

Siikalatvan kylistä Rantsila, Kestilä, Piippola ja Pulkkila ovat taajama-
toimintojen alueita, joilla tulee huomioida taajamien toiminnallinen
ja taajamakuullinen kehittäminen sekä yhdyskuntarakenteen
ehyettäminen. Alueet ovat asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-
alueiden sijoittumis- ja laajentumisalueita.

Mankila, Savaloja, Kerälä, Pihkala, Mäläskä, Hyvölä, Leskelä ja Laakkola
ovat maaseutu-asutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, joiden asemaa
on pyrittävä vahvistamaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon
ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta.

Maakuntakaavan mukaan hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden säilyminen tuotan-
tokäytössä on turvattava. Maaseutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yh-
teen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toiminta-
edellytykset. Siikalatvalla maatalous liittyy lähinnä maidontuotantoon. Yhtenäisiä
peltoalueita on etenkin jokien ja teiden varsilla.

Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yh-
teensovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita. Turve-
tuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja
soita tai sellaisia ojitattomia soita joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seu-

dullisesti merkittäviä. Turvetuotantoalueita Siikalatvan alueella on yhteensä noin 700 ha, näistä tärkeimpiä ovat mm. Jousineva ja Kivineva. Turvetuotannon reservialueita on noin 1200 hehtaaria. Mankisennevalla 270 hehtaarin lupaprosessi on kesken. Mahdollisia turvetuotannon alueita on yhteensä tuhansia hehtaareja. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella on käynnissä hanke, jossa kartoitetaan maakunnan soiden tilaa ja niiden käyttömahdollisuuksia. Projektin myötä saadaan arvokasta tietoa mm. mahdollisista uusista turvetuotantoalueista Siikalatvan kunnassa.

MRL-muutoksen johdosta on maakuntakaavan keskustatoiminnoille tarkoitettun alueen ulkopuolelle sijoittuvat merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt osoitettava maakuntakaavassa. Seudullisesti merkittävän suuryksikön kokoa ei ole vielä virallisesti päätetty. Uutena selvityksenä on 30.6.2011 valmistunut Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan manneralueen tuulivoimaselvitys, jossa kunnan eteläosassa on I luokan B kohteita.

Tuulivoimakohteet jaoteltiin teknis-taloudellisen tarkastelun ja ympäristövaikutusriski-indeksin perusteella kolmeen luokkaan:

A. ensisijaisesti suositeltava alue, joka soveltuu hyvin maakuntakaavan tuulivoima-alueeksi,
 B. toissijaisesti suositeltava alue, joka soveltuu varauksin maakuntakaavan tuulivoima-alueeksi,
 C. tuulivoimatuotantoon soveltuva alue, jolla kuitenkin teknis-taloudelliset näkökohdat tai ympäristövaikutukset vaativat lisäselvityksiä ja/tai suunnittelua. + lisämääre kohteiden luokituksessa korostaa tuulisuuden merkitystä osoittamalla että kyseessä erityisen hyvätuulinen alue (> 6,4 m/s).

Maankäytön suunnittelussa tulee turvata tasapuoliset mahdollisuudet ranta-alueiden käyttöön varaamalla riittävästi rantaa yleiseen virkistykseen. Loma-asutuksen kasvuun tulee varautua. Tavoitteena on hyvien vapaa-ajan ympäristöjen muodostaminen tasapuolisesti eri käyttäjäryhmille. Vakituisen asumisen ja loma-asutuksen sijoittumisessa suositaan kyläkeskusten, taajamien ja matkailukeskusten läheisyyttä. Suunnitelmallisella asuntorakentamisella tuetaan erityisesti maaseudun asutuksen ja palvelujen säilymistä.

3.4 Siikalatvan kaavatilanne ja kuntaa koskevat isot hankkeet

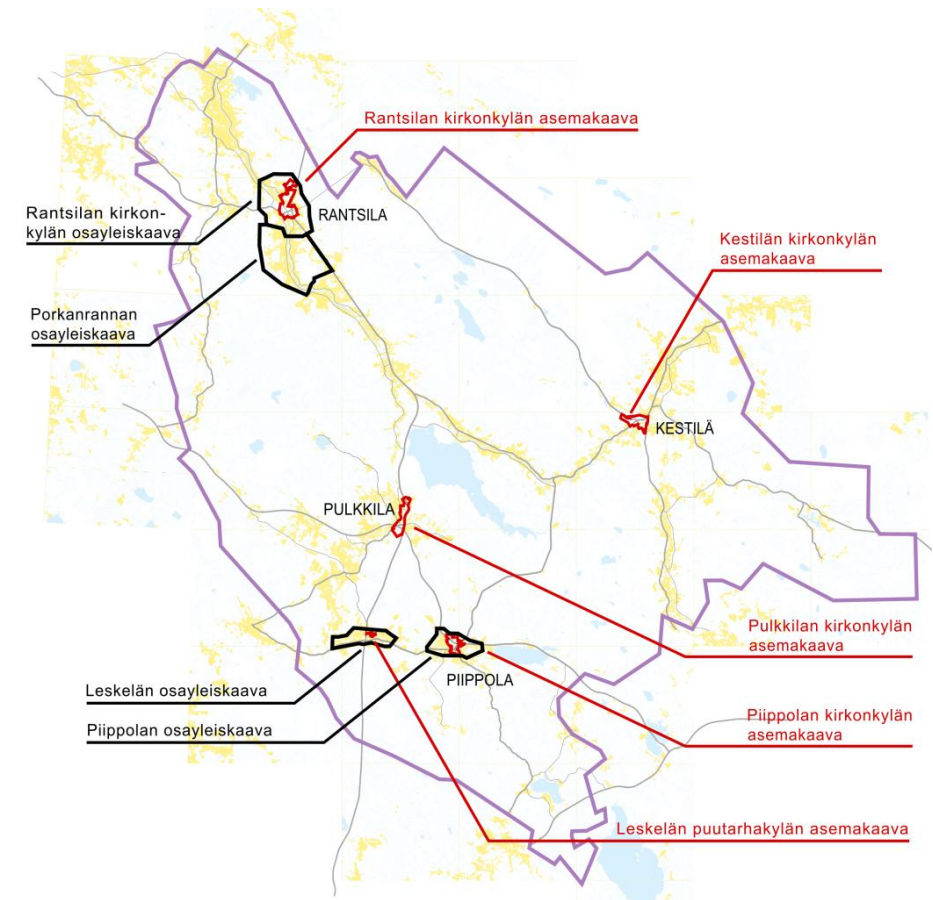
Siikalatvan kaavoituskatsaus on valmistunut vuoden 2010 lopussa.

Siikalatvan kunnassa on voimassa seuraavat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

- Rantsilan kirkonkylän osayleiskaava vuodelta 2003
- Rantsilan Porkanrannan osayleiskaava vuodelta 2010
- Piippolan keskustaajaman osayleiskaava vuodelta 2003
- Leskelän osayleiskaava vuodelta 2000

Vanhentuneita yleiskaavoja ovat Pulkkilan ja Kestilän kirkonkylä sekä Savalojan ja Sipolan oikeusvaikutuksettomat osayleiskaavat. Näistä yleiskaavoista ei löydy numeerista rajausta.

Neljän kirkonkylän (Pulkkila, Piippola, Rantsila ja Kestilä) asemakaavat on vastikään koottu numeerisiksi asemakaavayhdistelmiksi. Pulkkilan ja Piippolan asemakaavoissa on tarkistamistarvetta. Lisäksi on laadittu Leskelän puutarhakylän asemakaava ja ranta-asemakaavoja Järvitalon ja Kurranjärven alueille.

Kuva 3. Siikalatvan voimassa olevat oikeusvaikutteiset yleiskaava- ja asemakaava-alueet. Lisäksi on laadittu ranta-asemakaavoja Järvitalon ja Kurranjärven alueille.

Uljuan tekojärven alueen kehittämistä on laadittu esiselvitys vuonna 2007. Selvitys käsittelee mm. alueen suunnitteluun ja rakennettavuuteen vaikuttavia asioita ja kokoa yhteen alueen maankäytölliset kehittämistavoitteet ja -suositukset.

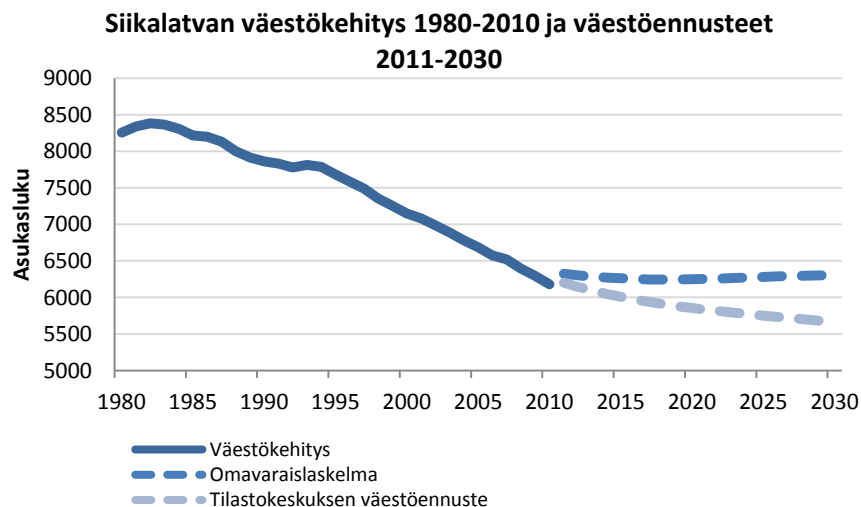
4 NYKYTILANNE JA SEN KEHITTYMINEN

Nykytilanteen analyysissä on arvioitu mennyttä kehitystä, nykytilannetta ja myös tulevaisuutta väestökehityksen, väestön ikärakenteen, muuttoliikkeen, työpaikka- ja työllisyyskehityksen, asumisen ja palvelujen sekä kuntatalouden näkökulmasta. Nykytilanteen analyysiä hyödynnetään aluerakenteen linjauksia pohdittaessa.

4.1 Väestö ja asuminen

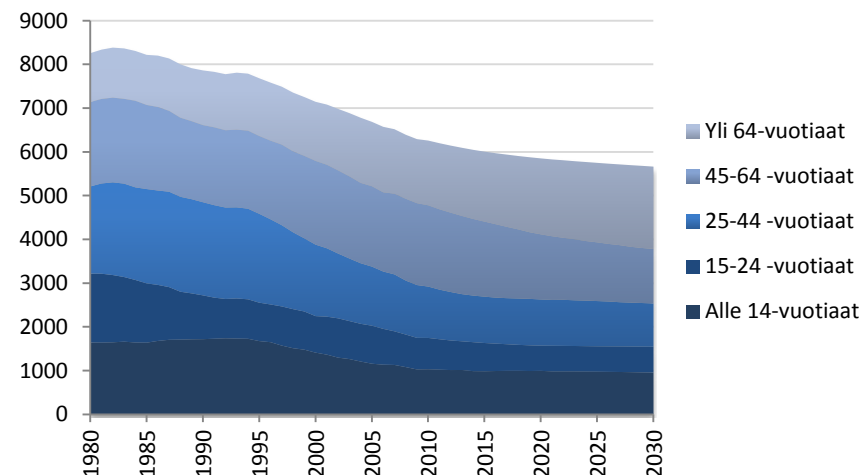
Siikalatvan väestömäärä vuoden 2011 lopussa oli 6 060. Miehiä kunnan väestöstä on enemmistö (53 %). Väestötiheys kunnassa on Suomen harvimmasta päästä eli noin 2,9 as/km².

Siikalatvan asukasluku on laskenut vuodesta 1983, keskimäärin yhden prosentin vuodessa. Tilastokeskuksen vuonna 2009 laaditun väestöennusteen mukaan väkimäärä tulee edelleen vähenemään kunnassa. Ennusteen mukaan kunnan väkiluku vähenee noin puoli prosenttia vuodessa, jolloin vuonna 2030 kunnassa asuisi 5 665 henkeä. Tämä on yli 600 henkeä vähemmän kuin tällä hetkellä. Omavaraislaskelma näyttää väestöennusteen, jossa ei ole huomioitu muuttoliikettä. Siikalatvan nykyinen väestörakenne siis mahdollistaisi väestömäärän säilymisen nykytasolla, mutta muuttoliike ja ikärakenteen muutos vievät tilannetta tappiolliseen suuntaan.

Kuva 4. Siikalatvan väestökehitys, ennuste vuodelta 2009 (Tilastokeskus 2009/2010).

Siikalatvan ikärakenteen kehitys ja ennuste

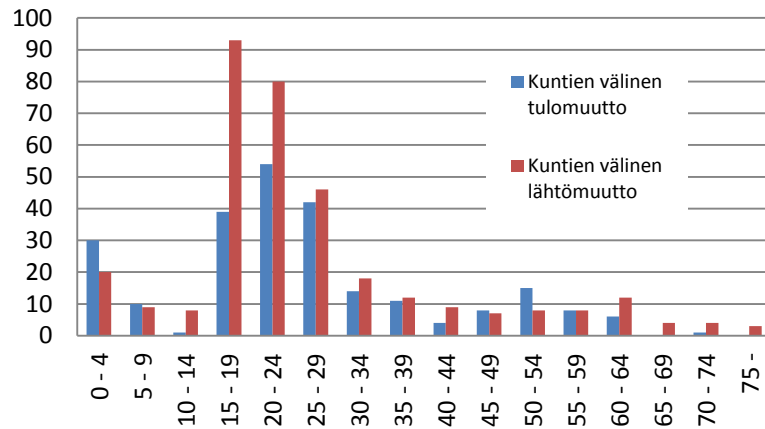
Kuva 5. Siikalatvan väestökehitys ikäluokittain (Tilastokeskus 2009/2010).

Koululaisten osuus (alle 14-vuotiaat) on kunnan väestöstä reilu kuudennes (16 %). Osuus on lähes sama kuin keskimääräinen lasten osuus Suomessa (17 %). Työikäisiä (25–64-vuotiaat) kunnassa on noin puolet (49 %) koko väestöstä, mikä on hieman vähemmän Suomen keskiarvoon verraten (54 %). Eläkeikäisten (yli 64-vuotiaat) osuus väestöstä on sen sijaan lähes viidennes (23 %) ja noin kuusi prosenttiyksikköä suurempi kuin Suomessa keskimäärin (17 %).

Ennusteiden mukaan ikärakenne tulee tulevaisuudessa edelleen vinoutumaan lasten ja nuorison määrän vähetessä. Lasten ja nuorten suhteellinen osuus ei kuitenkaan laske nykyisestä. Muutoksia tapahtuu vanhimmissa ikäluokissa, joiden osuus kunnan väestöstä kasvaa huomattavasti. Näin ollen 15–64 -vuotiaiden osuus väestöstä laskee, mikä tarkoittaa huoltosuhteen heikkenemistä. Tulevaisuudessa siis entistä vähemmällä työssäkäyvien ja verotulojen määrällä tulee huolehtia entistä suuremmasta joukosta. Myös vaikutukset palvelurakenteeseen alkavat olla merkittäviä.

Ikärakenteen ja väestökehityksen muutosten myötä kunnan palvelutarve tulee muuttumaan. Tulevaisuudessa ikääntyneiden oletetaan kuitenkin olevan toimeentuleva ja aktiivinen ryhmä. He käyttävät palveluita ja tarvitsevat uudenlaisia asumismahdollisuuksia, esimerkiksi tuettua keskusta-asumista. Ikääntyvien ryhmän kasvaessa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä julkisen liikenteen kysynnän voidaan odottaa kasvavan, samoin kuin muiden palvelujen ja lähivirkistystyksen kysynnän.

Muuttoliike 2010 Siikalatvalla

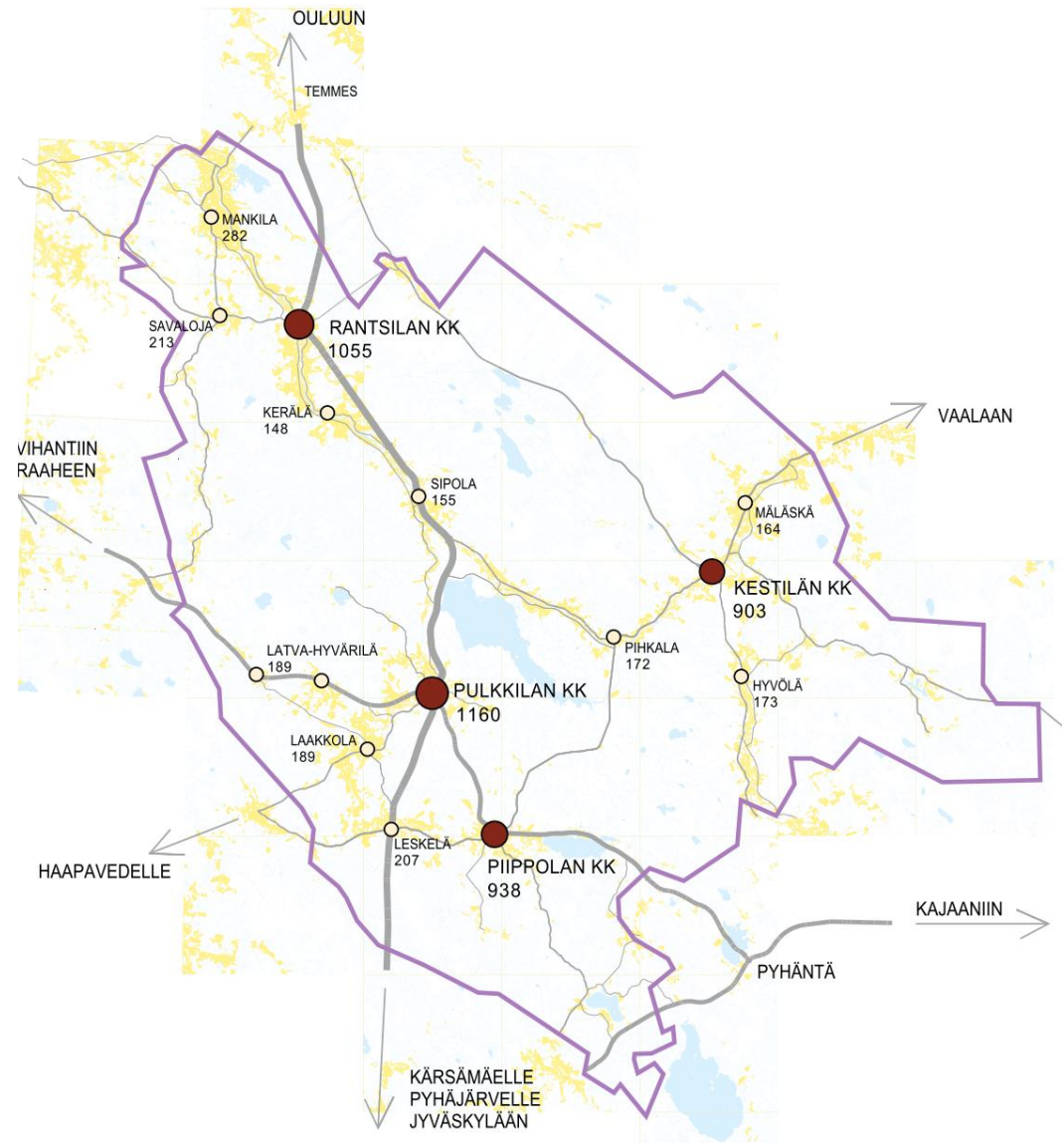

Kuva 6. Muuttoliike ikäryhmittäin Siikalatvalla vuonna 2010 (Tilastokeskus 2009/2010).

Siikalatvan muuttoliikkeestä nähdään, että eniten poismuuttoa kunnasta tapahtuu nuorissa ikäryhmissä (15–29 -vuotiaissa). Nämä muuttajat ovat toisaalta nuoria, jotka lähtevät opiskelemaan oman kunnan ulkopuolelle ja voivat myöhemmin palata kotiseuduilleen. Toisaalta paluumuutto on epävarmaa ja tämä ikäryhmä on niitä nuoria perheenperustamisessa olevia, joita kuntaa toivoo asukkaikseen. Muuttoliikkeen tasapainottumisella olisi suora positiivinen vaikutus syntyvyyteen.

Kunnan asukkaista vuonna 2010 noin 2050 henkilöä asui Rantsilan, noin 1575 Kestilän, noin 1 570 Pulkkilan ja noin 1 340 Piippolan tilastoalueella. Vuoden 2011 alussa asukasluvut tilastoalueittain olivat; Rantsila 1909, Kestilä 1490, Pulkkila 1554 ja Piippola 1208.

Asuminen Siikalatvalla on keskittynyt taajamiin ja kyliin. Siikajoen ranta-alueet ovat kunnan maiseman keskeisiä elementtejä, ja luovat asumisen vetovoimatekijän. Taajamatyypistä rakentamista on Rantsilan, Kestilän, Pulkkilan ja Piippolan kylissä. pienempiä asuttuja kyläalueita ovat mm. Mankila, Savaloja, Kerälä, Vorna, Pihkala, Mäläskä, Hyvölä, Leskelä ja Laakkola. Kunnan taajama-aste on alhainen, 51,4 % vuonna 2009, kun koko maan vastaava luku on 84,4 %.

Kuva 7. Siikalatvan merkittävimmät kyläalueet ja niiden väkimäärät (31.12.2009).

Kirkonkylistä Rantsilassa ja Pulkkilassa asui v. 2009 yli tuhat henkilöä, Piippolassa ja Kestilässä yli 900 henkilöä.

	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008	Muutos 2008-2010
SIIKALATVA	6179	6293	6394	-215
Rantsilan tilastoalue	1909	1949	1993	-84
Rantsilan kirkonkylä	1022	1055	1094	-72
Savaloja	220	213	206	14
Kerälä	151	148	151	0
Pelkoperä	60	63	63	-3
Mankila	267	282	292	-25
Sipola	155	155	154	1
Kärsämä	34	33	33	1
Kestilän tilastoalue	1490	1539	1568	-78
Kestilän kirkonkylä	878	903	916	-38
Mäläskä	158	164	170	-12
Leiviskä	74	77	81	-7
Järvikylä	50	50	49	1
Pihkala	165	172	178	-13
Hyvölä	165	173	174	-9
Piippolan tilastoalue	1208	1234	1253	-45
Piippolan kirkonkylä	913	938	958	-45
Lamu	91	89	88	3
Leskelä	204	207	207	-3
Pulkkilan tilastoalue	1554	1556	1566	-12
Pulkkilan kirkonkylä	1161	1160	1170	-9
Latva-Hyvärilä	124	125	119	5
Vorna	83	82	78	5
Laakkola	186	189	199	-13

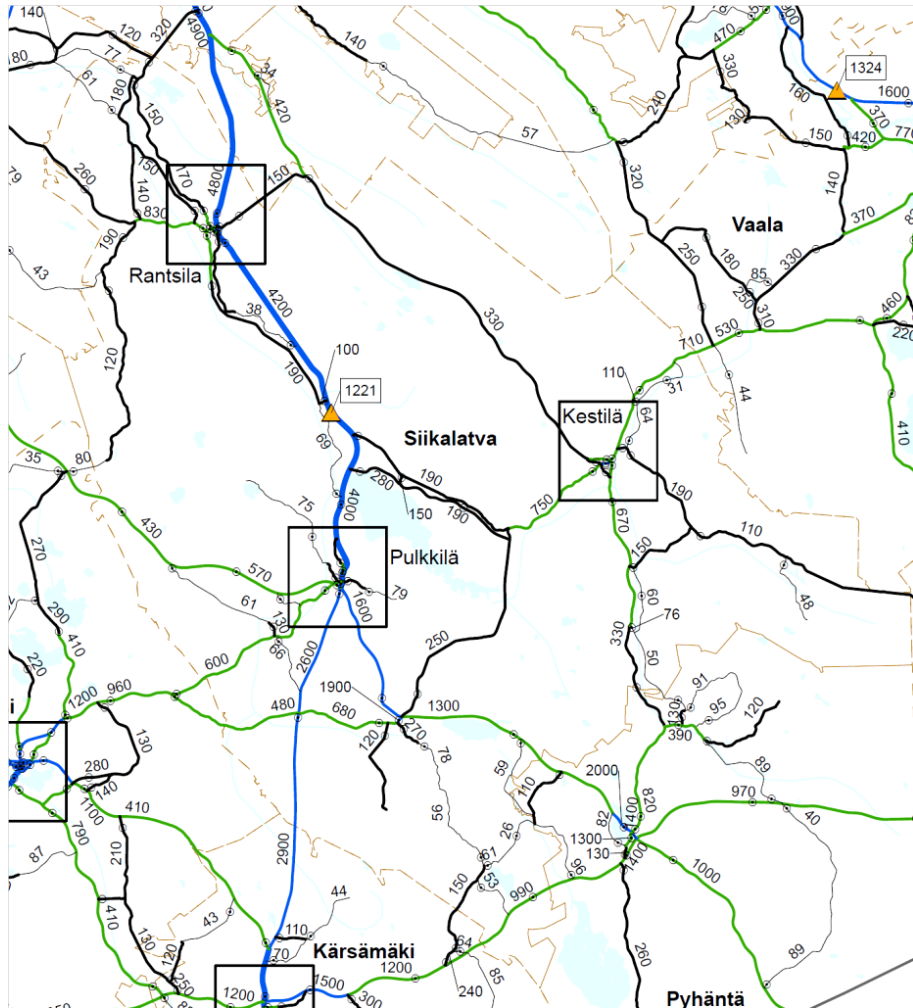
Taulukko 1. Siikalatvan väestömäärä kylittäin 2008-2010 sekä muutos. Lähde: Tilastokeskus / Siikalatvan kunta.

4.2 Liikenne

Siikalatvan kunnan päätiestön muodostaa etelä-pohjoissuuntaisesti kulkeva valtatie 4, joka lävistää kunnan Rantsilan ja Pulkkilan kyläkeskuksissa. Toinen merkittävä päätie on Raahesta lisalmeen Pulkkilan ja Piippolan kautta kulkeva kantatie 88. Tärkeä on myös Koillistie (seututie 800), joka johtaa Ylivieskasta Piippolan ja Kestilän kautta Vaalan, Oulujärven ja Rokuan suuntaan. Myös valtatie 28 kulkee kunnan alueella kaakkoisnurkassa. Kirkonkylistä Kestilän sijainti on liikenteen kannalta syrjäisin.

Kuva 8. Suunnittelualueen päätieverkko (Siikalatvan joukkoliikennesuunnitelma 2010)

Kuva 9. Valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteiden vuoden keskimääräinen ajoneuvoliikenne (ajon./vrk). (Tiehallinto, Oulun tiepiiri, 2008). Nykyiset liikennemäärät voivat olla jo huomattavasti suurempia.

Suurimpia liikennemäärät ovat luonnollisesti valtatiellä 4. Rantsilan kohdalla ajoneuvojen määrä vuorokaudessa ylittää 4800 ajoneuvoon. Raskaan liikenteen osuus on valtatiellä 4 merkittävä. Muilla tieosuuksilla liikenne on huomattavasti hiljaisempaa.

Taajama-alueilta on laadittu eri aikoina liikenneturvallisuuksuunnitelmia. Kevyen liikenteen reittejä on toteutettu lähinnä kirkonkylien keskustojen ydinalueille ja

koulujen läheisyyteen. Päivittäiset, lyhyetkin asiointimatkat kuljetaan yleensä autolla, kun taas pyöräily ja kävely liittyvät yhä enemmän vain vapaa-ajan kuntoiluun.

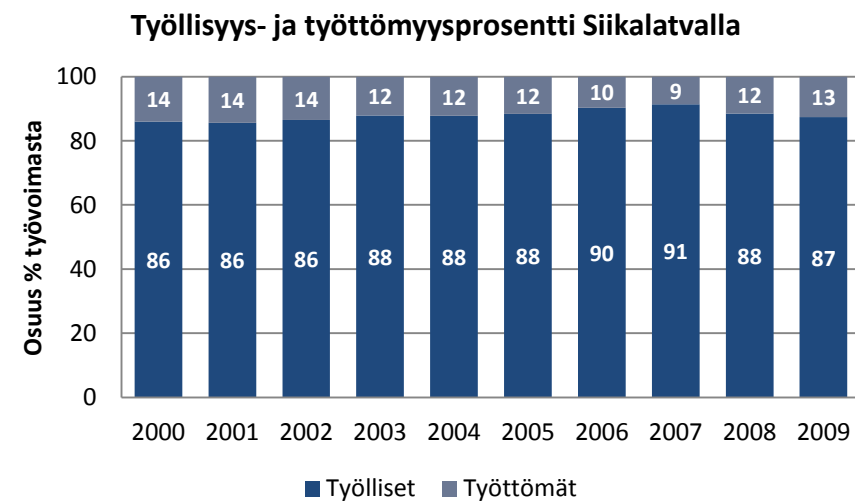
Valtatien 4 liikennemäärät v. 2008 käyvät ilmi oheisesta kuvasta. Nelostien kehittämissuunnitelmassa 2002 tavoitettiin on haja-asutusalueilla korkealuokkainen kaksikaistainen tie, jossa ohitusmahdollisuudet ovat riittävät. Rantsilan suoralle on kaavailtu ohituskäistää. Liikenteellinen palvelutaso haja-asutusalueella turvataan pääosin nopeusrajoituksen 100 km/h avulla. Liittymäalueilla voidaan käyttää pistekohtaisia 80 km/h rajoituksia. Taajamien kohdalla valtatie 4 ohitustielle ei ole maankäyttövarauksia tai suunnitelmia olemassa. Kehittämistavoitteena on turvalliset ja sujuvat yhteydet sekä pitkämatkaiselle että paikalliselle liikenteelle valtatie molemmin puolin.

Lähimmät juna-asetat ovat Vihannissa ja Ruukissa (Siikajoki), noin 50 kilometrin etäisyydellä kuntakeskuksesta Pulkkilasta. Oulunsalon lentoaseman etäisyys Pulkkilasta on noin 70 kilometriä.

Kunnassa on myös kattava metsäautotieverkosto, jota hyödynnetään energiantuotannossa ja metsätaloudessa.

4.3 Elinkeinot ja työssäkäynti

Siikalatvan kunnassa on vuonna 2008 työllistä työvoimaa 2330 ja vuoden 2009 lopussa 2189. Työttömien osuus työvoimasta oli 12 % (304 hlö v 2008). Osuus on laskenut vuosittuuhannen alusta, mutta on jälleen kasvanut talouden taantuman myötä vuonna 2008.

Kuva 10. Siikalatvan työttömyys- ja työllisyysprosentit (Tilastokeskus 2009/2010).

Maatalous on edelleen vahva peruselinkeino ja erittäin merkittävä työllistäjä Siikalatvalla. Kunnassa toimii noin 390 maatilayrittäjää. Tuotanto keskittyy pääasiassa maidontuotantoon. Maatilojen toimintaan liittyy myös sivuelinkeinoja kuten metsäyräköinti.

Kunnassa valmistetaan korkean laadun tuotteita vientiin ja kotimarkkinoille. Esi-merkkeinä Rautaruukki Oyj:n teräsputket ja putkipalkit, Kylmänen Oy:n lihajalosteet, sekä Formula-autoja valmistava Mtec. Ykkösluokan vahvuutena kunnassa on metalliteollisuuden osaaminen, mm. keskenään verkottunut keskittymä Rautaruukki Oyj, Terästyö Nikula Oy, Teräsmaja Oy ja Mekamet Oy. Metalliteollisuus on kuntatalouden kannalta ehdottomasti merkittävin kehitettävä tekijä ja kehittämispotentiaali. Kunnassa on myös muita merkittäviä yrityksiä, kuten esimerkiksi Puutop Oy puualalla ja kumialayritys Hemave Oy ja metsäkoneyrityksiä.

Kunnassa on useita konepajoja sekä muun muassa tietotekniikan ja käsityöpalveluja. (Siikalatva 2010)

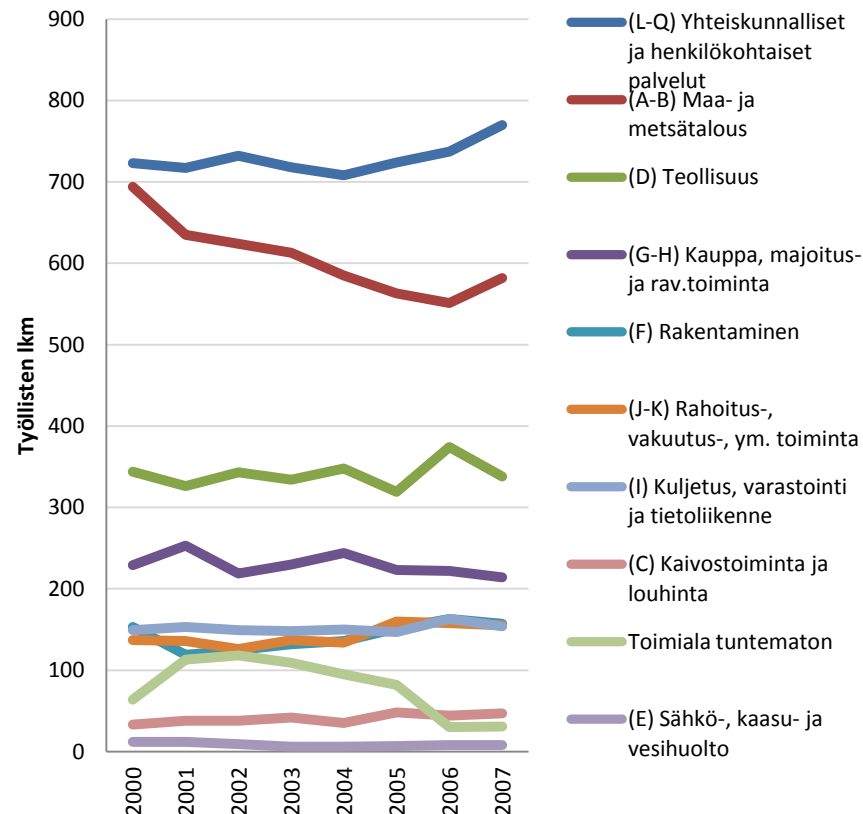
Siikalatvan työpaikat työnantajasektorin ja ammattiaseman mukaan ovat jakautuneet seuraavanlaisesti:

- Palkansaajat 71 %, joista valtio 2 %, kunta 47 %, valtionenemmistöinen Oy 1 % ja yksityinen sektori 50 %
- Yrittäjät 29 %

Suurimmat työnantajat ja merkittävimmät yritykset Siikalatvalla ovat kunta, Rautaruukki, Kylmänen, konepajat sekä energiantuotanto kuten turve- ja energiapuutuotanto ja urakointi.

Siikalatvan työllisten toimialatilastoinnin mukaan Siikalatva on hyvin alkutuotantopainotteinen, sillä lähes joka neljäs (24 %) työpaikka on maa- ja metsätaloudessa. Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut työllistävät kuitenkin eniten (työllisten työpaikoista 31 % ko. alalla). Teollisuus työllistää noin 13 %. Muut työllistävät toimialat näkyvät kuvasta 11 ja tarkempina lukuina taulukosta 1.

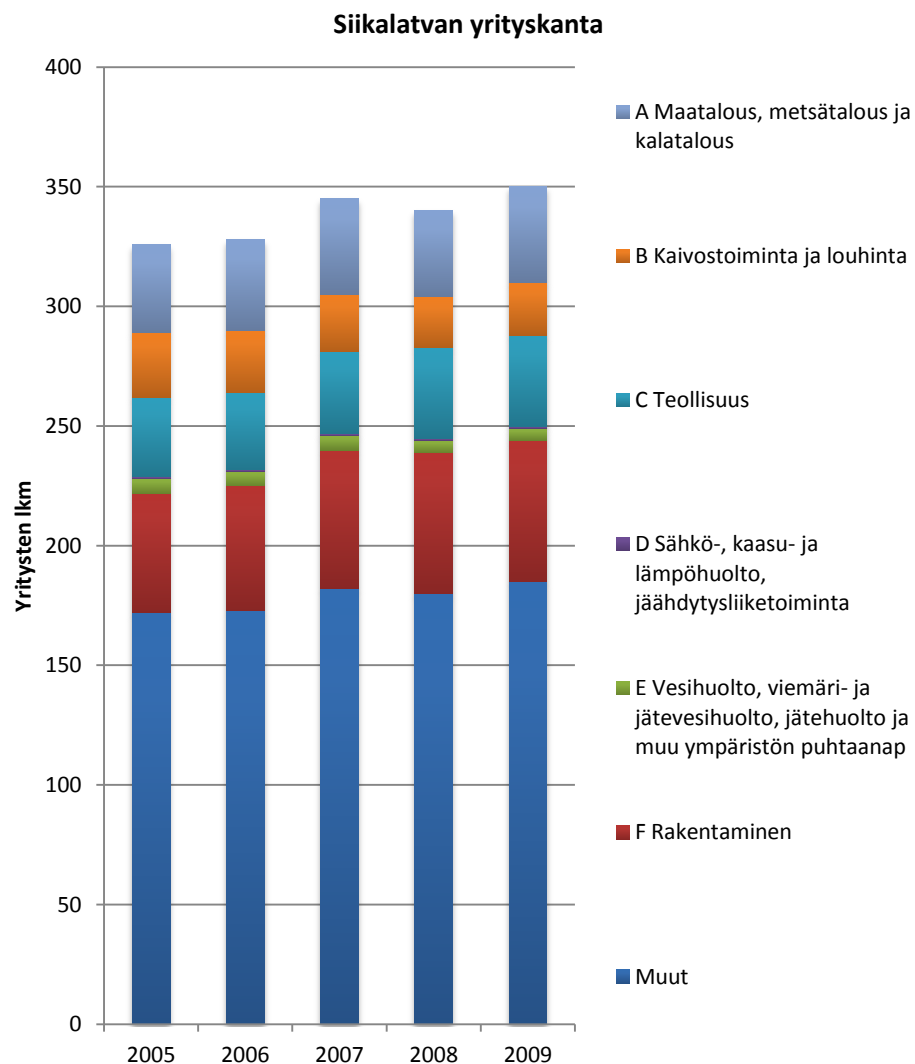
Siikalatvan työllisten toimiala

Kuva 11. Siikalatvan työllisten toimiala 2000–2007 (Tilastokeskus 2009/2010).

Vuonna 2009 Siikalatvan yrityskanta oli 349, toimipaikkojen määrä taas oli 618 kpl. Nämä luvut eroavat huomattavasti toisistaan tilastointiperusteidensa vuoksi. Myöskään kaikki maatilat (390 kpl) eivät tilastoidu yritystilastoihin samasta syystä. Yrityskantaa voidaan tarkastella myös toimialoittain, jolloin nähdään, että suurin osa yrityksistä toimii rakentamisen, maa- ja metsätalouden, teollisuuden, sekä kaupan alalla. Yrityskanta on viimevuosina pysynyt suhteellisen samana. Vuonna 2009 toimintansa aloitti 29 yritystä ja vastaavasti 19 lopetti yritystoiminnan. Edellisvuosina lopettaneiden ja aloittaneiden yritysten määrät ovat myös pysyneet suhteellisen samoina.

Yritystoiminnan kannalta erityisen vahvaa vyöhykettä ovat pääteiden ja jokien lähiympäristöt, joiden hedelmällisille maille myös maatilat ja pellot keskittyvät.

Kuva 12. Siikalatvan yrityskanta 2005–2009 (Tilastokeskus 2009/2010).

Diagrammi ei sisällä varsinaisia maatilayrityksiä, joita on noin 380 kpl. Yrityksistä maatilayrityksiä on siis yli puolet.

	2001	2003	2005	2007	2007 %
(L-Q) Yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut	717	718	724	770	31,35
(A-B) Maa- ja metsätalous	635	613	563	582	23,70
(D) Teollisuus	326	334	319	338	13,76
(G-H) Kauppa, majoitus- ja rav.toiminta	253	230	223	214	8,71
(F) Rakentaminen	119	132	151	157	6,39
(J-K) Rahoitus-, vakuutus-, ym. toiminta	136	137	160	155	6,31
(I) Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	153	148	147	154	6,27
(C) Kaivostoiminta ja louhinta	38	42	48	47	1,91
Toimiala tuntematon	113	109	82	31	1,26
(E) Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto	12	6	7	8	0,32
Yhteensä	2502	2469	2424	2456	

Taulukko 1. Siikalatvan työlliset toimialoittain

Työpaikkaomavaraisuus Siikalatvan kunnassa on noin 95 %. Siikalatvan kunnasta pendelöidään erityisesti Oulun suuntaan, mikä on myös ehdottomasti tärkein asiointimatkojen kohde.

Pendelöinti on vahvaa myös Pyhännälle ja Haapavedelle. Siikalatvaan tulopendelöinnistä ei ole saatavilla tähän tilastoa, mutta sitä voidaan olettaa olevan jonkin verran. Runsas tulopendelöinti voi olla kunnalle epäedullista, mikäli alueen työntekijät maksavat veronsa muihin kuntiin. Siikalatvan työllisten pendelöintitiedot taulukkoon 2 on kerätty Siikalatvan joukkoliikennesuunnitelmasta.

työpaikan alue	Kestilä	Piippola	Pulkkila	Rantsila
asuinalue				
Kestilä	434	6	21	2
Piippola	3	330	45	2
Pulkkila	6	19	493	7
Rantsila	3	3	9	551

Taulukko 2 Pendelöinti nykyisen Siikalatvan kunnan alueella 2005

Pendelöinti näyttää jatkuvan samansuuntaisena. Taulukossa 3 on esitetty Tilastokeskuksen tuoreimmat tiedot vuoden 2009 lopulta Siikalatvalla asuvasta työllisestä työvoimasta (yht 2189) työpaikan sijainnin mukaan. Työvoimasta 171 suuntaa Ouluun ja sen lähikuntiin (vt 4:n kautta), Haapaveden - Ylivieskan - Oulaisten suuntaan kulkee 74 henkeä (mt 794 tai vt4 / kt 28) ja 104 henkeä (st 88) Pyhännälle, jossa on

merkittävästi teollisuuden työpaikkoja. Raahen - Siikajoki suuntaan pendelöi 60 henkilöä ja Kajaani - Vaala suuntaan 25.

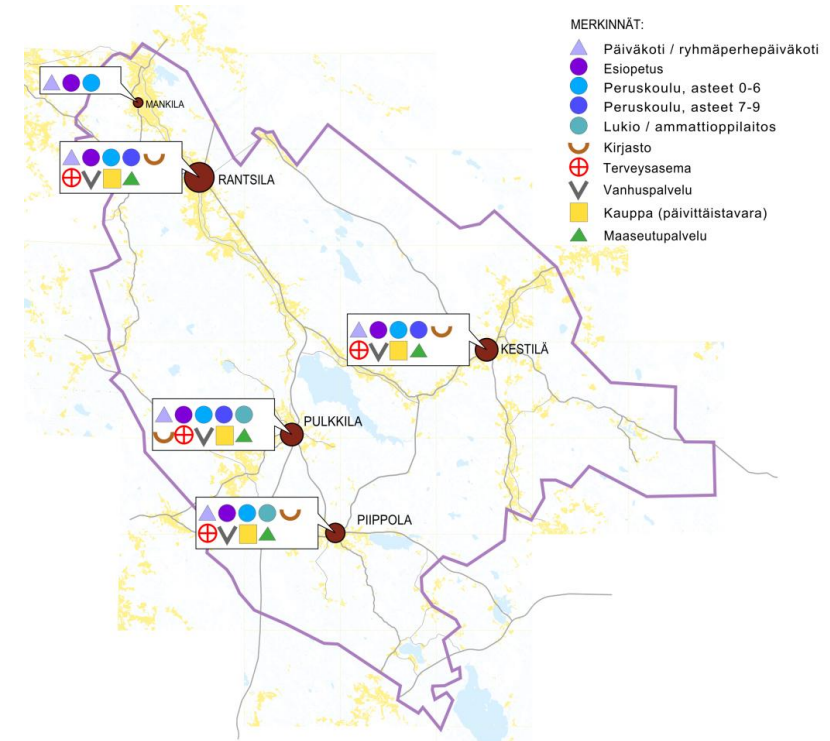
Taulukko 3. Työllinen työvoima työpaikan sijaintikunnan mukaan 31.12.2009

SIIKALATVA	Haapavesi	57
	Haukipudas	4
	Ii	3
	Kajaani	7
	Kempele	11
	Kiiminki	4
	Kärsämäki	12
	Liminka	11
	Lumijoki	0
	Merijärvi	0
	Muhos	4
	Nivala	4
	Oulainen	9
	Oulu	119
	Oulunsalo	6
	Pyhäjoki	0
	Pyhäntä	104
	Raahen	33
	Reisjärvi	0
	Sievi	1
	Siikajoki	22
	Siikalatva	1741 (n 80%)
	Tyrnävä	9
	Utajärvi	1
	Vaala	18
	Vihanti	5
	Yli-Ii	0
	Ylivieska	4
Yhteensä		2189

4.4 Palvelut

Uuden Siikalatvan hallintokeskus on Pulkkila. Kunnalla on toimistot kuitenkin myös Rantsilassa, Kestilässä ja Piippolassa. Terveyskeskuspalveluja tarjotaan kaikissa neljässä kirkonkylässä, joissa on myös vanhuspalveluja ja vanhusten palvelukeskuk-

set. Näissä neljässä kylässä on myös kirjastot ja päivittäistavarakaupat. Erityisesti kaupallisia palveluita haetaan myös kunnan ulkopuolelta, jolloin pääasiainen asiointisuunta on Oulu.

Kuva 13. Siikalatvan palveluiden sijoittuminen v. 2010.

Siikalatvan koulutuspalveluista vastaa Kestilässä toimiva koulutoimisto. Esiopetus on kunnassa järjestetty. Esi- ja perusopetuksen piirissä on noin 750 oppilasta, josta peruskoululaisia on noin 680. Esiopetusryhmiä toimii Aleksanterin ja Hovin kouluissa. Esiopetuspaikkoja ovat lisäksi Päiväkoti Humina, Vaarintalon päiväkoti ja Pulkkilan esiopetus. Perusopetusta annetaan luokille 1-6 viidessä koulussa (Alamäkelä, Aleksanteri, Hovi, Pentti Haanpää, Kestilän peruskoulu) ja 7-9 luokille Gananderin (Rantsila), Ylämäkelän (Pulkkila) ja Kestilän peruskoulussa.

Kunnassa on yksi lukio, Pulkkilassa toimiva Siikalatvan lukio, joka on perustettu 1965. Lukio on toiminut myös etälukiona vuodesta 2000. Lukiossa on 78 opiskelijaa (lukuvoonna 2010-2011). Suurin osa opiskelijoista tulee Siikalatvan tai Pyhäntän kunnista. (Siikalatvan lukio 2010 <http://siikalatvanlukio.fi/>). Opiskelijoita käy myös Haapaveden, Vaalan, Ruukin lukioissa sekä Haapaveden ja Oulun ammattioppilaitoksessa. Piippolan

ammatti- ja kulttuuriopistossa (PAKO) opiskelee yhteensä noin 50 opiskelijaa Siikalatvasta ja lähikunnista. (Siikalatvan joukkoliikennesuunnitelma 2010)

Kuva 14. Siikalatvan koulut ja oppilaitokset 2010 Siikalatvan joukkoliikennesuunnitelma 2010. Valokuvassa Siikalatvan lukio. (Mankilan koulu on päätetty lopettaa.)

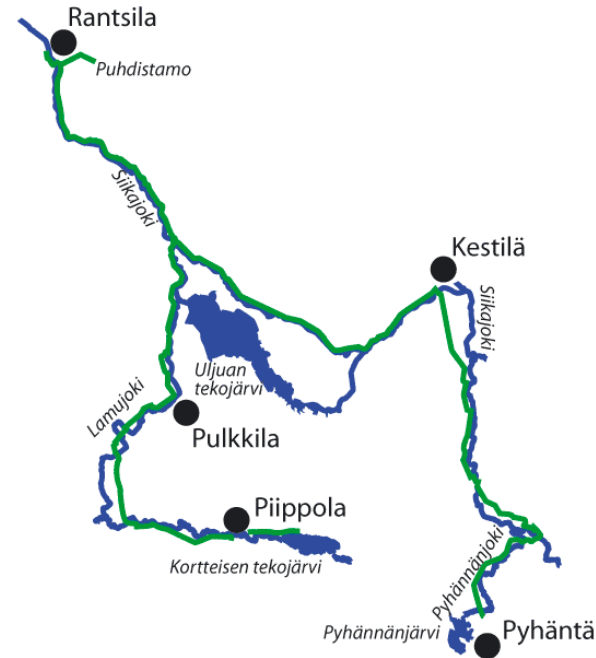
Siikalatvalla toimii maaseutu- ja lomituspalveluyksiköt, jotka tuottavat palveluja myös lähikuntien alueilla. Yksiköillä on useita toimintapisteitä toiminta-alueella.

4.5 Kunnallistekniikka

Haja-asutusalueen viemäröintiä on rakennettu tai suunniteltu Savaloja-Mankilantie, Kerälä, Leiviskänranta-Mäläskä, Koskenranta, Laakkola-Mäntyperä, Leskelä ja Kortteen – kyläalueille. Toteutus riippuu saatavista avustuksista ja liittymishalukkuudesta.

Siikalatvan Keskuspuhdistamo Oy:n siirtoviemäriverkko kattaa yhteensä noin 125 km paineviemäriä, joka kuljettaa Kestilän, Pulkkilan, Piippolan, Pyhännän ja Rantsilan taajamien jätevedet Rantsilan Pahanevalla sijaitsevalle puhdistamolle. Siirtoviemäriässä on n. 5 km välein linjapumppaamoja yhteensä 21 kpl. Kuntien vanhat

jätevedenpuhdistamot on muutettu tasausaltaiksi, joiden avulla virtaamahuippuja hallitaan.

Kuva 15. Oleva siirtoviemäriverkko

4.6 Virkistys

Virkistykseen kannalta tärkeimmät alueet ovat loma-asutusalueet ja toisaalta vesistöt sekä vapaat rannat, joille lähialueen asukkaille on pääsymahdollisuus. Siikalatvalla oli noin 900 kesämökkiä vuonna 2009. Näistä luultavammin osa on siikalatvalaisten omistuksessa, mutta osa ulkopaikkakuntalaisten. Tämä tuo tärkeän lisän alueen virkistyspalvelujen ja muidenkin palvelujen kysyntään.

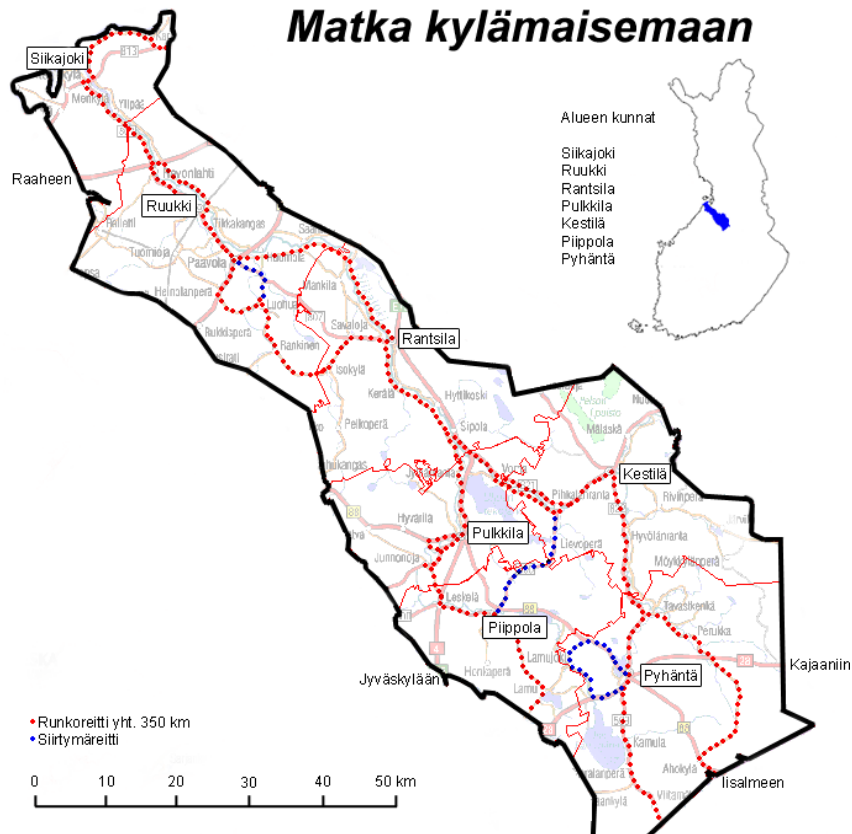
Kulttuuri- ja matkailukohteita:

- Pentti Haanpään museo (Piippolan kirkonkylässä)
- Kairanmaatalo (Leskelässä)
- Kansantieteen tutkijan Christfried Gananderin museo (Rantsilan raitin varrella)
- Ilmari Kiannon syntymäkotona, Pulkkilan pappila (kesäkäytössä)
- Suomen sodan muistomerkit (Pulkkilan ja Rantsilan keskustoissa)
- Siikalatvan neljä puukirkkoa
- Siikalatvan kirkonkyläjen raitit ja Saviselkä-Piippola –maantie
- Kärsämän kylä

- Kulttuurimaisemakohte: Siikajokivarsi välillä Mankila-Sipola
- Suomen keskipiste (Kairanmaan talon edustalla)
- Maalaiskartano Pihkala (Kestilässä)
- Muut maatilamajoituskohteet, kuten B&B Rosenborg, Wares, Wilppola ja Yli-Porkka.
- Haapavuori-Uljuan autorata
- Uljuan pato (yksi Euroopan suurpadoista)

Virkistys- ja luontokohteita:

- Uljuan tekojärvi ja suurpato, Kortteisen tekojärvi ja muut järvet
- Haapavuoren kalliomuodostelmat siirtolohkareineen
- Kurunnevan lintujärvi ja lintutorni
- Pelson luonnonpuisto
- Erämaajärvet Pulkkilasta luoteeseen

Kuva 16. Matka kylämaisemaan-reitistö. Lähde <http://www.opaste.net/siikajokilaakso/>

Matka kylämaisemaan -reitistön keskeiset alueet Mankilasta Pyhännän rajalle sisältyvät Siikalatvan kunnan alueeseen. Kartalla näkyvät vanhat kuntarajat.

Maankäyttöstrategiassa esitetään mm. turvetuotantoalueiden käyttömahdollisuutta virkistykseen otton päättymisen jälkeen. Hyvä esimerkki tällaisesta mahdollisuudesta on Kurunneva, jota jo osittain on hyödynnettykin.

Kunnan tärkeimpiä liikuntapaikkoja ovat:

- Kortteisen ravirata (Piippola)
- Maksinharjun hiihtokeskus ja ampumarata (Kestilä)
- Pulkkilan hiihtoladut, -maja ja mäkihyppytorni
- Lähiliikuntapaikat koulujen yhteydessä
- Liikuntasalit Rantsilassa (virallinen sisäpelikenttä), Kestilässä, Pulkkilassa ja Piippolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksella
- Uusi seutukunnallisesti tärkeä ampumarata on rakenteilla Piippolassa
- Tärkeimmät yleisessä tai yhteiskäytössä olevat uimarannat ovat Viitastenjärven ranta (Pulkkila), maaumala Piippolassa, Kangasjärven ranta (Kestilä) sekä Rantsilassa Keinonkankaan maaumala, Pikkula ja Leirikeskus Ristironkkelin uimaranta Järvitalonjärven rannalla.
- Hevostallit, kuten Pihkala, Sarin Talli Savalojalla, Jaaran talli Piippolassa ja Ahon talli sekä Hevoshaka Mankilassa.

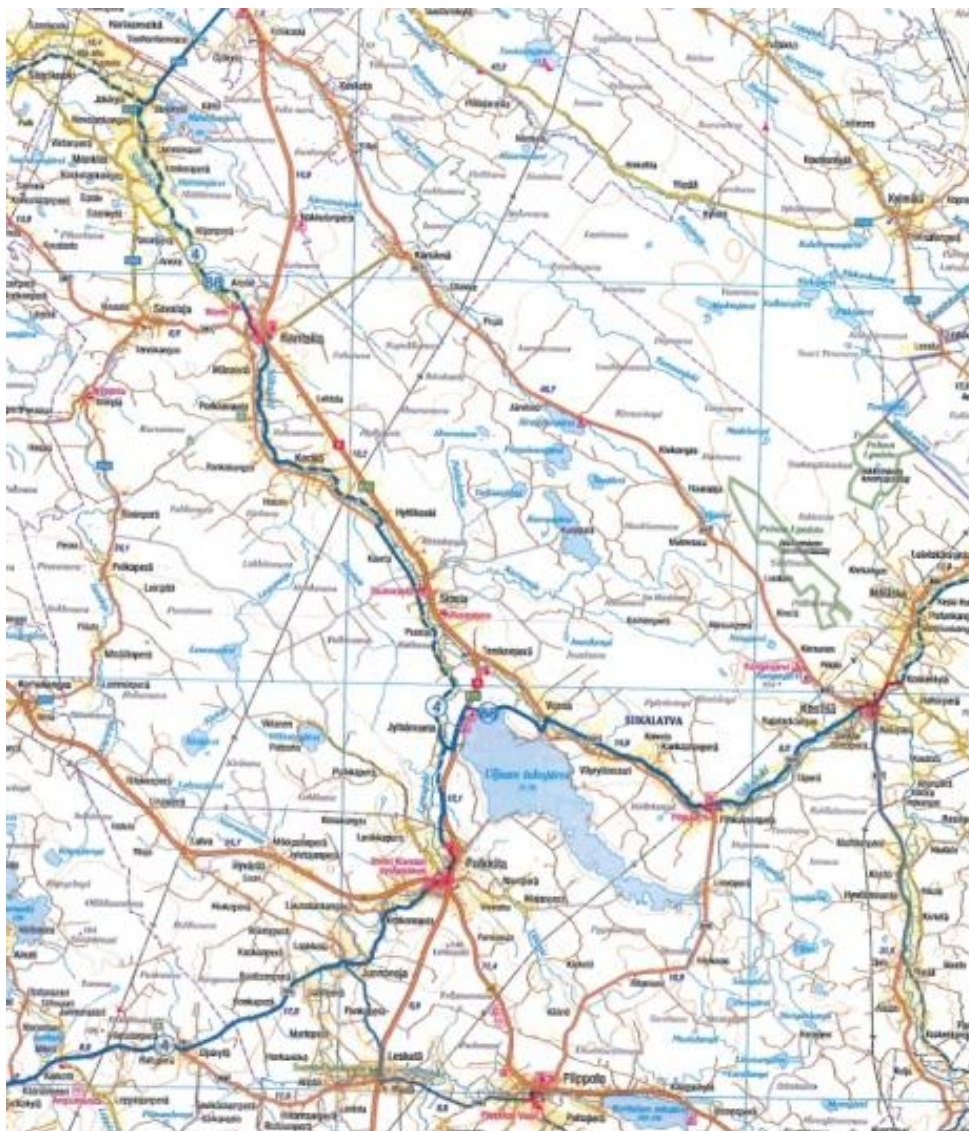
Kunnan virkistysreittejä löytyy Rantsilasta, jossa kulkevat Porkanmaan, Wareksen ja Wilppolan patikkareitit. Muita reittejä ovat mm. moottorikelkkaurat.

Ampumaratojen seudullinen merkitys ja kysyntä on kasvamassa. Uusille ampumaradoille ja olevien ampumaratojen kehittämiseksi on kysyntää.

Siikalatvan kunnan alueet ovat kuuluneet ”Matka kylämaisemaan” -hankkeeseen, jossa on esitetty suosittelut pyöräilytiet pysähtymiskohteineen, yrityksineen ja tapahtumineen. Matka kylämaisemaan reitit kulkevat Siikajokilaakson uoman suuntaisesti ja se on suunniteltu niin että reitin varrelta löytyy kiinnostavimmat retkeilykohteet ja pienyrittäjien palveluita.

Siikalatvan kunnan kautta kulkevat valtakunnalliset pyörämatkailureitit 4 (Etelä-Suomesta Oulun kautta pohjoiseen), 86 (Ylivieskan suunnasta Muhoksen kautta Kiiminkijokilaaksoon) ja 88 (Siikajokilaaksoa pitkin Oulujärvelle).

Paikalliset reitit on osoitettu Laakkolasta Leskelän kautta Piippolaan ja edelleen museotietä Kärsämäen saviselälle. Toinen paikallinen reitti lähtee Kestilästä Tavastenkään, josta se haarautuu länteen Pyhännälle ja itään Ahokylälle. Näitä täydentämään sopisi hyvin mm. Uljuua kiertävä pyöräilyreitistö ja Siikalatvan metsäteiden käyttö maastopyöräilyyn.

Kuva 17. Valtakunnallinen pyöräilymatkailureitistö (Karttakeskus 2010).
Valtakunnalliset reitit on esitetty paksulla ja paikalliset reitit ohuemalla sinisellä viivalla. Päälystämättömät osuudet on esitetty katkoviivalla.

4.7 Luontokohteet ja luonnonvarat

Kunnan merkittävimpiä luontokohteita ovat koillisosan suojelualueet. Erityisen hyviä lintujärviä ovat Kortteinen ja Kurunneva.

Tärkeimmät luonnonvarat ovat metsät, turvesuot ja pohjavesialueet, joilla usein ristiriitaisena toimintana on maa-ainesten otto. Laajimmat soranottoalueet sijoittuvat pohjavesialueille.

Maakuntaliiton selvityksessä on maatulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi todettu Hämeenahonkangas kunnan eteläosassa. Lisäksi Metsähallitus kartoittaa tuulivoiman rakentamismahdollisuuksia kunnan itäosassa.

4.8 Kuntatalous

Siikalatvan kunnan aloittaessa toimintansa vuoden 2009 alussa sen talouden tunnusluvut olivat kriisikuntatasossa, mm. kattamaton alijäämä oli 5,2 M€. Kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana kunnan tase on tervehtynyt ja alijäämä saatu katetuksi. Tämä on ollut mahdollista yhdistymisavustuksen ja eräiden muiden, ei-säännöllisten tuloerien ansiosta. Vuoden 2012 vuosikate on jo negatiivinen ja alijäämäksi arvioidaan 1,4 M€. Tasapainottamistarve vuodelle 2014 on 1,9 M€.

Siikalatvan kunnan tavoitteena on tasapainoinen kuntatalous. Kunnan veroprosentti on jo erittäin korkea. Kunnan säännölliset tulot ja menot on saatava tasapainoon. Kunnan taloudellinen selviytyminen vaatii palvelurakenteen uudistamista. Taloudellisten voimavarojen niukkuus rajoittaa kunnan mahdollisuuksia taloudellisten kehittämisspanoksin tapahtuvaa kehittämistoimintaa.

4.9 Valtakunnallisista ja maailmanlaajuisista trendeistä

Megatrendi on yhteiskuntien rakenteita syvällisesti muuttava, usein globaali ilmiö. Se etenee suhteellisen autonomisesti ja sen perimmäisiä syitä on usein vaikea eritellä. Se on luonteeltaan vääjäämätön muutosvoima, jolla on merkittäviä vaikutuksia kansalliseen ja kansainväliseen talous- ja yhteiskuntajärjestelmään. Tulevaisuuttamme muuttavia ilmiöitä voivat kuvastaa myös heikot signaalit – tulevien muutosten ensimmäiset oireet – jotka eivät välttämättä tapahtuessaan vaikuta tärkeiltä tai ole laajoja, mutta joilla on tulevaisuuden muodostamisen kannalta tärkeä tai jopa ratkaiseva merkitys. Kunnan kehittämismahdollisuuksia ja maankäyttötarpeita tulee verrata megatrendeihin ja heikkoihin signaaleihin.

Esimerkkinä suomalaista yhteiskuntaa muovaavia megatrendejä (Hernesniemi 2002):

1. Globaali integraatio
2. Osaaminen työn muovaajana
3. Ympäristötietoisuus
4. Teknologian muutosvoimat
5. Palveluyhteiskunnan murros
6. Väestön ikääntyminen

Megatrendejä Mannermaan (2000) mukaan ovat mm.:

1. Globalisoituminen: asenteet, markkinat, tuotantoprosessit, rahatalous
2. Verkostoituminen: yritykset, hallinto, kansalaiset, reaaliaikaisuus
3. Kestävä kehitys: ekologisesti ja sosiaalisesti
4. Työn murros: teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskuntaan
5. Julkisen sektorin rooli: ohjaus, itsepalvelut, (perus)oikeuksien valvonta
6. Väestön ikääntyminen: suuret ikäluokat, nuoret (sopeutuvat, syrjäytyvät)
7. Kulttuurinen syrjäytyminen: mielisairaalat, vankilat, huumeet, kriminalisointuminen, uskonnolliset ääriliikkeet
8. Teknologinen kehitys: tietoteknologia, uudet materiaalit, bioteknologia, energiateknologiat

Lisäksi ilmastomuutos ja sen vaikutukset on korostetusti nostettu esille maankäytön suunnitteluun liittyvänä megatrendinä. Suomen kuntarakenteen muutosprosessi on jo vaikuttanut – ja saattaa jatkossakin vaikuttaa - kunnan ja kuntapalveluiden kehittymiseen. Nuorten muutto opiskelu- ja työpaikkojen perässä, energiansäästötavoitteet ja liikkumisen hinnan nousu ovat merkittäviä muutosvoimia. Tietotekniikan ja tietoliikenneyhteyksi-

en kehittyminen voivat kompensoida niiden vaikutuksia. Maailmantalouden tilanne vaikuttaa globalisoitumisen myötä merkittävästi yritystoimintaan ja työllisyyteen.

- Maaseudun kehittämistyön toimintaympäristön tulevaisuus –raportissa on esitetty seuraavanlainen tulevaisuuskuva (Suomen maaseutu 2015.)

Raportissa aihealuetta on kuvattu seuraavasti:

- Maatalous keskittyy alueellisesti ja tilakohtaisesti sekä polarisoituu
  - Alueiden erilaistuminen ja erikoistuminen etenee
  - Maaseudun elinkeinorakenne monipuolistuu ja maatilasidonnaisuus vähenee edelleen
  - Passiiviset harvaan asutut alueet autoituvat edelleen ilman voimakasta kehitystyötä
  - Mikro- ja pk-yrittäjyyttä lisääntyvät erityisesti palvelusektorilla; palveluiden ulkoistaminen ja ikääntymisen aiheuttama hoiva-alan kasvaminen
  - Kansalaistoiminnan roolit ja toimintatavat muuttuvat
  - Kestävä kehitys kaikissa neljässä muodossaan lisääntyy kaiken toiminnan perustana
  - Uusiutuvien luonnonvarojen ja bioenergian merkitys kasvaa
  - Energian hinta nousee
  - Kansainvälistyminen kasvaa; ulkomainen työvoima lisääntyy
  - Verkostoituminen lisääntyy
  - Tietotekniikka kehittyy
  - Väestö ikääntyy
  - Liikkuminen lisääntyy; matkailu, pendelöinti
  - Nuorten ”MeWe” – yksilöllisyys yhteisöllisesti¹ – lisääntyy
  - Tehokkuusvaatimus kiihtyy
  - Laatu- ja ympäristötietoisuus ja vaatimus lisääntyvät (tekninen laatu ja mielikuva)
  - Koulutustaso nousee
- ¹) The MeWe-Generation -tutkimuksen luoma kuva tulevaisuuden nuorista, joille on tärkeää yksilöllisyys ja yhteisöllisyys samanaikaisesti.

Maatalouden strategiaprojekti on asettanut Suomen maatalouden kansallisiksi tavoitteiksi kuluvalle vuosikymmenelle:

- kuluttajälähtöisen toiminnan vahvistamisen koko elintarvikeketjussa
- maatalouden kannattavuuden ja toimintaedellytysten turvaamisen
- EU:n maatalouspolitiikan kehittämisen tasapuolisemmaksi sekä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävämmäksi
- maatalous- ja maaseutupolitiikan vuorovaikutuksen tehostamisen
- maatalouden rakenteen parantamisen
- markkinoiden toimivuuden parantamisen

(lähde: MMM. Suomen maatalouden strategia vuoteen 2010.)

4.10 Asiantuntijakysely

Asiantuntijakysely ja täydennyshaastattelut suoritettiin helmi-maaliskuussa 2011. Tuloksia ja niistä johdettavia tavoitteita käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa. Sidosryhmien ja vertailuryhmän toimineen ohjausryhmän löytämät vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat koottiin SWOT-analyyksiksi, joka on tarkemmin esitetty Visio ja maankäytön

tavoitteet –kohdassa sekä liitteessä I (Sidosryhmille ja ohjausryhmälle suunnatun kyselyn tulokset).

4.11 Lähtötietoanalyysi

Sidosryhmille ja ohjausryhmälle suunnatun kyselyn ja lähtötietojen pohjalta koottiin Siikalatvan nelikenttäanalyysi (katso kohta 5.1 sekä liite I: Sidosryhmille ja ohjausryhmälle suunnatun kyselyn tulokset).

Kyselyn ja lähtötietojen pohjalta merkittävimmit vahvuudeksi tunnistettiin vahva maa- ja metsätalous, suhteellisen monipuolinen elinkeinorakenne ja yritysanta, hyvät ja hyvin saavutettavat peruspalvelut, sijainti Oulun lähellä valtatievarressa, maaseutumaisuus ja pitkäjänteinen maaseudun kehittäminen. Mahdollisuuksia nähtiin maaseudun elinkeinöjen kehittämisessä (yrittäjyys, nettikauppa, koulutetun työvoiman saatavuus, uusiutuvan energian tuotanto, luonnonvara- eli biotalous, bioenergia, luomuruoka, maatalo- ja lähimatkailun kehittäminen), valtatie kehityskäytävässä, lähialueiden hankkeissa, laadukkaissa palveluissa ja kylien elinvoimaisuuden säilyttämisessä, Uljuan sekä muiden vesistöjen ja luontokohteiden hyödyntämisessä loma-asumis- ja virkistyskohteina, sekä mahdollisuudessa tarjota luonnonläheisiä rakennuspaikkoja palveluiden piirissä.

Kuva 18. Uljuan rantaa Haapavuoren kohdalla

Heikkouksia ja uhkia olivat mm. väestön väheneminen ja ikääntyminen, hajanainen, monikeskuksinen kuntarakenne, ostovoiman taantuminen ja kaupallisten palvelujen heikkeneminen, vapaa-ajanalueiden kehittämisen ja hoidon laiminlyönti, julkisen liikenteen puute, huono liikenteellinen saavutettavuus osassa kuntaa, liikkumisen kustannusten kasvu, sekä vaikea kuntatalouden tilanne.

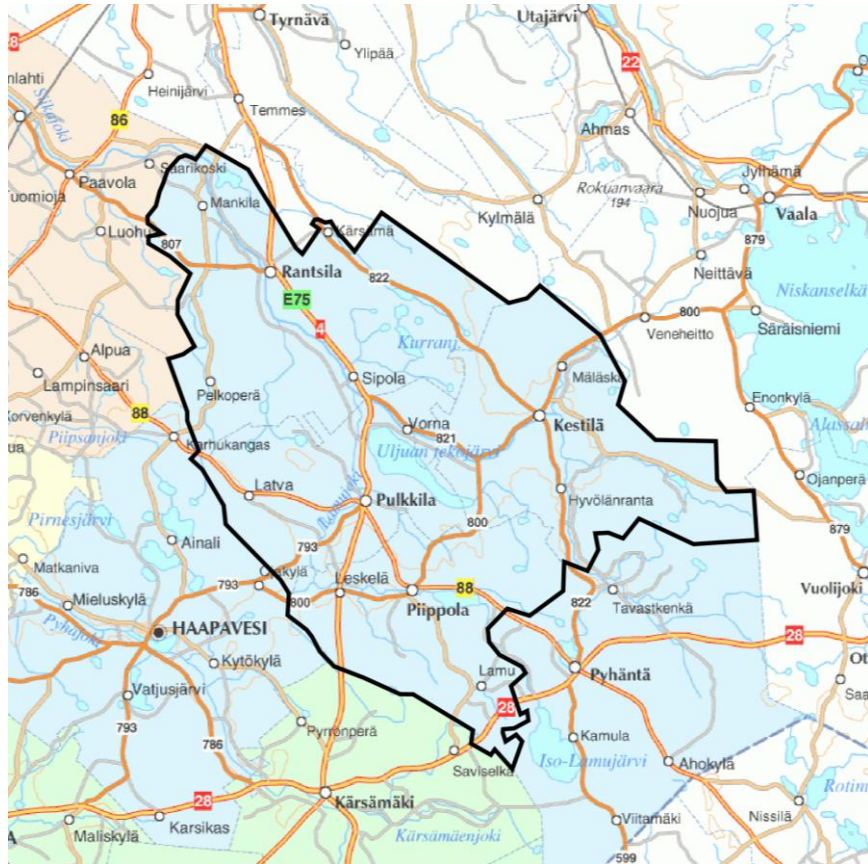
Kirkonkylien ominaispiirteet

Kirkonkylien ominaispiirteet luovat kehittämismahdollisuuksia ja niiden pohjalta voimiettiä kylän roolia tulevaisuudessa. Asiantuntijakyselyssä kirkonkyliltä löydettiin seuraavia ominaispiirteitä:

Rantsila: ▪ Syntyvyys korkeinta uudessa kunnassa ▪ Oulun läheisyys ▪ Yrittäjyyttä ▪ Palvelujen turvaaminen ▪ Liikennepalvelujen kehittämispotentiaali	Pulkkiila: ▪ Tiivis kirkonkylä ▪ Uljuan alue ▪ Yrittäjyyttä ▪ Palvelujen turvaaminen ▪ Päätieverkon solmukohta
Kestilä: ▪ Siikajokivarren maisema ▪ Mahdollisuus loma-asutukselle ▪ Vahva maatalous ▪ Sijainti ▪ Luonto	Piippola: ▪ Viihtyisä asumisympäristö ▪ Leskelän puutarhakylä ▪ Käsi- ja taideteollisuusoppilaitos ▪ Tunnettuus ▪ Sijainti

Kuva 19. Piippolasta on noin sata kilometriä sekä Ouluun että Iisalmelle

Kuva 20. Siikalatvan kunta ja tärkeimmät kylät.

Tavoitteiden ja lähtötietojen pohjalta maankäyttöstrategiassa on pohdittu kirkonkylille seuraavia rooleja ja strategisia linjauksia kehittämisestä:

Rantsila:

- vakituisen asumisen vetovoima-alueita, taajaman laajeneminen
- taajama pääosin joen ja 4-tien väliin, taajaman laajeneminen joen varsille
- taajamakuva tärkeä, samoin kulttuuriympäristön huomiointi
- pienirytksiä ja työpaikka-alueita
- palvelujen säilytys ja kehittäminen: päiväkotia ja esiopetus, koulu (0-9), kirjasto, terveysasema, vanhustalpalvelut, kaupalliset palvelut, liikennepalvelut, lähivirkistys
- liikennepalvelujen kehittäminen asukkaille, valtatie käyttäjille ja yrityksille
- taajamaan erilaisia asumismuotoja: omakotiasuminen tärkein, mutta myös rivitaloasuminen, vanhusten asuminen
- pendelöinti ja asiointiliikenne Ouluun voimakasta (Ouluun 60 km)

Pulkkila:

- kunnan hallintokeskus
- taajama 4-tien länsipuolelle jokirantaan
- tiiveys
- palvelujen keskittymä kunnassa, palvelujen säilytys ja kehittäminen: päiväkotia ja esiopetus, koulu (0-9), lukio/ammattioppilaitos, kunnalliset (julkiset) palvelut, kirjasto, terveysasema, vanhustalpalvelu, kaupalliset palvelut, erikoiskaupan palvelut liikennepalvelut, lähivirkistys
- liikennepalvelujen kehittäminen ohikulkijoiden pysäyttäjänä
- asumiseen useita muotoja eri perhetyypeille ja ikäryhmille
- Ouluun 90 km
- Uljuan matkailun tukeminen ja hyvinvointi- ja liikuntapalvelut
- Metalliosaamisen keskittymä

Piippola:

- kirkonkylän tiivistäminen
- palvelujen säilyttäminen: päiväkotia ja esiopetus, koulu (0-6), ammattioppilaitos, kirjasto, neuvola/terveyspalvelu, vanhustalpalvelu, kauppa, lähivirkistys
- omakotiasuminen, eri perhemuotojen ja ikäryhmien asuminen (huomioiden oppilaitos)
- ”kulttuuri- ja käsityöläiskylä”
- käsityöläisten huomiointi (vrt. Fiskars)
- yhteisöllisyys: ekoasuminen, käsityöläiskorttelit (vrt. Fiskars), puutarha-alueet, omavaraisviljely jne.
- pienimuotoinen kulttuurimatkailu ja näkyvyys Koillisten varrella

Kestilä:

- kirkonkylän tiivistäminen
- omakotiasuminen, vanhusten asuminen
- palvelujen säilyttäminen: päiväkotia ja esiopetus, koulu (0-9), kirjasto, neuvola/terveyspalvelu, kauppa, lähivirkistys
- peruspalvelujen säilyttäminen myös ulkopaikkakuntalaisia ja matkailijoita ajatellen (Koillisten, mökkiläiset)
- Hyvät eränkätymahdollisuudet (metsästys ja kalastus)
- Avovankilalla tärkeä merkitys

5 VISIO JA MAANKÄYTTÖSTRATEGIAN TAVOITTEET

5.1 Sidosryhmäkyselyn SWOT –analyysi ja Siikalatvan kunta-analyysi

Strategiatyötä varten toteutetun SWOT-analyysin avulla sidosryhmät ja vertailuryhmänä toiminut ohjausryhmä löysivät mm. seuraavat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. (Katso myös liite 1):

Vahvuudet

Ohjausryhmä:	Muut kyselyyn vastanneet:
- väestöpohja	- neljän tasavahvan kunnan yhteenliittymä
- maa- ja metsätalous	- kyläverkosto
- suhteellisen monipuolinen elinkeinorakenne ja yrityskanta	- vahvat yritykset
- hyvät ja hyvin saavutettavat peruspalvelut	- kirkkonkylien hyvä palveluvarustus
- sijainti	- käsityöläisyys
- Oulun läheisyys	- sijainti
- liikenteellinen saavutettavuus (osassa kuntaa)	- Oulun läheisyys
	- maaseutumaisuus
	- pitkäjänteinen maaseudun kehittäminen

Heikkoudet

Ohjausryhmä:	Muut kyselyyn vastanneet:
- väestön väheneminen ja ikääntyminen	- suuri pinta-ala
- hajanainen ja monikeskuksinen kuntarakenne	- Helmi (terveyspalvelut)
- ostovoiman taantuminen ja kaupallisten palvelujen heikkeneminen	- yritysten näkyvyys
- liikunta- ja vapaa-ajanaluiden kehittäminen ja hoidon laiminlyönti	- kuljetuspalvelut
- julkisen liikenteen puute	- tunnettuus
- toimivien joukkoliikenneyhteyksien puute	
- Ylivieskan suuntaan	
- liikenteellinen saavutettavuus (osassa kuntaa)	
- vaikea kuntatalouden tilanne	
- yhteistyön puuttuminen	
- kunnan maanomistus monin paikoin pirstoutunut	
- kuntatalous	

Mahdollisuudet

Ohjausryhmä:	Muut kyselyyn vastanneet:
- kunnalla neljä tasavahvaa keskustajamaa	- kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen

- asutuksen keskittyminen (vapaita alueita runsaasti)
- jokivarret ja pienet järvet ja muut vesistöt mahdollistavat vapaa-ajanasumista
- maahanmuutto
- nuorten saanti jäämään paikkakunnalle
- laadukkaat peruspalvelut
- palvelujen tarjonta tasaisesti
- pienet koulut
- päivä- ja vanhustenkodit
- yritystoiminnan kehittyminen
- bioenergia ja ruoka
- palveluvarustus
- tehokkaampi palvelujärjestelmä
- maatilamatkailun kehittäminen
- lähialueiden hankkeet
- suuret muutokset lähialueilla: esim. korkeasti koulutettua työvoimaa tarjolla
- lähiluonto (harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet)
- vesistöt
- metsät
- Uljua ja Siikajoki
- sijainti
- ”Oulun asumislähiö”
- nelostie, nelostien kehityskäytävä
- keskipiste
- kuntien yhdistyminen
- elinvoima
- suuremmat resurssit ja monipuolisemmat mahdollisuudet kuntaliitoksen myötä
- yrittäjyys
- nettikauppa
- uusiutuvan energian tuotanto
- maatalous
- luonnonvara- eli biotalous
- puhdas ruoka ja luomu
- luonto
- sijainti
- sijainti Oulun pendelöintivyöhykkeellä
- Oulun kaupunkialueen läheisyys (mm. lähimatkailu, virkistysaluekuntana)
- tieverkko
- alueylpeys
- usko alueeseen ja sen mahdollisuuksiin
- vanhojen toimintakulttuurien/paikallisten hyvien käytäntöjen yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi

Uhat

Ohjausryhmä:	Muut kyselyyn vastanneet:
- väestön väheneminen	- väestökato
- Kestilän syrjäinen sijainti	- ikärakenteen raju muutos (uhkaa mm. verotuloja, palveluja)
- palveluverkoston tehokkuusvaatimukset (julkisella puolella)	- kylien kehittyminen (emäkyliä pienempien)
- muutokset lähialueilla (mm. Nokian tilanne Oulun seudulla)	- kylien keskinäinen kilpailu
- väljä rakentaminen: infrastruktuurille ja vesistöille sekä kuormitukselle uhka	- entisten kuntien eripurat ja kilpailu
- kuntatalous	- palveluiden katoaminen tai keskittäminen /epätasainen jakautuminen
- valtionosuuksien määrä	- Suomen perustuotannon aseman heikkeneminen EU-tasolla
- kateus kylien välillä	- julkisen liikenteen kehittämättä jättäminen
- ei löydetä ”yhteistä säveltä”	- jääminen välialuekunnaksi
	- ei tartuta kehittämismahdollisuuksiin
	- pitkäjänteinen kehittäminen laantuu
	- hajautettuja ratkaisuja ei viedä käytäntöön
	- kuntaliitoksia tulee lisää

Siikalatvan kunnan perustamiseen liittyvässä kunta-analyysissä on tuotu esille tekijöitä, joihin voidaan vaikuttaa myös maankäyttömahdollisuuksia monipuolistamalla, kunnan mahdollisuuksia ja vahvuuksia hyödyntämällä ja erityisesti osoittamalla fyysiset puitteet laadukkaaseen luonnonläheiseen asumiseen ja yrittäjyyteen tulevia sukupolvia varten.

Siikalatvan kunta-analyysi

Vahvuudet

- Elävä maaseutu
- Elämisen laatu
- Turvallisuus
- Sijainti
- Yhteistyö
- Yrittäjyys, monipuolinen yritysraakenne
- Palvelut
- Luonto
- Henkilöstö

Mahdollisuudet

- UUSI Kunta, uusi kuntakuva
- Ratkaisut talouden ja toiminnan tasapainoon löydetään
- Voimavarat keskitetään tuloksia tuottaviin kärkihankkeisiin
- Terveemmät omatoimisemmat asukkaat
- Nelostien kehittämiskäytävä
- Maaseutuelinkeinot; Perusmaatalous, bioenergia, metalli, maaseutumatkailu
- Tietotyön edellytysten kehittäminen, nopeat yhteydet

Heikkoudet

- Tulojen vähäisyys
- Korkeat palvelukustannukset
- Sairastavuus
- Väestökato
- Huoltosuhte
- Työpaikkojen vähäisyys
- Hajanainen rakenne

Uhkat

- Toimintojen sopeuttaminen epäonnistuu ->jatkoliitokset
- Työpaikat ja väestö vähenevät voimakkaasti
- Palvelut karkaavat
- Negatiivinen kierre voimistuu

Ohjausryhmäkeskusteluissa on lisäksi tuotu yksityiskohtaisemmin esille joitakin vahvuuksia, joita voidaan hyödyntää (mm. maakunnan isot hankkeet, kunnan pohjavesi- ja maa-ainesvarat, metsätieverkosto), sekä uhkia tai heikkouksia joiden kompensointi on hankalaa (mm. maa-ainesten ottoalueiden sijaitseminen pohjavesialueilla, ratayhteyden puute, julkisen liikenteen puutteet ja liikkumisen hinnan jatkuva kasvu, joka saattaa tehdä työssäkäynnin muilla paikkakunnilla kannattamattomaksi).

5.2 Tavoitteet ja maankäytön suomat toteuttamiskeinot

Tavoitteena on Siikalatvan strategian ja vision toteuttaminen, sekä kunta-analyysin ja maankäyttöstrategian SWOT-analyysissä tunnistettujen vahvuuksien ja mahdollisuuksien hyödyntäminen ja heikkouksien ja uhkien torjuminen.

Siikalatvan kuntastrategiassa 2013 korostetaan peruspalveluiden turvaamista, talouden tasapainoon saamista ja elinvoiman vahvistamista. Kuntastrategian mukaan ”Siikalatva kehittää toimintaansa ja turvaa palvelut!”. Maankäyttöstrategia toteuttaa osaltaan kunnan visioon kirjattuja tavoitteita:

Siikalatvan visio 2013

Siikalatvan peruspalvelut ovat toimivia, kustannustehokkaita ja kohtuullisesti saavutettavia.

Kuntalaiset ovat aikaisempaa terveempiä ja hyvinvointi on lisääntynyt.

Siikalatvan elinkeinoelämä on uudistuvaa ja kilpailukykyistä.

Siikalatvalla on hyvä asua ja yrittää.

Maankäyttöstrategian päätavoitteeksi ja koko strategian pohja-ajatukseksi on otettu **väestön vähenemisen pysäyttäminen, hyvät puitteet asumiselle ja yrittämiselle, ikärakenteen vinoutumisen ehkäisy, sekä asukkaiden peruspalveluiden saatuuden turvaaminen**. Nykyinen väestökehitys on tarkoitus saada käännettyä niin, että voimakas väestökato loppuu ja väestömäärä asettuu pidemmällä aikavälillä lähes nykyiselle tasolle. Väestörakenteen vinoutumisen ehkäisy **loisi pohjan kunnan talouden tervehdyttämiseksi ja antaisi kehittymiselle mahdollisuuksia**. Kunnan talous antaa pohjan kaikelle toiminnalle: kunnalla on tiettyjä velvoitteita, joista taloudellisesti suurimpana peruspalveluiden turvaaminen kuntalaisilleen. Talouden tervehdyttämisen avulla resursseja pystyttäisiin osoittamaan eri toimiin, ja kunnan kokonaisvaltainen kehittäminen olisi mahdollista. **Uudet asukkaat** on syytä houkuttaa alueille, joilla on parhaat **mahdollisuudet järjestää tarvittavat palvelut**, ts. olevien kirkonkylien yhteyteen yhdyskuntarakennetta täydentäen tai ainakin hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Näin luodaan **eheä ja toimiva yhdyskuntarakenne**, joka turvaa myös palveluverkon kehittämisen.

Väestökehityksen suunnan muuttamiseksi **Siikalatvalle tulisi pystyä houkuttelemaan uusia asukkaita**. Lisäksi tulisi tukea **kunnassa jo asuvien nuorten jäämistä kuntaan** asumaan.

Kunnan maanomistuksen hyödyntäminen ja maapolitiikan kehittäminen antavat mahdollisuuksia vastata ketterästi tuleviin maankäyttötarpeisiin. Hankittuja maa-alueita voidaan käyttää myös vaihtomaana, niin että saadaan lähellä palveluja olevia alueita tehokkaammin rakentamiskäyttöön.

Markkinointia tulisi kohdistaa lapsiperheille, jotka haluaisivat asua kylämaisessä yhteisössä. Lapsiperheiden houkuttelu vaatisi kuitenkin esimerkiksi toimintaa lapsille. Toinen ryhmä, joille markkinointia voisi suunnata, voisivat olla kunnasta muuttaneet. Heistä nuorempia tulisi pyrkiä saamaan alueelle työvoimaksi, ja vanhempia voitaisiin houkuttella alueelle viettämään eläkepäiviään. Kuntaan voitaisiin esimerkiksi kaavoittaa tontteja vesistöjen äärelle ja tehdä tonteista tilavia, monipuolisia ja edullisia. Tulisi siis tarjota **vastapainoa ja vaihtoehtoisia asuinpaikkoja kaupunkien ja isompien taajamien tonttitarjonnalle**. Näin on jo toimittukin esimerkiksi Leskelän puutarhakylällä.

Lisäksi voitaisiin kehittää esimerkiksi **yhteisöllisiä asumismuotoja** vanhuksille kirkonkylään palvelujen äärelle. Nuoren työvoiman houkuttelu on tärkeää, jotta työvoimapula ei tule elinkeinojen kehittämisen esteeksi. Houkuttelu vaatii työmarkkinoiden kehittämistä. Nuoret ovat myös potentiaalisia perheellisiä, joille hyvät peruspalvelut sekä koulut ja päiväkodit painavat tehdessä päätöstä asumispaikasta. Mankilan koulun lopettaminen vähentää mahdollisuuksia uusien asukkaiden houkuttelemiseen Mankilaan. Kunnan tulisi pyrkiä lapsimyönteisyyteen ja pehmeiden arvojen korostamiseen, mikäli lapsiperheitä halutaan houkuttella. Toisaalta pendelöijille tulisi pystyä tarjoamaan joukkoliikennetarkoituksia. Maankäytöllä tätä voidaan tukea täydentämällä yhdyskuntarakennetta nykyisten joukkoliikennereittien varrella tai lyhyen pyörämatkan päässä kirkonkylän palveluista ja joukkoliikennepysäkitä.

Liikkumisen hinta tulee kasvamaan myös lähitulevaisuudessa, mikä saattaa tehdä pendelöivien asukkaiden työssäkäynnin kannattamattomaksi ja asettaa haasteita uusien asukkaiden houkuttelemiselle. Tästäkin syystä **elinkeinojen kehittäminen ja asukkaiden omatoimisten työllistymismahdollisuuksien tukeminen** on kunnassa ensiarvoisen tärkeää. Maankäytön suunnittelussa tulee antaa mahdollisuuksia asumisen ja maaseutumaisen pienyritystoiminnan yhdistämiseen, sekä maaseutumatkailuyritysten perustamiseen. Esimerkkeinä ovat ratsutallit, kennelit, erämatkailu ja ohjelmalliset maatilamatkailupalvelut. Bioenergian tuotanto, kuljetus ja maarakennusala tulevat työllistämään yrittäjiä. Tietotekniikkakoulutus ja nopeiden

Internet-yhteyksien rakentaminen antavat mahdollisuuksia verkkopohjaisen erikoiskaupan perustamiseen.

Väestömäärän kasvattaminen vaatii myös asukkailta **ilmapiiriä, johon on helppo tulla**. Alueen sosiaalinen pääoma tulisi saada vahvuudeksi. Asukkaiden vapaa-ajan ja virkistysmahdollisuuksiin tulee myös kiinnittää huomiota kunnassa. Siikalatvalta tulee löytyä virkistysmahdollisuuksia sekä harrastus- ja kulttuuritarjontaa. Virkistykseen lähtökohtana ovat alueen luontaiset vetovoimatekijät, kuten luonto ja vesistöt. Maa-ainesten ja turpeen otossa syntyneitä vesialueita on mahdollista hyödyntää virkistys- ja luontokohteina. Koulutiloja tulisi käyttää mahdollisimman hyvin hyödyksi sisäliikunnassa ja muussakin harrastustoiminnassa.

Kunnan Internet-sivut tulisi saada kunnan tärkeäksi tiedonsaantikanavaksi, niin alueen asukkaille kuin muillekin alueesta kiinnostuneille. Sivulla tulisi esimerkiksi olla tieto kunnan palvelutarjonnasta ja yrityksistä ja linkkejä tarpeellisiin yrityksiin ja tietoihin kuten esimerkiksi kunnan tai yksityisten tonttitarjontaan.

Asiantuntijakyselyn pohjalta on ehdotettu lisäksi seuraavia kehittämistoimia kunnan tulevaisuuden parantamiseksi:

- EU-erityistukialueaika on jäljellä, ja EU-ohjelmat rahoituksineen tulee huomioida kehittämistoimissa
- uusia kehittämisvälineitä voi tarjota maatalousrahasto, jonka painopisteen siirtymistä odotetaan alkutuotannon tukemisesta kohti laajempaa maaseudun kehittämistä
- laajaa seudullista yhteistyötä tulee pyrkiä harkitusti lisäämään
- Oulun kehitys hyödynnettävä
- jatkettava kehittämisvyöhyketyötä
- elinvoimaa tulee vahvistaa, kunnan elinkeinostrategia on tässä hyvä väline
- hyvinvointia tulee edistää (erityisesti terveyden osalta)
- sisäistä yhteistyötä tulee parantaa

6 STRATEGIA

Strategista maankäytön suunnitelmaa ei ole määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL), mutta se luo pohjaa alueen kehittämiseksi ja erityisesti kaavoitukselle.

Siikalatvan tulevaa maankäyttöä on kuvattu keskittyen kuntaliitoksen mukanaan tuomiin haasteisiin ja tavoitteisiin. raportin liitteenä olevilla maankäytön strategiakartoilla on esitetty yleispiirteinen kuvaus toivotusta aluerakenteesta ja tulevasta maankäytöstä.

Maankäyttöstrategialla vastataan myös megatrendeihin, joiden mahdollisesti aiheuttamat muutokset ja kriisit ovat aina myös mahdollisuus. Esimerkiksi ilmastomuutos saattaa parantaa maatalouden mahdollisuuksia Pohjois-Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä että maatalouden toimintaedellytyksiä ei tule vaarantaa harkitsemattomalla pientaloasutuksen levittämällä viljeltyihin jokilaaksoihin, vaan asutuksen lisäämisellä pitää olla aito yhteys maaseutuun. Tällainen voi olla esimerkiksi tilan sukupolvenvaihdos, eläinurheiluun liittyvä harrastus, eko-elämäntavan toteuttaminen tai maatalouteen liittyvä pienimuotoisenkin yritystoiminta. Asutuksen pitää tukeutua kylien nykyisiin palveluihin ja kehittämisen siihen, mikä kylille on luontaista ja ominaista. Uusien palvelujen rakentaminen ei ole mahdollista. Suunnittelulla tulee pyrkiä pitkän tähtäimen vaikuttavuuteen. Elinkeinoista saadaan pohja elinvoimalle ja palveluille, ja elinkeinojen kehittämisen avulla ehkäistään väestörakenteen vanhenemista.

Maankäyttöstrategiaa tarkastellaan myös osana seudullista ja maakunnallista maankäyttöä. Maakunnan tuulivoima-, kaivos-, bioenergia- ja ydinvoimahankkeet tuovat mahdollisuuksia paikallisille toimijoille ja lisäävät koko seudun elinvoimaa.

6.1 Rakennemallit

Kunnan maankäytölle luotiin vaihtoehtoisia kehitysnäkymiä kolmen alustavan rakennemallin avulla: **Ensimmäisessä rakennemallivaihtoehdossa "Rantsilasta raikaa"** painotettiin asumista, **toisessa vaihtoehdossa "Uljualla muljuua"** painotettiin virkistys- ja vapaaajan toimintojen kehittämistä. **Kolmannessa vaihtoehdossa "Eteenpäin on elävän mieli"** painotettiin elinkeinojen kehittämistä ja etsittiin tähän liittyen rakentamisen painopistealueita ja muita muutoksen alaisia tai kehitettäviä vyöhykkeitä. Kaikissa vaihtoehdoissa Uljuan ympäristö esitettiin virkistys- ja loma-asutuksen painopistealueeksi. (Liite II: Alustavat rakennemallit ja niiden vertailu). Kaikissa malleissa esitettiin myös asumisen ja loma-asumisen laajenemissuuntia (eniten laajenemisalueita Ve 1:ssä ja vähiten Ve2:ssa), sekä palveluiden, elinkeinojen, liikenteen ja virkistys- ja vapaaajan kehittämisen pääpiirteitä.

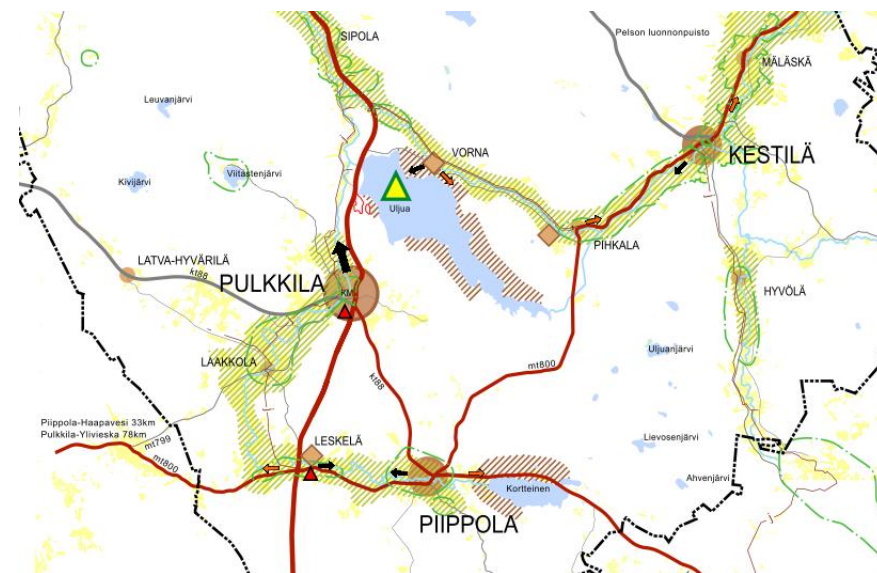
Rakennemallien vertailu tehtiin ohjausryhmätyönä, lähtötietojen, SWOT-analyysin ja alustavien tavoitteiden pohjalta. Alustavia rakennemalleja verrattiin toisiinsa ja nykytilaan. Keskusteluissa todettiin elinkeinojen ja niiden kunnan kehittämiseksi antavan

veropohjan olevan ensiarvoisen tärkeä asia myös asumisen ja virkistystoimintojen kehittämiseksi.

6.2 Maankäytön strategia ja keinoja sen tavoitteiden saavuttamiseksi

Asumisen voimakkaan laajentamisen ei katsottu riittävän eväiksi kunnan tulevalle kehittämiselle. Laajojen taajamien ulkopuolella sijaitsevien metsäalueiden katsottiin turvaavan hyvät mahdollisuudet luonnossa virkistytymiseen muissakin vaihtoehdoissa. Vertailun pohjalta **ohjausryhmä valitsikin eteenpäin vietäväksi, tavoitteelliseksi maankäytön rakennemalliksi elinkeinopainotteisen vaihtoehdon 3 "Eteenpäin on elävän mieli"**, täydennettynä muissa vaihtoehdoissa hyviksi todetuilla ideoilla. Runsaasta ideavalikoimasta johtuen lopullinen **strategia on esitetty teemoittain**.

Kartan 1 teemana ovat **Asuminen, loma-asuminen ja palvelut**, ja siitä käy ilmi erityisesti kunnan tavoiteltu rakenne. **Kartan 2** teemana ovat **Elinkeinot ja energia-talous**. Elinkeinot liittyvät läheisesti asumiseen, palveluihin, maatalouteen ja sen sivuelinkeinoin, matkailuun ja uusiutuvan energian tuotantoon. **Kartalla 3** on esitetty kunnan vahvuusiksi luonnonläheiset todetut **virkistysmahdollisuudet ja matkailuun liittyviä tavoitteita**.

Kuva 21. Ote maankäyttöstrategiakartasta 1. Asuminen, loma-asuminen ja palvelut. Seuraavassa on käyty läpi merkinnät teemoittain, sekä tarkennettu niiden sisältöjä ja merkinnöistä johdettavia toimenpiteitä.

Kartoille on teemasta riippuen koottu **lähtötietomerkintöjä**, jotka ovat osa maankäyttöstrategiaa. Kunnan päätaajamat, nimistö sekä tiet ja muut tekniset verkostot kuvaavat rakennettua ympäristöä. Etäisyydet tärkeimpiin lähikuntiin on esitetty teihin liittyen. Kunnan tärkeimmät tieyhteydet ovat Valtatie 4 (tärkeä kehitettävä tieyhteys) ja Kt88, joka on erittäin tärkeä poikittaisyhteys Pyhännän ja Iisalmen suuntaan. Mt800:aa (Koillistie) kehitetään matkailutienä Oulujärven ja Rokuan suuntaan. Kartalle on merkitty siirtoviemäri tai sen laajennusesitys. **Olevat taajamat palveluineen, päätiet ja tekniset verkostot** luovat käytännön edellytyksiä asumisen ja elinkeinotoiminnan alueiden laajentamiselle kunnassa.

Olevat **peltoalueet** on näytetty tärkeinä maatalouden alueina sekä toisaalta mm. tärkeänä maaseudun maisemaelementtinä. **Järvet ja joet** ovat tärkeä kunnan vetoimatekijä mm. maisemien, suotuisien elinolosuhteiden ja virkistykseen kannalta. Näihin liittyvätkin arvokkaat **maisema-alueet**, joita tulee hyödyntää toisaalta esim. asumisessa, toisaalta suojella mm. virkistystä ajatellen. **Suojelu- ja Natura-alueet** ovat tärkeä osa virkistystä ja luontoelementtejä. Kartalla on myös näytetty tärkeitä **turvetuotantoalueita ja pohjavesialueet**, jotka toisaalta tuovat mahdollisuuksia esimerkiksi elintarviketeollisuudelle, mutta asettavat myös rajoitteita maankäytölle. Esimerkiksi pohjavesialueella tulee asettaa rajoituksia maa-ainesten otolle ja teollisuuden sijoittumiselle. Myös 110-200 kV **voimalinjat** on näytetty kartalla. Pohjois-etelä –suuntaisten voimalinjojen yhteyteen ollaan hakemassa reittiä uudelle 400 kV:n linjalle. **Tuulivoiman** rakentamisen kannalta edullinen alue on merkitty uutena ominaisuutena kartalle Pohjois-Pohjanmaan liiton selvitysten pohjalta. Mahdollisia tulvaherkkiä alueita Siikajoen rannalla ei ole korostettu, koska tulva leviäisi matalana laajalle alueelle ja purkautuisi maaston muodoista johtuen pohjoispuolisen vesistön valuma-alueelle.

POHJAKARTTA- JA NYKYTILANNEMERKINNÄT:

	Olevat peltoalueet
	Järvet ja joet
	Suojelualue
	Natura-alue
	Arvokas maisema-alue
	Pohjavesialue
	Turvetuotannossa olevat tai olleet suoalueet
	Tärkeä tieyhteys
	Voimalinja
	Siirtoviemäri tai sen laajennusesitys

6.2.1 Kirkonkylien roolit

Siikalatvalla on neljä vahvaa kirkonkylää, Pulkvila, Rantsila, Piippola ja Kestilä, joiden säilyttäminen on strategian lähtökohtana. Kuntarakenne ei tästä johtuen saada kovin tiiviiksi, mutta strategiatyössä eri alueille on pyritty löytämään omat roolinsa, joiden avulla kunnasta muodostuu yhtenäinen kokonaisuus.

PALVELUJEN KEHITTÄMINEN JA KIRKONKYLIEN ROOLIT:

	Julkiset palvelut
	Kaupalliset palvelut
KM	Vähittäiskaupan suuryksikkövaraus, alle 5000 m
	Liikennepalvelut
	Kunnan hallinnollinen keskus
	Teollisuusalue. Kehitetään työpaikka-alueita varrella, asutuksen lähellä.
	Yritysalue. Kehitetään alueen käsityöläisten yritystoiminnan mahdollistavia ratkaisuja (vrt. Fiskars)
	KM Pulkvila
	KM Rantsila
	Piippola
	Kestilä

Kirkonkylillä tulee säilyttää ja kehittää julkisten palvelujen verkkoa. Erityisesti tulee huomioida Rantsilan palvelutarjonta, sillä tällä kylällä on korkein syntyvyys kunnassa. Väestörakenne vaikuttaa mm. koulu-, päiväkot-, neuvola-, lääkäri- ja vapaa-ajanpalveluihin. Palvelujen järjestämistä voidaan tehdä myös yhteistyössä naapurikuntien, seutukunnan ja maakunnan muiden alueiden ja kuntien kanssa. Tulevaisuudessa tärkeä asia on vanhusten peruspalveluiden turvaaminen, samoin kuin miellyttävien asuin ympäristöjen varmistaminen. Yksi mahdollisuus voisi tulla palvelubusseista, vaikkakin kiertävien palveluiden kannattavuus ei ole ollut kovin hyvä asukkaiden kulkiessa omilla autoilla.

Pulkvila on Siikalatvan kunnan hallinnollinen keskus. Pulkkilassa tulevat siis myös tulevaisuudessa sijaitsemaan kunnan hallintopalvelut. Pulkvila ja Rantsila sijaitsevat kunnan pääväylän, valtatie 4 varrella. Näissä taajamissa tulee kehittää liikennepal-

mm. maaseutumaisuuden kautta. Pohjois-Pohjanmaalla noin 30 % väestöstä asuu edelleen maalla. Luonnonläheinen elämäntyyli houkuttelee myös nuoria. Haja-asutukselle tulisi miettiä omantyyllisiä muotoja. Kunnassa on paljon hevosten omistajia. Kysyntää on runsaasti uusille rakennuspaikoille joilla voi pitää hevosia asunon yhteydessä.

Myös muilla kyläalueilla asutusta voi harkitusti lisätä haja-asutustyyppisesti esimerkiksi hevosten pito tai puutarhatoiminta mahdollista. Kyläalueilla voidaan lisätä loma-asutusta vakituisen asumisen lomassa. Kylien mittakaava tulee kuitenkin säilyttää. Kylien kehittämisen välineinä voidaan käyttää esimerkiksi hankkeita (vrt. Leader). Savalojan, Leskelän ja Vornan/Uljuan kyläalueita kehitetään tiiviimpinä kaavoituksen avulla, ja ne poikkeavat luonteeltaan muista pienistä kyläalueista.

Siikalatvalle on merkitty neljä asumisen erityiskohdetta, Leskelä, Vorna, Pihkala ja Mankila. Leskelän sijainti on keskeinen, ja puutarhakylä tuo alueelle aktiivisuutta. Vorna taas voi kehittyä tärkeänä kylänä osana Uljuan ympäristön kehittämistä. Vorna ja Pihkala ovat mahdollisia uuden puutarhakylän/hevoskylän sijoituspaikkoja. Näitä erityiskohteita tulee markkinoida.

- Vakituisen asumisen laajenemissuunta ja vetovoima-alue. Edellyttää kevyenliikenteen turvallisuudesta huolehtimisesta.
- Loma-asumisen laajenemissuunta ja vetovoima-alue.

Kartalle on merkitty tärkeimmät vakituisen ja loma-asutuksen laajenemissuunnat ja vetovoima-alueet. Siirtoviemäriin sijainti lisää alueiden potentiaalia vakituisen asumisen alueina esimerkiksi Pulkkilan pohjoispuolella, Rantsilan ympäristössä ja Vornassa. Vakituisen asumisen alueiden laajeneminen edellyttää kevyenliikenteen turvallisuudesta huolehtimista. Laajenemisen tulisi tapahtua siten, että uudet asuinalueet olisivat pääosin sellaisella etäisyydellä palveluista, että oman auton käyttö palveluasiointiin ei olisi välttämätön. Vapaa-ajanasuminen taas turvautuu pitkälti vesistöihin, joten vesistön tilaan tulee kiinnittää huomiota.

- Oleva ja kehitettävä maatalouden ja sen sivuelinkeinojen erityisvyöhyke, kulttuurimaaseutu. Elinkeinoelämään tai harrastustoimintaan liittyvää haja- ja loma-asumista voidaan mahdollisuuksien mukaan harkitusti lisätä.

Vesistöjen varret ovat houkuttelevia asumisen ympäristöjä ja matkailun vetovoima-alueita, mutta ne ovat myös maatalouden pääalueita. Siikalatvalla maa- ja metsätalous työllistää joka neljännen asukkaan ja maatalouden luomat maisemat ovat

kunnan merkittävä vetovoimatekijä. Merkittävillä maatalousvyöhykkeillä mahdollisen uuden rakentamisen tulee tapahtua harkitusti, maatalouden ehdoilla ja mielellään niin että asuminen liittyy maaseutumaisemaan joko pienimuotoisen yritystoiminnan tai maaseutumaisten harrastusten kautta.

Tilusrakenteen pirstoutumiseen tulee kiinnittää huomiota, samoin kuin jokivarsien kaavoitustarpeeseen ja emätilaperiaatteen käyttöön. Maltillinen haja-asutuksen lisääminen ei vie pohjaa taajamien kehittämiseltä, sillä haja-asutusalueille hakeutuu erityyppisiä asukkaita kuin kirkonkylille. Maaseudun sekarakenne lisää maaseudun elinvoimaa, ja osa haja-asutusalueille muuttajista tuo työpaikan mukanaan. Lapsiperheiden sijoittuminen haja-asutusalueille ei ole palveluiden saatavuuden kevytliikenneyhteyksien puutteellisuuden vuoksi järkevää – ainakaan ilman perusteltua syytä, kuten kytköstä maanviljelyyn.

Asumisen ja maatalouden välille ristiriitoja voi luoda mm. lietteen levittäminen ja hajuhaitat sekä vesistöjen suojelukysymykset. Maatalouden toimijoita tulisi kannustaa ympäristön suojeluun esimerkiksi ravinnevalumiin osalta. Mankilan ja Savalojan alueet ovat maisemallisesti miellyttäviä jokivarsialueita. Mankilan läheisillä jokirannoilla tie kulkee lähellä jokea, mikä vaikeuttaa tehoviljelyä. Tämä yhdessä Ouluun suuntautuvan pendelöintipotentiaalin ja palveluiden läheisyyden kanssa tekee alueesta houkuttelevan vakituisen asumisen alueen maalaisympäristössä.

Alueelle tulisi kehittää asumisyhteisöjä, esimerkiksi puutarhakyliä, käsityöläiskortteleita, Vihannin puutalokylän tyyppisiä ratkaisuja. Piippolan ja Leskelän välinen alue olisi yksi luonteva sijaintipaikka tämäntyyppiselle toiminnalle, mutta myös muut kunnan alueet, esimerkiksi Uljuan ympäristö ja Vorna.

Kulttuurimaiseman hoitoon sekä ympäristön siisteyteen tulee kiinnittää huomiota. Tässä apuna ovat esim. kyläyhdistykset, jotka ovat muutenkin tärkeä voimavara maaseudulla.

Liikenne, julkiset palvelut, elinkeinot ja hyödynnettävät luonnonvarat

- Kehitettävä tieyhteys ja tieympäristö -valtatie 4 ohikulkevan ostovoiman ja muun liikennepotentiaalin hyödyntämisen välineenä, työssäkäynti yhteytenä ja matkailureittinä. -maantie 800 matkailutienä. -kantatie 88 Raaheen ja lisaalmeen

Valtatie 4 on merkitty strategiaan kehitettävänä tieyhteytenä, jonka liikennevirran potentiaalia tulee hyödyntää mm. palveluja ja yritystoimintaa kehitettäessä. Valtatiellä 4 on erityinen merkitys Siikalatvan kunnan kehittämisen kannalta. Joukkoliikenteen kehittämisen ongelma on vähäisen väestön lisäksi haja-asutus, mitkä haittaa joukkoliikenteen käyttöä työmatkoilla.

Ydinvoimalaratkaisun myötä myös kantatie 88 Raaheen ja Pyhäjoelle kohoaa entistä merkittävämmäksi kehitettäväksi tieyhteydeksi. Erityisen edullinen alue liikennehakuisten toimintojen sijoittamiseen on Pulkkilassa näiden merkittävien pääteiden (vt4 ja kt 88) solmukohta, missä kaavoituksen keinoin tulisi mahdollistaa teiden parantaminen ja esimerkiksi logistiikkaan liittyvien palveluiden kehittäminen. Tulevaisuudessa tärkeimmät liikenneinvestoinnit kohdistunevat valtatielle 4, jonka suunniteltu kehittäminen lyhentää ajallista etäisyyttä Ouluun ja parantaa turvallisuutta. Valtatien 4 vartta tulisi hyödyntää lisäksi kunnan ”mainostauluna”. Tien varrella voitaisiin korostaa esimerkiksi palveluita tai vaikkapa Leskelän puutarhakylää. Maantie 800 (Koillistie) taas on merkitty kehitettäväksi matkailutieksi.

Kyselyssä ELY-keskuksen liikenne ja infra –vastuualueelta saadun vastauksen mukaan valtatie 4 kehittämisessä pitkän aikavälin toimenpiteisiin kuuluvat liikenteen toimivuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Tulevaisuuden tärkeimmät liikenneinvestoinnit kohdistunevat valtatielle 4. Pitkällä aikavälillä on Pulkkilan kohdalla varauduttava ohikulkutietyyppiseen nykypaikalle parantamiseen ja eritasoliittymän rakentamiseen valtatie 4 ja kantatien 88 liittymään. Rantsilan kohdalla tulee varautua pitkällä aikavälillä ohikulkutiehen. Ensi vaiheessa Rantsilan kohdalla tullaan parantamaan valtatie 4 ja kantatien 88 liittymää. Sekä Pulkkilan että Rantsilan kohdalla liikenneverkon pitkän aikavälin kehittämistarpeet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnitelmissa. Paikallistieverkon parantaminen on tärkeää maa- ja metsätalouden kehittämisen ja tuotteiden hyödyntämismahdollisuuden vuoksi.

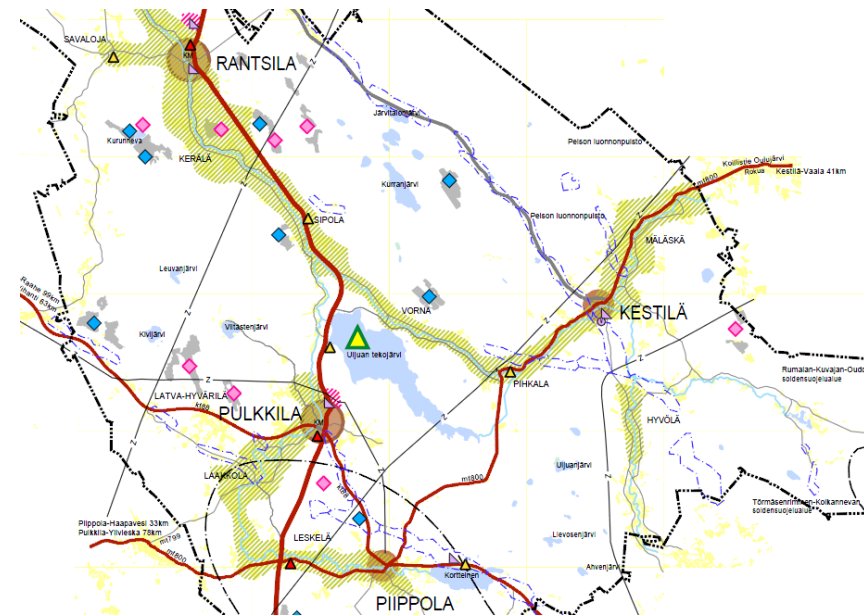
Siikalatvan sisäisistä yhteyksistä mm. palvelujen saavutettavuuden kannalta tärkeiksi nousevat kirkonkylien väliset yhteydet ja kevyen liikenteen olosuhteiden parantaminen.

Kuntatalous, palvelun taso ja etäisyydet asettavat haasteita julkisten palveluiden järjestämiselle. Lasten ja vanhusten palvelut ovat erityisen tärkeitä, koska näillä väestöryhmillä ei ole käytettävissään autoja. Kirkonkylien välisen julkisen liikenteen kehittäminen on myös tärkeää: koululaisliikenne, työmatkaliikenne, mutta myös palveluliikenne. Joukkoliikenteen yhteyksiä esim. juna-asemille tulisi parantaa. Joukkoliikenteen kehittämisen ongelma on vähäisen väestön lisäksi haja-asutus.

- Jatkokäyttömahdollisuuksien kartoitus. Turvetuotantoalueen käyttö maa- ja metsätalousalueena, energiapuun kasvatukseen ja/tai tuulivoimapaistoksi voimalinjojen läheisyydessä, tai Kurunnevilla soranottoon. Tuuliolosuhteiltaan edullinen lakialue.
- Jatkokäyttömahdollisuuksien kartoitus. Turvetuotanto- ja soranottoalueympäristön kunnostus oton loputtua virkistyskäyttöön ja/tai vesistöksi.

Maankäyttöstrategiassa on poimittu esiin tärkeimmät turvetuotantoalueet. Ne ovat oton päätyttyä käytöltään muuttuvia alueita ja strategia hoksauttaa miettimään soiden jälkikäyttöä. Jatkokäyttömahdollisuuksia ovat esimerkiksi bioenergian kasvatusta ja pellettituotantoa, maanviljelyä, sekä kunnostus vesialueeksi ja luontokohteeksi tai muuhun virkistyskäyttöön taikka erähenkisen loma-asumisen kohteeksi. Virkistyskäyttömahdollisuuksia tulisi hyödyntää erityisesti kirkonkylien ja matkailukohteiden ympäristössä.

Suuri osa kunnasta on metsätalousaluetta ja siten potentiaalista energiapuun tuotantoaluetta. Siikalatvan kunta on myönteinen energiahankkeita kohtaan. Haapavesi-Siikalatvan seutukunnassa on meneillään Pohjois-Pohjanmaan liiton organisoima ”Katse tulevaisuuteen” –hanke, jossa tutkitaan bioenergiatuotantoa, vesistön ja rantojen liiketoiminnallisen käytön tutkimista ja mahdollisuuksia ottaa joutomaita - kuten turvetuotannosta poistuneita alueita - hyötykäyttöön. Siikalatvalla on tällä hetkellä pienpuun haketusta esim. Kestilässä. Kunnan sijainti lähellä Oulua ja valtatie 4 varressa edesauttaa esimerkiksi energiapuuhakkeen ja turpeen hyödyntämistä.

Kuva 23. Ote maankäyttöstrategiakartasta 2, Elinkeinot ja energiatalous

Merkittäviä hyödynnettäviä pohjavesivarantoja löytyy erityisesti Kestilän suunnalta mt 822 vierestä, Kestilän eteläpuolelta ja Pulkkiila - Kortteinen –akselilta. Pohjavesialueet on otettava huomioon maankäyttöä suunniteltaessa. Pohjavesialueet on esitetty poh-

jakartamerkintöinä Elinkeinot ja energiatalous –kartalla. Lisäksi kunnassa on tuulivoimapotentiaalia Pulkkilan eteläpuolisilla, Piippolan länsipuolisilla alueilla. (P-PL 2011)

Asiantuntijakyselyssä tuotiin esille, että biotalous ei voi perustua pelkästään suuriin tuotantolaitoksiin vaan se edellyttää hajautettujen ratkaisujen käyttöönottoa mm. energiantuotannossa. Siikalatvan kaltaisten maaseutumaisen alueiden tulevaisuuteen vaikuttaa paljon se, miten hajautettuja ratkaisuja viedään käytännöiksi. Uudet biotalouden mahdollisuudet edellyttävät toimintaympäristöikseen kunnassa olevia paikallisyhteisöjä, joten kirkonkyläiden säilyttäminen on tärkeää.

Kaupalliset palvelut ja elinkeinot

Palveluiden täydentämisen kohde.
Kannattavuutta haetaan matkailijoista.

KM

Vähittäiskaupan suuryksikkövara, alle 5000 m².

Oleva työpaikkakeskittymä (pienteollisuus).

Palveluiden täydentämisen kohdealueita ovat valtatie 4 varrella Rantsila, Pulkila ja Leskelä. Paikallinen ostovoima on hajallaan, joten erikoiskauppaa on hankala keskittää. Lisäksi erikoistavaramyyntiä on tarjolla runsaasti verkkokaupassa. Siikalatvan kaltaisten alueiden päivittäistavarakaupan palveluita voidaan vahvistaa tilaamalla erikoistuotteita asiakkaan toiveiden mukaan. Palveluihin haetaan kannattavuutta matkailijoista. Pulkkilassa kehitetään ABC-asemaa. Rantsilan kirkonkylälle ja Pulkilaan, jossa valtatie 4 ja kantatie 88 risteävät, on perusteltua varata kaavoituksen yhteydessä mahdollisuus alle 5000 m² laajuisen vähittäiskaupan suuryksikön rakentamiselle.

Siikalatvalla on pienteollisuutta, erityisesti konepajateollisuutta. Kaupan alalla, energiantuotannossa ja puualalla on kehittämismahdollisuuksia. Näille kaikille varataan kehitettävää työpaikkavyöhykettä valtatie 4 tuntumaan. Olevat ja laajennettavat työpaikkakeskittymät on esitetty Rantsilaan ja Pulkilaan. Myös Piippolassa ja Kestilässä on edellä mainittuja pienemmät työpaikkakeskittymät. Työpaikka-alueiden kehittämistoimia varten kunnan tulisi hankkia maata omistukseensa myös ennakoivasti, jotta tarvittaessa voidaan tehdä kehittämistoimia tai maakauppoja esimerkiksi maanvaihdon avulla.

Siikalatva kuuluu osaamis- ja aluekeskushjelmiin, joihin osallistuminen on jatkossakin tärkeää. Myös hyvät tietoliikennetyhteudet antavat yrityksille toimintamahdollisuuksia, vaikka etäisyys asiakkaisiin olisikin fyysisesti suuri. Kunnan tietoliikennetyhteysien tulee olla kunnossa. Omat nettisivut ovat kunnan tärkeä markkinointi- ja tiedotuskanava.

Oleva ja kehitettävä maatalouden ja sen sivuelinkeinon erityisvyöhyke, kulttuurimaaseutu. Elinkeinoelämään tai harrastustoimintaan liittyvää haja- ja loma-asumista voidaan mahdollisuuksien mukaan harkitusti lisätä.

Kehitettävä työpaikkavyöhyke, valtatie 4 lähiympäristö.

Kartalle on merkitty myös olevat ja kehitettävät maatalousvyöhykkeet sekä kehitettävät työpaikkavyöhykkeet valtatie 4 lähiympäristössä Rantsilan ja Pulkkilan kirkonkyläiden pohjoispuolella. Maatalouden jatkojalustustoiminnalle tulee tarvittaessa järjestää lisää tilaa hyvien liikenneyhteysien varrelta.

Maatalouden kehittämisaalue on kulttuurimaaseutua, joka on maatalouden sivuelinkeinon erityistä kehittämisaaluetta. Maatalouden sivuelinkeinoiksi sopivat esimerkiksi matkailu, loma-asuntojen vuokraus, puutarhatalous, hevostalous ja matkailijoille tarjottavat ohjelmopalvelut, kuten luonnossa virkistytymisen, eräily, moottorikelkkailu sekä (vaellus)ratsastus. Hevosala on merkittävä kasvuala. Voidaan laskea, että 10–15 hevosta tuovat yhden työpaikan kuntaan.

Matkailun ohjelmopalvelut toimivat osana Oulun tarjontaa. Elämysmatkailuun voisi kuulua edellä mainittujen lisäksi kalastus- ja metsästysmahdollisuudet, mm. hirvenmetsästys.

Loma-asukkaat ovat tärkeitä asiakkaita erityisesti kunnan kaupallisille palveluille. Maatalouden ja sen sivuelinkeinon vyöhykkeellä voidaan lisätä haja-asutusta sekä loma-asutusta harkitusti, mutta tämän tulisi tukea elinkeinoelämää ja liittyä maaseutumaiseen elämäntapaan tai maaseutuyrittämiseen. Rakentamisella ei saa häiritä maatalouselinkeinoja eikä ottaa hyviä peltoja asuina-alueiksi.

Maankäytön suunnittelua tulee tarkentaa jokivarsissa, koska maatalouden tilakokojen odotetaan edelleen kasvavan. Siikalatvalla tärkeät viljelymaisematkin säilyvät vain viljelemällä. Maatalousvyöhyke tuo myös lähiruokamahdollisuuden, jota tulisi hyödyntää.

Kartalle on merkitty kehitettävä, seudullisen tason luonto-, virkistys- ja matkailukohde Uljua, joka on Suomen kolmanneksi suurin tekoallas. Matkailun kannalta Uljuan merkitystä tulisi korostaa erityisesti Oulun suuntaan, sillä seudulla ei ole isoja järviä, ja Uljua sijaitsee lähempänä Oulua kuin Oulujärvi. Uljua ja erityisesti Alakanava ovat tärkeitä kalastusalueita, lähinnä virkistyskalastukselle. ”Made in Uljua” –mateenpilkintäkilpailusta on pyritään tekemään jokivuotinen ja sille pyritään järjestämään MM-status.

Seudullinen luonto-, virkistys- ja matkailukohde, Uljua.

Matkailupalvelualue tai kohde, leirintäalue, maatilatmatkailukohde tai vastaava.

Strategiakartoille on merkitty matkailupalvelualueena Uljuan länsiranta valtatie 4 varrella. Alueesta on mahdollista kehittää valtatie 4 varren merkittävä pysähdyspaikka, joka voisi sisältää esimerkiksi kioskin ja vetonaulana mm. kotieläinpuiston. Jo

nykyisin Uljuan rannalla sijaitsevalla kioskilla pysähtyy kesäisin runsaasti matkailijoita. Alue on leirintäalueen potentiaalinen sijoittamispaikka. Kunta omistaa järven länsipäästä Haapavuoren alueen, mikä parantaa virkistyskäytön kehittämismahdollisuuksia. Läheinen Vornan liikenneasema on avattu valtatie 4 kulkijoiden käyttöön v. 2011, ja se on yhdistettävissä reitistön avulla Haapavuoreen.

Muita strategiakartoilla esitettyjä matkailukohteita ovat maalaiskartano Pihkala ratsutalleineen ja muut hevostallit. Näiltä, kuten myös maatilamajoituskohteilta tulisi järjestää yhteyksiä maastoon ja eräalueille. Vaellusreitit ja moottorikelkkaurat voivat toimia monikäyttöreitteinä niin matkailijoille kuin kuntalaisillekin. Virkistys- ja matkailukartalla on esitetty muutamia tärkeimpiä tavoitteellisia reitti yhteyksiä ja luontokohteita, kuten Pelso ja Kurunneva. Uljuan rannalle on merkitty olevia ja tavoitteellisia venesatamia.

Virkistys

- Luonto-, matkailu- tai virkistyskohde.
a = ampumarata.
m = moottoriturheilurata.
- Vaellusreitti tai viheryhteystarve.
- Valtakunnallinen pyöräilyreitti (reitit 4, 86 ja 88).
- Moottorikelkkareitti, -ura tai -yhteystarve.
Osalta reittiä kesäkäyttö hevosreittinä.
- Satama tai veneenpitopaikka.
- Kulttuurikohde.
- Kulttuurireitti / paikallinen pyöräilyreitti.

Matkailupalvelukohteet ja -alueet ovat myös kuntalaisten virkistyskohteita. Erityisesti Uljua venesatamiseksi on tärkeä virkistyskohde kaikille kuntalaisille. Edellä mainittujen lisäksi Siikalatvalta löytyy luonto-, matkailu- tai virkistyskohteita Leskelästä (puutarhakylä), Pelson luonnonpuistoalueelta sekä Kortteisen tekojärven pohjoisrannalta, jossa sijaitsee raviurheilukeskus. Kortteisen aluetta voitaisiin kehittää esimerkiksi tehdyn maankäyttösuunnitelman pohjalta hyödyntäen järven kalastus- ja virkistyskäyttöpotentiaalia. Kortteisen tekojärven säännöstelyn lopettaminen parantaisi alueen käytettävyyttä virkistys- ja lomatarpeisiin. Samalla se parantaisi Lamujoen ja koko Siikajoen tilaa.

Kartalle on merkitty myös tärkeimpiä pitkämatkaisia virkistysreittejä. Siikalatvan kautta kulkevat kolme valtakunnallista pyörämatkailureittiä ovat merkittäviä paitsi matkailuelinkeinon, myös paikallisten asukkaiden virkistysreiteinä. Näihin on yh-

distettävissä paikallisia reittejä - kuten museotie Saviselkään - ja metsätieverkoston osia esimerkiksi Uljuan ympäristössä. Paikalliset pyöräilymatkailureitit on museotietä lukuun ottamatta osoitettu viheryhteystarve-merkinnällä.

Moottorikelkkaurat voidaan osittain ottaa kesällä käyttöön hevosreittinä. Vaellusreitit tai viheryhteystarpeet yhdistävät kunnan eri kirkonkyliä ja muita kyliä sekä virkistyskohteita ja -alueita toisiinsa. Kurranjärven alueen yhdistäminen ulkoilureitistöin Pelson ja Rokuan suuntaan olisi tärkeää Pelson luonnonpuistoon sijoitettavan suoluontokeskuksen kannalta ja parantaisivat reitistöjen potentiaalia.

Kartalla on esitetty kulttuurikohteena Rantsilan raitti sekä Piippolan kirkonkylä. Lisäksi on merkitty kulttuurireittinä maakuntakaavassakin huomioitu yhteys Piippolasta etelään kulkeva museotie.

Virkistys -ym. käyttömahdollisuuksien kartoitus.
Esim. turvetuotantoalueympäristön kunnostuksen loputtua lintu- ja kalavedeksi tai virkistykseen ja kuivat kankaat virkistyskäyttöön.

Virkistyskäyttömahdollisuuksien kartoitus on tärkeää esimerkiksi käytöstä poistuneilla turvetuotantoalueilla, joista on mahdollista kunnostaa vesistö- ja kosteikkoalueita. Näillä alueilla on mahdollisuuksia lintu- ja kalavesinä. Myös turvesoiden kunnostuksessa mahdollisesti syntyvät erämaahenkiset suojarvet tiestön läheisyydessä ovat mahdollisia virkistys- ja loma-asutusalueita. Ottoalueita olisi hyvä muotoilla niin, että myös kuivaa kangasmaata tulisi uuden järven/kosteikon rannalle jolloin esim. reitistöjen tukikohtia voisi rakentaa tällaiselle alueelle.

Kehitettävä loma-asumisen ja virkistyskäytön vyöhyke.

Loma-asumisen ja virkistyskäytön vyöhykkeet on esitetty kartalla. Loma-asutuksen kehittämisen pääalue on Uljuan ympäristö, mutta myös Mankilanjärvi ja Kortteinen ovat merkittäviä loma-asutusympäristöjä jo tällä hetkellä. Loma-asutusta voidaan lisätä myös Vähä-Lamujärvellä kulttuuriympäristössä. Järvaltonjärven alueella on vapaa-ajanviettopaikka (Ristironkkeli), ja järven ympäristöön tulee sähkölinjat. Kurranjärven alueella loma-asutusta tulisi kehittää erämaisempänä.

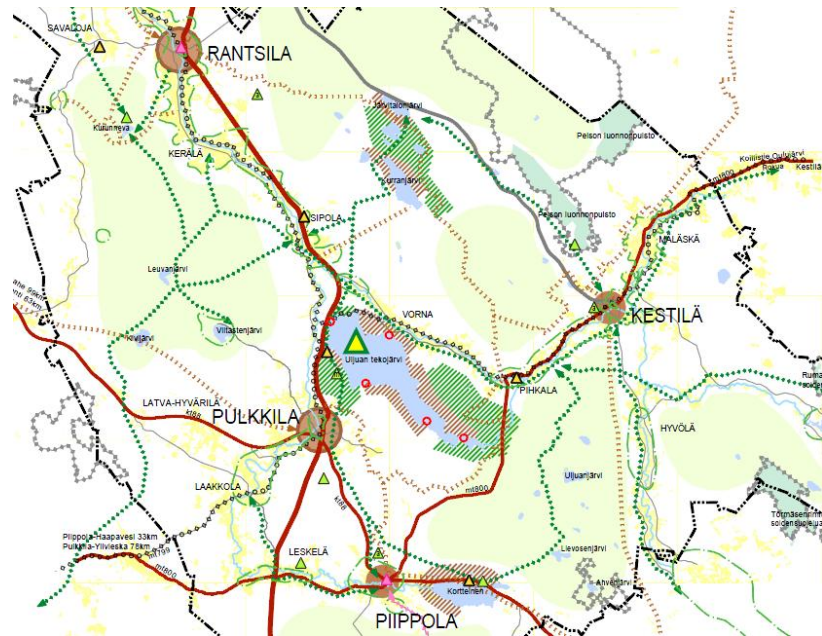
Siikalatvan kehittämiskeskus hallinnoi Suoma -hanketta 2004–2006. Hankkeen tarkoituksena oli Rantsilan suoluonnon hyödyntäminen matkailu-, virkistys-, opeus- ja tutkimustyössä. Keskipisteen (Siikalatva, Haapavesi, Pyhäntä) matkailuyhdistys hanke on käynnistynyt yhteistyössä Oulun matkailun kanssa. Isompien tapahtumien ja erämatkailun osalta ongelmana on majoitustilojen puute.

- Kehitettävä virkistys- ja matkailupalveluiden vyöhyke.
- Eräkäynnin vetovoima-alue (metsästys, kalastus, marjastus).

Lisäksi kartalle on määritetty kehitettävät virkistys- ja matkailupalvelujen vyöhykkeet sekä eräkäynnin vetovoima-alueet. Eräkäynnin alueilla metsästyksen, kalastuksen ja marjastuksen edellytykset tulisi säilyttää. Kunta voi omalta osaltaan huolehtia esimerkin antamisesta tekemällä omien talousmetsiensä hakkuut niin, että virkistysarvot säilyvät. Suomessa oleva järjestelmä jokamiehen oikeuksista turvaa kaikille mahdollisuuden kulkea luonnossa, myös esimerkiksi ulkomaisille matkailijoille.

Siikalatvan poikkeuksellisen laajat erämaa-alueet ovat kunnan valttikortti ja imago-tekijä. Tällaisten alueiden säilyminen jatkossakin on tärkeää. Tätä varten strategiasa on osoitettu tärkeimmät eräkäynnin vetovoima-alueet, joille ei tulisi kohdistaa mitään erä- ja luontoretialueelle sopimatonta rakentamista, kuten asumista. Myös loma-asuntojen ja ns. mökkirakentamisen rakennuslupia tulisi myöntää hyvin tarkkaan harkiten. Sen sijaan esim. metsästyksmajat, erätuvat ja ulkoilureitistöön kytkeytyvä rakentaminen sopivat eräkäyntialueiden luonteeseen. Esimerkkeinä tällaisista erämaa-alueista ovat Pelson luonnonpuisto ja Pulkkilan luoteispuolella sijaitsevien järvien ympäristö, jossa on myös kunnan maanomistusta.

Kuva 24. Ote maankäyttöstrategiakartasta 3 Virkistys ja matkailu

Siikalatvan järvet ja useat joet ovat hyödynnettävissä melontaan. Uljualta järjestetään jokakesäinen Siikajoki-melonta merelle saakka. Kortteiselta Leskelään on olemassa melontareitti, joka sisältää eritasoisia osuuksia. Alueella on rantautumispaikkoja, joissa on kunnostustarvetta. Pihkalasta matkailuyrittäjä on järjestänyt melontamahdollisuuksia etelän suuntaan pitkin pienempiä vesistöjä.

6.2.3 Rakentamisen ohjaus

Kirkonkyläiden rakentamista ohjataan asemakaavalla. Ranta- ja kulttuurimaisema-alueilla rantarakentamista edistetään oikeusvaikutteisia osayleiskaavoja laatimalla. Esim. Uljuan Haapavuoren ja Vornan kylän ympäristön suunnittelu voi paikoitellen vaatia asemakaavatarkkuutta.

6.3 Konkreettiset toimenpiteet joilla edistetään maankäyttöstrategian toteuttamista

Suositteluvia toimenpiteitä ovat sellaiset maankäyttöhankkeet joilla saadaan suuri vaikuttavuus suhteessa kustannuksiin ja jotka mahdollisimman hyvin tukevat tässä strategiassa hyväksytyjä tavoitteita. Maankäytön suunnittelua tulee suunnata erityisesti sellaisiin kohteisiin, joilla on pitkän tähtäimen vaikuttavuutta.

Maankäytön tarkemmassa suunnittelussa tulee varata alueita loma-asumiselle ja pysyville maaseutumaisille asuinpaikoille, joilla voi harjoittaa yritystoimintaa, pienimuotoista viljelyä tai pitää kotieläimiä. Kirkonkyläiden palveluiden piirissä tulee olla houkuttelevia tontteja omakotirakentamiseen nuorelle välle, mutta tarjolla pitäisi olla myös asumismuotoja helppoja eläkepäiviä kaipaavalle vanhemmalle välle. Myös monen tyyppisiä yrittämisen paikkoja tarvitaan kylillä ja hyvien liikenneyhteyksien piirissä.

Kunnan maanomistusta tulisi hyödyntää joko kaavoittamalla uuteen käyttötarkoitukseen tai vaihtomaana, esimerkiksi kirkonkyläiden asemakaava-alueiden laajentamiseksi. Kunnan maanomistus suunniteltavilla alueilla nopeuttaa aina tonttien luovutusta ja näin myös kunnallistekniikan toteuttamiseen, suunnitteluun ja palveluihin sijoitettujen rahojen takaisin saamista, sekä yleensäkin verotulojen saamista alueen uusilta asukkailta tai toimijoilta mahdollisimman pian kaavoituksen jälkeen.

Tiedottaminen on tärkeä osa maankäyttöstrategian toteuttamista. Jo strategian suunnitteluvaiheessa kunnan nettisivuilla alettiin jakaa tietoa tyhjiällä olevista rakennuksista ja asumattomista tiloista. Halukkaille yrittäjille pitää kertoa yrittämisen mahdollisuuksista ja paikoista, joita avautuu maankäyttösuunnitelmien laatimisen kautta.

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUN KEINOJA ASUMISTA, LOMA-ASUMISTA, ELIN-KEINOELÄMÄÄ JA VIRKISTYSTOIMINTOJA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN SAAVUTAMISEKSI

- Autioiksi jääneiden talojen ja tilojen saaminen uudelleen aktiiviseen käyttöön. Kerätään tiedostoa mahdollisista kohteista.
- Maankäytön hankkeet, jotka parantavat kunnan ja yrityselämän näkyvyyttä valtatie 4 ja muiden pääteiden varressa.
- Vornan ja Uljuan välin ja erityisesti kunnan maan maankäyttömahdollisuuksien tarkastelu esityönä mahdollista rakentamista ohjaava kyläkaavaa varten
- Uljuan alueen maankäytön kehittäminen yleiskaavoja laatimalla
- Haapavuori ja sen lähialueet valtatie 4 varressa, sekä Uljuan rannalla. Rakentamista ohjaava osayleiskaava ja asumiseen käytettävillä alueilla asemakaava.
- Asumisen erityiskohteiden maankäytön suunnittelu asema- tai osayleiskaavalla (Leskelän puutarhakylän laajentaminen; Mankilan, Vornan ja Uljuan rannan asuinkylät ja mahdollinen puutarhakylä- tai hevosteema-asuminen, myös Pihkalan suunnalla). Asumisen ja yrittämisen erityisteemoja voivat olla edellä mainittujen lisäksi koirat, metsästys, kalastus, ekokylät ja energiaomavaraisuus, isot tontit, Slow Life, Green Care jne.
- Valtatie 4 ja kantatie 88 parantamiseen ja liikenteellisen edun hyödyntämiseen varautuminen asemakaavoituksen avulla Pulkkilassa ja Rantsilassa.
- Valtatie 4 ja muiden pääteiden varren antaman kuntakuvan kehittäminen (tarkastelunäkökulmana maalaismaisema, kyläkuva ja taajamien vetovoimaisuus, autiotalot käyttöön, siisteys jne.)
- Varautuminen asemakaavassa vähittäiskaupan suuryksikön rakentamiseen Rantsilassa ja Pulkkilassa
- Asema- ja yleiskaavojen ajanmukaisuuden arvioinnit
- Asemakaavojen laajennukset kirkonkylien ja asemakaavoitettujen kylien yhteydessä
- Käyttö- tai tavoitesuunnitelmien laatiminen alueille, joille on tulossa maankäytön muutoksia, ja suunnitelman toteuttaminen. Esimerkiksi maa-ainesten ottoalueiden jälkikäyttö Kurunnevilla (EAKR-rahoitusmahdollisuudet selvittävää).
- Yksitysteiden /metsä- ja peltoteiden käyttöä ulkoiluun ja kulkuyhteytenä voisi selvittää ja edistää.
- Maanhankintaperiaatteiden pohtiminen kunnassa (huom. myös vaihtomaat viljelijöille)
- Tapahtumien kautta saadaan näkyvyyttä maankäyttöhankkeille (hyvä esimerkki Made in Uljua ja rakentamismahdollisuuksien markkinointi Uljuan ja Pihkalan ympäristössä)

MAANKÄYTTÖSTRATEGIAN KÄRKIHANKKEITA OVAT

- A) Haetaan Uljuan painopistealueet**, joille laaditaan osayleiskaava. Perusselvityksenä hyödynnetään aiemmin laadittua esiselvitystä.
- B) Asumisen erityiskohteiden** maankäytön suunnittelu asema- tai osayleiskaavalla. Mahdollisia lähitulevaisuuden suunnittelukohteita 1-2 kpl, esimerkiksi Haapavuoren tehokkaammin rakennettavat alueet (B1 yritystoiminta ja mahdollinen ympärivuotinen asuminen), kunnan maa Vornan kylällä (B2), asuinmahdollisuudet rannan tuntumassa (B3) ja hevosteemakylä Mankilaan ja Pihkalaan (B4).
- C) Järjestetään Oulun seudulla kysely asumisen teemoista ja kartoitetaan trendejä asumisen, loma-asumisen ja yritystoiminnan suhteen.** Kysely voidaan toteuttaa esimerkiksi rakentamismessujen yhteydessä. Kyselyn kohdeyryminä ovat erityisesti potentiaaliset uudet asukkaat ja nuoret.
- D) Kaavojen ajanmukaisuuden arvioinnit** (Pulkkilan, Kestilän ja Piippolan asemakaavat, sekä Kestilän ja Pulkkilan osayleiskaavat). Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tonttivarannon monipuolisuuteen.
- E) Rantsilan (D1) ja/tai Pulkkilan (D2) kirkonkylien laajenemissuuntien ja täydentämismahdollisuuksien tarkempi selvittäminen** (rakentamatta jääneet potentiaaliset välialueet, joilla kunnallistekninen valmius) karttatyöskentelynä, tavoitesuunnitelman tai kevyen yleiskaavan päivityksen avulla.
- F) Ranta-asemakaavan tai rantayleiskaavan laatiminen loma-asumista varten.** Loma-asumiseen sopivien kunnan maiden kartoitus tai kysely halukkaille maanomistajille. Suunnittelukohteena esimerkiksi Uljua ja/tai Kortteinen.

6.4 Vaikutusten arviointi

Maankäyttöstrategian toteuttamisen vaikutuksia arvioidaan verrattuna nykytilan kehittymiseen ilman strategiassa tärkeitä toimenpiteitä.

	Nykytilan kehittyminen ilman strategisia toimenpiteitä	Maankäyttöstrategian toteuttamisen vaikutukset
Vaikutukset kunnan yleiseen elinvoimaisuuteen ja kuntatalouteen	Väestö vähenee ja ikärakenne ja huoltosuhde vinoutuvat ennusteiden mukaisesti. Verotulot laskevat.	Väestön väheneminen saadaan pysäytettyä. Nuoret jäävät/ muuttavat kuntaan asumaan ja uskovat tulevaisuuteen Siikalatvalla. Tukee elinkeinojen kehittämistä ja verotulojen säilymistä tai kasvua.
Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen	Yhdyskuntarakenne ei tiivisty, vaan pikemminkin hajautuu, jos houkuttelevia rakennuspaikkoja ei ole saatavissa suunnitelmallisesti ja palveluiden piirissä. Uuden rakentamisen määrä on suhteellisen vähäinen, joten rakentamisen vaikutukset jäävät suhteellisen pieneksi. Oulun pendelöintivyöhykkeellä on rakentamispaineita, muualla asukasmäärä lienee laskeva.	Pääsääntöisesti yhdyskuntarakenne tiivistyy kirkonkylien palveluiden ympärillä. Maaseutuelinkeinoon tai maaseutumaiseen elämäntapaan liittyvä rakentaminen saattaa jonkin verran hajottaa rakennetta, mutta pysyy kuitenkin kohtuullisesti viemäritäivällä vyöhykkeellä, kohtuutäisyydellä palveluista ja lisää asutun maaseudun elinvoimaa. Väestö ja työpaikat lisääntyvät valtatie 4 ja kantatie 88 vaikutuspiirissä ja teemakylissä. Muissa kylissä asukasmäärä lienee hieman laskeva.
Vaikutukset palveluihin, elinkeinoelämään ja kilpailukykyyn	Kunnan maankäytön kehittäminen perustuu enemmän satunnaisiin toimenpiteisiin kuin pitkän tähtäimen määrätietoiseen suunnitteluun. Hankkeiden toteutukseen ei ehkä varauduta riittävän ajoissa maankäytön suunnittelun avulla, tai nuoret potentiaaliset asukkaat hakeutuvat muihin kuntiin asumaan, mikä vaikuttaa haitallisesti elinkeinoelämään.	Maankäytön toimenpiteet järkevästi suunnatun ja vaiheistaen tukevat elinkeinojen kehittämistä ja palveluiden säilymistä. Matkailusta tulee yksi alueen elinkeinoista kehittämällä Uljuan ja pääteiden ympäristöä, parantamalla olevien yritysten näkyvyyttä ja muita toimintaedellytyksiä, kuten virkistykseen käytettävissä olevia yhteyksiä. Maaseutumaista asumismuotoa markkinoidaan Oulun seudun asukkaille, mikä tuo lisää nuoria asukkaita, sekä tukee kilpailukykyä ja palveluiden järjestämistä. Päätieyhteyksiä hyödynnetään työpaikka- ja palvelualueiden kehittämisessä. Tiivistyvät kirkonkylät parantavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	Asuinrakentamista saattaa yksittäisten suunnittelutarveratkaisujen myötä tulla alueille, joilla se haittaa maatalouden tai muun elinkeinon harjoittamista taikka kulkuyhteyksien tai palvelujen järjestämistä, taikka heikentää asuin ympäristöjen viihtyisyyttä. Alue, jolle oikein suunniteltuna sopisi hyvin enemminkin rakentamista, voidaan "pilata" yksittäisellä hankalasti sijaitsevalta rakennuskohteella. Erilliset yksittäiset rakennushankkeet voivat aiheuttaa vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden heikkenemistä ja epätasa-arvoa liikkumisessa ja palvelutarjonnassa.	Harkitsematon tiivistäminen saattaa joskus aiheuttaa asuin ympäristön viihtyisyyden heikkenemistä. Rakentamispaineet ovat kuitenkin niin vähäiset, että kylien tiivistäminen ei tapahdu pakon edessä, vaan se voidaan tehdä harkiten ja olevaan rakenteeseen hienovaraisesti sovittaen. Kaavaillut maaseutumaisen asumisen ja loma-asumisen alueet sekä erityiskohteet voivat tarjota hyviä ja yhteisöllisiä asuin ympäristöjä ja yhteisen yrittämisen muotoja. Erityisesti pääteiden varsien sekä Haapavuoren/Uljuan kehittäminen ja esim. soran tai turpeenoton myötä muuttuvien alueiden jatkokäytön suunnittelu tuovat myös nykyisille kuntalaisille uusia vapaa-ajanvieton ja yrittämisen mahdollisuuksia.
Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumistarpeisiin	Asukasmäärän laskiessa mahdollisuudet joukkoliikenteen järjestämiseen heikenevät. Tarvetta kevyen liikenteen olosuhteiden parantamiseen on.	Asukasmäärän kohotessa kirkonkylillä mahdollisuudet joukkoliikenteen järjestämiseen paranevat. Tarvetta kevyen liikenteen olosuhteiden parantamiseen on.
Vaikutukset maisemaan ja kyläkuvaan	Vaikutukset ovat vähäisiä. Kyläkeskuksiin ei odotettavissa juurikaan muutoksia. Viljellyt pellot säilyvät käytössä. Paikoitellen pelloille saattaa tulla omakotitaloja, jotka eivät sopeudu maisemaan. Rakentamisesta ei muodostu kokonaisuuksia.	Vaikutukset ovat suhteellisen vähäisiä ja pääosin positiivisia. Kuntakuva vahvistuu. Tonttien kysynnän kasvaessa vähällä käytöllä olevia kyläalueita rakennetaan ja siistitään. Viljelymaisemaan sovitetaan jonkin verran uusia maaseutumaiseen elämäntyyliin tarkoitettuja rakennuspaikkoja tai rakennuspaikkaryppäitä. Tämä saattaa aiheuttaa haitallisia vaikutuksia, jos rakentamisen määrää on liian suuri. Mikäli rakentamista ei ohjata maiseman ja kyläkuvan ehdoilla, sekä muuten alueelle sopivaksi, voi vaarana olla yhtenäisen rakennetun ympäristön tai maalaismaiseman muuttuminen sekalaiseksi. Pääteiden varressa parannetaan yritysten sekä virkistys- ja matkailu-

		palveluiden näkyvyyttä (Uljua / Haapa- vuori, hevositykset).
Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin	Vaikutukset ovat vähäisiä.	Vaikutukset ovat vähäisiä. Positiivinen vaikutus on turpeen tai maa-ainesten ottoalueiden järjestelmällinen kunnostus luonto- ja virkistysalueiksi.
Vaikutukset ekotehokkuuteen, ilmastomuutokseen ja muihin megatrendeihin vastaamiseen	Vaikutukset ovat vähäisiä.	Asumisen tiivistäminen kirkonkylien ympäristössä vähentää jonkin verran liikkumistarvetta. Vanhenevan väestön asumismahdollisuuksien parantaminen kirkonkyllillä (yhtiömuotoinen asuminen, palvelutalot, yksityiset palveluasumisyksiköt) vähentävät tarvetta viedä palveluita syrjäalueille. Lähimatkailua kehitetään.

6.5 Tiedottaminen ja seuranta

Maankäyttöstrategiasta julkaistaan lehdistötiedote, strategiakartat ja strategiara-
portti, jotka asetetaan nähtäville kunnan kotisivuille. Lehdistötiedote ja kärkihank-
keet esitellään kuntatiedotteessa. maankäyttöstrategiasta pyydetään lausunnot
keskeisimmiltä maankäytön suunnittelun yhteistyökumppaneilta.

Siikalatvan kunta vastaa maankäyttöstrategian toteuttamisesta ja seuraa toteutta-
misen vaikutuksia. Seuranta ja strategian päivitys tehdään 3-5 vuoden välein, esi-
merkiksi valtuustokausittain. Maankäyttöstrategia on osa kuntastrategiaa. Seuranta
tapahtuu luontevasti samaan aikaan kuntastrategian tarkastelun kanssa.

Myös maakuntaliitto ja ELY-keskus seuraavat toiminta-alueensa kuntien ja niiden
maankäytön kehittymistä.

Oulussa 29.2.2012

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

arkkitehti Kristiina Strömmer, YKS 260

arkkitehti Elina Marjakangas ja
FM Johanna Lehto

7 LÄHTEET

Kotiseutumme 2001–2002. Kestilä, Piippola, Pulkmila, Pyhäntä, Rantsila, Ruukki ja Siikalatva.

Kuipers, Marja. Frantsilasta Rantsilaan – kulttuuriympäristöohjelma. Diplomityö Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolle 10.5.2007

Matka kylämaisemaan. Loppuraportti 2001-2004. Taimi Mahosenaho, ProAgria Oulun Maaseutukeskus / Oulun maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus.

MMM. Suomen maatalouden strategia vuoteen 2010.

Suomen maaseutu 2015. Maaseudun kehittämistyön toimintaympäristön tulevaisuus

Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet. Pohjois-Pohjanmaan liitto, 1997.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993

Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava.

Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu 16, Helsinki 1993

Siikalatvan kunnan internet-sivut.

Siikalatvan kunta. Kuntastrategia 2013.

Siikalatvan kunta. Kaavoituskatsaus 2010. 10.11.2010/AL

Siikalatvan kunta. Talousarvio 2008. Taloussuunnitelma 2008–2010.

Tiehallinto

Tilastokeskus

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), Museovirasto http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (2000) ja tavoitteiden tarkistus 1.3.2009.

Selvitykset, raportit

- Siikalatvan joukkoliikennesuunnitelma, 2010 (kunta)
- Kyläkysely ja sen tulokset (Kylissä on voimaa -hanke / Mimmi Seppä)
- Uljuan tekojärven kehittäminen. Esiselvitys 2007. Suunnittelukeskus Oy

Kaavat

- Siikalatvan kaavoituskatsaus 2010
- Siikalatvan kaavoituskatsaus 2009

- Kestilän kirkonkylän asemakaavayhdistelmä, 2009 (AIRIX)
- Piippolan kirkonkylän asemakaavayhdistelmä ja myytävät tontit, 2010 (AIRIX)
- Pulkkilan kirkonkylän asemakaavayhdistelmä ja myytävät tontit, 2010 (AIRIX)
- Rantsilan kirkonkylän asemakaavayhdistelmä, 2009 (AIRIX)
- Leskelän puutarhakylän asemakaava, 2009, Piippola (internet)

- Rantsilan kirkonkylän osayleiskaavaehdotus: kartta, selostus ja OAS, 2009 (internet)
- Rantsilan Porkanrannan osayleiskaava: kartta, selostus, 2009 (internet)

Kuntien yhdistymisasiat

- Kuntajakoselvitysraportti 2008
- Hallinnon ja palvelujen järjestämissopimus ja -suunnitelma, 2008

LIITE I: SIDOSRYHMILLE JA OHJAUSRYHMÄLLE SUUNNATUN KYSELYN TULOKSET

Sidosryhmät

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
- neljän tasavahvan kunnan yhteenliittymä - kyläverkosto - vahvat yritykset - kirkonkylien hyvä palveluvarustus - käsityöläisyys - sijainti - Oulun läheisyys - maaseutumaisuus - pitkäjänteinen maaseudun kehittäminen	- -suuri pinta-ala - Helmi (terveyspalvelut) - yritysten näkyvyys - kuljetuspalvelut - tunnettuus
MAHDOLLISUUDET	UHKAT
- kylien elinvoimaisuuden säilyttäminen - maahanmuutto - nuorten saanti jäämään paikkakunnalle - laadukkaat peruspalvelut - palvelujen tarjonta tasaisesti - pienet koulut - päivä- ja vanhustenkodit - yrittäjyys - nettikauppa - uusiutuvan energian tuotanto - maatalous - luonnonvara- eli biotalous - puhdas ruoka ja luomu - luonto - sijainti - sijainti Oulun pendelöintivyöhykkeellä - Oulun kaupunkialueen läheisyys (mm. lähimatkailu, virkistysaluekuntana) - tieverkko - alueylpeys - usko alueeseen ja sen mahdollisuuksiin - vanhojen toimintakulttuurien/paikallisten hyvien käytäntöjen yhdistäminen toimivaksi kokonaisuudeksi	- väestökato - ikärakenteen raju muutos (uhkaa mm. verotuloja, palveluja) - kirkonkyliä pienempien kylien kehittyminen - kylien keskinäinen kilpailu - entisten kuntien eripurat ja kilpailu - palveluiden katoaminen tai keskittäminen/epätasainen jakautuminen - Suomen perustuotannon aseman heikkeneminen EU-tasolla - julkisen liikenteen kehittämättä jättäminen - jääminen välialuekunnaksi - ei tartuta kehittämismahdollisuuksiin - pitkäjänteinen kehittäminen laantuu - hajautettuja ratkaisuja ei viedä käytäntöön - kuntaliitoksia tulee lisää

Ohjausryhmä

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
- väestöpohja - maa- ja metsätalous - suhteellisen monipuolinen elinkeinorakenne ja yritys-kanta - hyvät ja hyvin saavutettavat peruspalvelut - sijainti - Oulun läheisyys - liikenteellinen saavutettavuus osassa kuntaa	- väestön väheneminen ja ikääntyminen - hajanainen ja monikeskuksinen kuntarakenne - ostovoiman taantuminen ja kaupallisten palvelujen heikkeneminen - liikunta- ja vapaa-ajanalueiden kehittämisen ja hoidon laiminlyönti - julkisen liikenteen puute (erityisesti Ylivieskan suuntaan) - liikenteellinen saavutettavuus (osassa kuntaa) - vaikea kuntatalouden tilanne - yhteistyön puuttuminen - maanomistus monin paikoin pirstoutunut
MAHDOLLISUUDET	UHKAT
- kunnalla neljä tasavahvaa keskustajamaa - asutuksen keskittyminen (vapaita alueita runsaasti) - jokivarret ja pienet järvet ja muut vesistöt mahdollistavat vapaa-ajanasumista yritystoiminnan kehittyminen - bioenergia ja ruoka - palvelut ja niiden tehostaminen - maatilamatkailun kehittäminen - lähialueiden hankkeet - suuret muutokset lähialueilla: esim. korkeasti koulutettua työvoimaa tarjolla lähiluonto (harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet) - vesistöt, Uljua ja Siikajoki - metsät - "Oulun asumislähiö" - nelostie, nelostien kehityskäytävä - sijainti, keskipiste - kuntien yhdistyminen, suuremmat resurssit ja monipuolisemmat mahdollisuudet kuntaliitoksen myötä, elinvoima	- väestön väheneminen - Kestilän syrjäinen sijainti - palveluverkoston tehokkuusvaatimukset (julkisella puolella) - muutokset lähialueilla (mm. Nokian tilanne Oulun seudulla) - vältävä rakentaminen: infrastruktuurille ja vesistöille sekä kuormitukselle uhka - kuntatalous - valtionosuuksien määrä - kateus kylien välillä - ei löydetä "yhteistä säveltä"

Rantsila:

- kunnan väestö vähenee hitaasti seuraavan kymmenen vuoden aikana lukuun ottamatta Rantsilaa
- syntyvyys korkeinta uudessa kunnassa: huomioitava koulu-, päiväkot-, neuvola-, lääkäri- ja vapaa-ajanpalveluissa
- korkealaatuisia omakotitalotontteja ja teollisuustontteja, parhaat mahdollisuudet asumiseen (tonttitarjonta hyvää määrältään ja laadultaan, infrastruktuuri uutta ja hyväkuntoista, kesäasutusta myös jokivarressa ja järviolueella asemakaavat rannoilla)
- Oulun läheisyys (ja Oulun seudun työpaikkojen) kaikin järkein keinoin hyödynnettävä (mm. tonttitarjonta)
- maankäyttölistä näkemystä
- hienoja erityispiirteitä: vanha raitti, lukuisat patsaat, Siikajoki, kirkko, sijainti 60 km päässä Oulusta
- Rantsilanraitin ympäristöä suojeleva kaava tärkeä ja hyvä asia
- saatava sopivan kokoisia tontteja jokivarteen (ja Mankilaan, Oulu suhteellisen lähellä)
- taajamaa ei tulisi hajottaa valtatie molemmille puolille
- vahvoja kyliä
- vahvuus maatalous (erityisen voimakasta)
- elintarviketeollisuus
- monipuolista ja korkealaatuaista metallipajatoimintaa (Macotek, Mekamet...)
- innovatiivisia pienyrityksiä
- mahdollisuutena oman elinkeinoelämän ja kasvuyritysten kehittäminen
- mahdollisuuksia maantieteellisestä asemasta ja yrityselämän monipuolisuudesta johtuen
- hyvin vaalittu kulttuuriperintö
- palvelujen turvaaminen tällä kylällä (ja Pulkkiila vahvemmin kuin Kestilä/Piippola)
- varsinkin pysyvästi asuvat tarvitsevat terveydenhuollossa erityisesti lääkäripalvelut, neuvolapalvelut, hammaslääkärin palvelut, nämä tärkeitä Rantsilassa muuttajien houkuttelemiseksi
- yltää Oulun vaikutuspiiriin (työmatkaliikenteen ja asumisen osalta)
- sijainti valtakunnan pääväylän varrella (vt4); Nelostien kehityskäytävä
- liikennepalvelujen kehittämispotentiaali
- ”raja-alueosaaminen” Oulun ja Norsun kanssa

Pulkkiila:

- tahdonvoimaisia kyliä
- kirkonkylä tiivis
- vanhat rakennukset kirkonkylällä hyödynnetty liikerakennuksina
- tulisi panostaa vanhusten asumiseen palveluiden lähellä

- taajamaa ei tulisi hajottaa valtatie molemmille puolille
- Uljuan alue, mahdollisuus kehittää vakituista ja vapaa-ajan asumista
- kaavoitettua teollisuustonttimaata tarjolla
- vahvaa yrittäjyyttä (vaikka valtavyöliien ulkopuolella)
- vahvuus Rautaruukki (Rautaruukki Oyj:n putki- ja putkipalkkituotanto jopa 130.000 tn/v. sekä konepajayritykset. Metallissa jatkojalostusmahdollisuuksia.)
- metalliteollisuutta
- matkailun kehittämiseen potentiaalia laajemminkin erityisen maiseman ansiosta
- palvelujen turvaaminen tällä kylällä (ja Rantsilassa vahvemmin kuin Kestilä/Piippola), kunnan keskus
- Julkisten ja yksityisten palvelujen ”keskittymä” kunnassa (Kela, poliisi, verohallinto, käräjäoikeuden istunnot, autokatsastus, erikoisliikkeitä, terveyspalvelujen vahva keskittymä, lukio, Alko)
- Työmatka Pulkkiila–Oulu 90 km on juuri ja juuri vielä toimiva etäisyys
- mahdollisuuksia maantieteellisestä asemasta ja yrityselämän monipuolisuudesta johtuen, sijainti valtakunnan pääväylän varrella (vt4). Päätieverkon solmukohta, liikennepalveluja mahdollista vielä kehittää (risteysalueen maankäyttö)
- liikennehakuisten toimintojen sijoittaminen tiettyihin liikenneverkon solmukohtiin mahdollista: Pulkkiilaan logistiikkaan liittyvien palvelujen kehittäminen (vt4 ja kantatie 88 tavaraliikenteen osuus varsin suuri)
- Uljuan tekojärvi ja Haapavuoden alueen luonto, Lamujoki ja Siikajoki.

Kestilä:

- vanhat rakennukset ränsistyvät tyhjillään, rakennusten hyödynnys esim. liikeraennuksina, asukastupana/kylätalona, loma-asutokäytössä
- vanhat makasiinit/museot nähtävyytenä
- kirkonkylällä tontteja tarjolla, jokivarsi mahdollista vapaa-ajan asumisen aluetta
- Siikajokivarren maisema, turvallista maaseutuasumista
- mahdollisuus loma-asutuksen alueena
- vahvuus maatalous
- maatilamatkailuyritystoimintaa matkailun kehittämiseksi
- Vankila
- Vapaata teollisuustilaa
- Maalaiskartano Pihkala
- Kestilän Isokankaan teollisuusalueella pörssiyhtiö Kuusakoski Oy hakettaa puujätettä
- sijainti seudullisten teiden solmukohdassa
- erityisen ongelmallinen maantieteellisestä sijainnista ja yrityselämästä johtuen
- kaunis luonto
- Rokuan alue

Piippola:

- viihtyisä asuinympäristö
- tontteja tarjolla
- Leskelän puutarhakylä
- Lamujoki, vanha mylly, työväentalo, kirkko ja pappila erikoisominaisuuksia ja vahvuuksia
- vanhan myllyn alue toripaikkana mahdollisuus
- käsityöosaaminen ja –koulutus
- käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen hyödynnys alan työpaikkoja luomalla
- Fiskarsin kaltaisen käsityöläisyhteisön perustamisen mahdollisuus
- vahvuus hyvä henki
- kulttuuri vahvuus
- ystävällinen ilmapiiri
- Tunnettuutta Keskipisteen ja Piippolan vaarin kautta
- PIO
- Pentti Haanpää
- raviurheilukeskus
- ampumaharjoittelurata
- sijainti merkittävän poikittaisyhteyden (kantatie 88) ja seudullisen maantien solmukohdassa
- keskipistealue/nelostie
- mahdollisuudet vielä kysymysmerkki mm. väestöpohjansa vuoksi

MUU KEHITTÄMINEN:

Asumisen kehittämisen alueet:

- kirkonkylät
- Rantsila asumisen painopistealue (kirkonkylä, Savaloja)
- olevien kylien yhteydessä
- jokivarret
- järvien läheisyys
- Uljuan alue rantoineen
- vesistöjen tuntumassa olevat alueet
- Oulun pendelöintivyöhyke (maaseutumaista, rakentamisen byrokratia ja mahdollisuudet lienevät kaupunkia kevyempiä, esim. Rantsilan euron tontit)
- hajarakentamisen välttäminen
- hyviä asuntoalueita tulee luoda ja siten saada muitakin asujia kuin maatalouden harjoittajia kyliin ja maaseutualueille
- taajamien lisärakentamisessa huomioitava palvelujen saavutettavuus, polkupyöräetäisyys
- taajamien eheyttämisessä ei saisi kadottaa kyläilijöitä
- raitinvarsi ja haja-asutusalueiden uudisrakennusten tulee sopeutua mittakaa-valtaan ympäristöönsä

Loma-asumisen kehittämisen kohteet:

- lisää Leskelän siirtolapuutarhan tyyppisiä alueita
- Leskelän aktiivinen kehittäminen: muuten näivetty
- jokivarret
- Siikajokivarsi (Vornasta Kestilän kirkolle, siitä Siikajoen yläjuoksulle päin)
- Uljuan alue rantoineen
- kirkonkylien läheisyyteen voisi rakentaa loma-asuntoalueita

Muut asumisen alueet, kehittäminen:

- erityispiirre monta vahvaa kirkonkylää
- kylien mittakaava säilytettävä (nyt säilytetty maaseutumaisuus ja kylämittakaava)
- haja-asutus nauhamaisesti jokivarsissa tukeutuen tieverkkoon
- koko kunta elävää maaseutua
- rakennusperintöä hoidettu hyvin
- kylien raittimiljööt turvattu (kaavoituksella)
- huolehdittava suojelusta jokien ja vesistöjen äärellä, kun lisätään asutusta ja loma-asutusta
- asumista ei tulvaherkille alueille
- keskustojen läheisyyteen voitaisiin rakentaa hylätyille pelloille siirtolapuutarha kyliä
- tällä hetkellä tulisi pyrkiä luomaan parempi ilmapiiri kylien kesken
- joustavuutta ja nopeutta päätöksentekoon, jottei kunta ole esteenä rakentajien tulolle
- kirkonkylien alueille tulisi rakentaa enemmän virkistysalueita kuten puistoja, uimarantoja ja luontopolkuja
- monipaikkainen asuminen (varallisuuden lisääntyessä)

Väestöennuste:

- väestön säilyminen tai pieni kasvu
- väestön väheneminen tulisi saada pysäytettyä 2016-2018 mennessä
- väkimäärä lievästi aleneva

Elinkeinot:

- joustavuutta ja nopeutta päätöksentekoon, jotta kunta ei ole esteenä uusien yritysten tulolle
- Pohjois-Pohjanmaan maaseutualueiden tulevaisuus on pitkälle maa- ja metsätalouden kehityksen varassa, mikä nyt näyttäisi olevan melko positiivinen ainakin Oulun eteläpuolella
- maatalous vahvasti kehittyvää, maidontuotantoon painottunutta, tilakoko keskimääräistä suurempi (uhkana tilusrakenteen pirstaloituminen, kilpailu alueista jokivarressa asutuksen kanssa)
- alkutuotannon ja muut luonnonvaraelinkeinot

- turveala supistuu hieman, metsäenergian käyttö lisääntyy, energia-ala kehittyy
- bioenergia työllistää tulevaisuudessa
- Biotalous ei voi perustua pelkästään suuriin tuotantolaitoksiin vaan se edellyttää hajautettujen ratkaisujen käyttöönottoa mm. energiantuotannossa. Siikalatvan kaltaisten maaseutumaisten alueiden tulevaisuuteen vaikuttaa paljon se, miten hajautettuja ratkaisuja viedään käytännöiksi. Elinvoimaisten ”kirkonkylien” säilyttäminen on tässä suhteessa tärkeää, koska uudet biotalouden mahdollisuudet edellyttävät toimintaympäristöikseen kunnossa olevia paikallisyhteisöjä
- hajautetun energiantuotannon kehittäminen: kaukolämpölaitosten käyttöä yhdistettyyn sähkön ja kaukolämmön tuotantoon tutkittava, tila/kyläkohtaisia biokaasulaitoksia tukea, tutkia jakeluverkoston mahdollisuutta
- teollisuus ja maatalous hyödyntämään yhdessä uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä ja sitä edistävän teknologian rakentamista teollisena tuotantona kunnassa
- maatalouden suuryksiköt maankäytöllinen haaste tulevaisuudessa
- teollisuudessa voisi kehittää seutukuntaa ja Pohjois-Pohjanmaata palvelevien tuotteiden tuotantoa, kuten elintarvikkeita ja niiden jalosteita, puun jatkojalostusta ja puusepänteollisuutta, teollisuuden komponenttien ja konepajatuotteiden valmistusta sekä muotoilua ja käsityötä
- tuotannollista teollisuutta lienee viisasta keskittää valtatie varteen erilaisten synergiaetujen saavuttamiseksi, pienimuotoinen tuotanto sopii muille kylille asumisen yhteyteen
- maaseudulla on mahdollista varautua tuottamaan energiaa monella eri tavalla, maalämmöllä, tuuli- ja aurinkoenergialla, hakkeella, hukkalämmöllä ynnä muulla, jolloin ei olla niin haavoittuvia energian hinnan suhteen
- kunnan arvokkaat viljelymaisemat säilyvät viljelemällä
- On tärkeää kehittää maaseudulle pysyviä elinkeinoja, pitää maaseutu asuttuna ja hoidettuna ja tarjota liikunta- ja kulttuuripalveluja sekä kansainvälisiä yhteyksiä nuorille
- merkittävimmät elinkeinot ovat teollisuus, joista tärkeimpinä metalli-, elintarvike- ja puutuoteteollisuus
- julkishallinnolla ml. koulutus (perusaste, lukio ja PIO) on tärkeä osa kunnan elinvoimassa
- yritystoimintaa mm. internet, suunnittelutoiminta
- kaivosten ja muiden investointien (esim. ydinvoima, matkailu) työllistämisaikutus paikallinen
- ydinvoimalaratkaisu, tuulivoimahankkeet ja Pohjois-Suomen kaivosohjelmat vaikuttavat maakuntaan, tulee näkymään yritysten toiminnassa
- lähiruoka: edellyttää paikallisten tuottajien, kuluttajien (koulut tms.), kaupallisten toimijoiden ja päättäjien tiiviimpää yhteistyötä
- palveluyrittäjyyttä (myös nyt kunnan vastuulla oleviin palveluihin)

- liikenteen palveluja parannettava vt4:n varressa, tilavaraukset maankäytön suunnittelussa
- osaavan työvoiman houkuttelu kuntaan (kerrannaisvaikutukset positiivisia), Oulun seudun muutokset myös mahdollisuus (osaavaa ja korkeasti koulutettua työvoimaa vapautuu)

Palvelut:

- palveluverkko pidettävä hyvänä
- kylien perusrakenne tulisi pyrkiä säilyttämään, jotta asuminen laadukasta: kirjasto, nuorisotilat, koulu
- kylien palvelujen perusrakenne tulisi säilyttää, samalla säilyä asumisen laadukkuus ja elinvoimaisuus
- sivukylien palveluverkko säilytettävä
- terveyspalvelut keskitettyjä myös tulevaisuudessa
- vanhuspalvelut tärkeitä
- neljän kirkonkylän malli säilytettävä, kirkonkylä kehitettävä tasavertaisesti
- palveluja ei tule karsia siten, että asuminen kirkonkylissä on mahdotonta ilman autoa
- päivähoido ja koulupalvelut elintärkeitä lapsiperheille ja työssäkäyville
- pieniä kouluja ei saa lakkauttaa, ovat valtti kaupunkeihin nähden
- tärkeää päivähoidon ja koulupalvelujen lisäksi päivittäistavarakauppa, pankki, posti sekä rauta/maatalouskauppa (näitä tarjottava taajamissa tai vähintään omassa kunnassa)
- yksityiset palveluntuottajat tärkeitä (kylätalkkarit, huolto- ja korjauspalvelut jne.)
- palveluverkkoa pakko tiivistää (keskittää), sijainti tärkeä (palvelujen hajauttaminen reunoille ja kylille ei toimi, palvelut haetaan tällöin muualta)

Liikenne:

- kevyenliikenteen verkoston suunnittelu ja toteutus (tavoite: valtaosalle kuntalaisista peruspalvelut saavutettavissa jalan tai pyöräillen)
- valtatie 4 liikenteen sujuvuus turvattava
- liikenneturvallisuus taajamissa
- palveluliikenteen kehittäminen
- työmatkaliikenteen toimistobussit
- sivukylien tiestön kunto turvattava
- nelostien kehittämisvyöhyke
- liikkumistarpeen vähentäminen (henkilöautoliikenteen vähentäminen)

Matkailu:

- Uljuan rantojen hyödynnyks
- matkailupalveluissa verkottuminen tärkeää, esim. viikonloppupaketteja kaupunkilaisille

- matkailu tulee olemaan pienekkö, mutta strategisesti tärkeä elinkeino
- maatilamatkailu
- metsä-, metsästys- ja luontomatkailu (erämatkailu, yhteistyö metsästyseurojen kanssa)
- kulttuurimatkailu
- elämysmatkailu
- tapahtumien maksimaalinen hyödyntäminen (esim. Piippolan vaarin lastenlaulu-festivaali, suolentopallotapahtuma)
- ”pistäytymismaaseutu”: lomat ilman kiinteitä tukikohtia
- moottorikelkkamatkailu tulee tuomaan ristiriitoja (kunnan ei tule osallistua lunastusmenettelyllä perustettavan yleisen moottorikelkkauran perustamiseen)

Virkistys:

- Siikajoki
- Lamujoki
- Uljua
- Haapavuori
- Kurunneva
- olemassa olevat liikuntapaikat ja latureitistöt, toimivuus tärkeää
- kalastus, metsästys
- laajat ja hyvät mahdollisuudet luontoon ja ympäristöön perustuville virkistys- ja vapaa-ajanpalveluille (uhka hajanainen maanomistus, maanomistajien asenteet)
- virkistysmahdollisuuksien kehittäminen, jotta kunnan houkuttelevuus asuinpaikana paranee
- jokaiseen kylään kunnostaa lähivesistöön uimaranta

Muuta:

- kylien oma aktiivisuus tärkeää
- tulisi saada vahvistettua asukkaiden ylpeyttä omasta alueestaan ja myös yhteisöllisyyttä uutena kuntana, koulujen merkitys kasvattajana suuri
- Siikalatvan vahvuus luonto, tätä vahvuutta pitäisi hyödyntää enemmän
- tulisi kannustaa kyläläisiä maisemasuunnitelmien tekoon, niin että kyläläisille annettaisiin suunnittelumahdollisuus, ja he tukisivat hankkeita työpanoksina, kunta avustaisi näitä hankkeita rahallisesti. Elinvoima/ tekninen lautakunta ovat keskeiset yhteistyö kumppanit tällaisessa kehittämistyössä.
- Siikalatvan kannattaa toimia tiiviissä yhteistyössä naapuriseutukuntien kanssa ja pyrkiä hyödyntämään entistä enemmän Oulun suunnan mahdollisuuksia. Euroopan Unionin tuomat rahoitusmahdollisuudet muodostavat merkittävän osan kehittämisesresursseista nyt ja tulevaisuudessa. Alueen harva asutus takaa mahdollisuuden EU-rahoitukseen myös tulevaisuudessa vaikka uudet köyhät jäsenmaat vievätkin entistä suuremman osuuden
- ei saa luvata ”kaikkea kaikille kylille”, koko kunnan suunnitelma oltava

- maaseudun asukkailla (nuorilla) samanlaiset reaaliaikaiset yhteydet maailmalle kuin kaupunkilaisillakin, kulttuurisesti maailma pieni
- ilmastonmuutos saattaa aiheuttaa rajumpia jokitulvia, joihin on syytä varautua. Myös sateiden aiheuttamien taajamatulvien ehkäisyyn on syytä varautua.
- kuntatalous haaste/rajoite kehittämiselle ja palvelujen tuottamiselle, toisaalta pakottaa keskittymään oleelliseen ja korostaa kehittämistyön merkitystä
- Yksipuolinen maaseutuasumisen syyllistäminen esim. ilmastonmuutosta lisäävin argumentein torjuttava, koska maaseutuasuminen mahdollistaa myös kestävästä kehitystä toteuttavan elintavan toteuttamisen. Metsien, soiden ym. toiminta hiihdelieluina osoitettava. Järkevä kehitys maaseutuasumisessakin kuitenkin toteutettava mm. kysymyksessä mainittujen tekijöiden avulla.

Kehittämismvastuu:

- kehittämismvastuu kunnassa asianomaisilla viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä sekä Siikalatvan kehittämiskeskuksen vastaavilla
- kehittämismvastuu kunnassa on kuntalaisilla/ kyläläisillä sekä kunta organisaatiolla
- kehittämismvastuu valtuustolla ja kuntalaisilla, yrityselämän ja hallintokuntien yhteisellä avustuksella
- kunnanhallitus (kuntalaisten valitsevat luottamusmiehet)

KEINOJA:

Asuminen:

- markkinointi Ouluun, pendelöintivöhykettä: maaseutumaisuus, euron tontit tms.
- markkinointi lapsiperheille (Oulun läheisyys)
- lapsiperheiden houkuttelu: lapsille toimintaa
- viihtyisän loma-asumisen edellytys hyvä vesistön tila, tämä taas hyvää jätehuoltoa
- Leskelän tehokas markkinointi
- kartoitetaan kunnasta muuttaneet ja houkuttellaan heitä palaamaan kotiseudulle eläkepäiviä viettämään, tarvitaan tontteja joen ja vesistöjen äärelle
- Rantsilassa mahdollista vanhan raitin varrelle esim. kauppakuja/kävelykatu, markkinoita, matkailullinen hyödyntäminen, patsaspuisto (markkinointi nelostien varressa)
- Rantsilassa keskustan läheisen Siikajoen ranta-alueen kehittäminen virkistyskäyttöön (laituri ja pieni puistoalue)
- Pulkmila on kaunis kirkonkylä, maiseman korostus nelostielle päin houkuttelisi pysähtymään
- Kestilässä Siikajoen ranta-alueen hyödynnys puistoalueena (ja laituri)
- asuntoja tulisi rakentaa myyntiin (esim. vanhuksille rivitaloasuntoja kirkonkylään palvelujen lähelle)
- yhdistykset ovat historiaa, yhteisöt nykypäivää (mallia Vihannin puutalokylästä)

- saada Siikalatvan kylät vaikuttamaan houkuttelevilta muuttopaikoilta: lisää virkistysmahdollisuuksia, luontopolkuja, puistoja, laitureita, parantaa harrastus- ja kulttuuritarjontaa
- kehittää yhteishenkeä ja hyvää ilmapiiriä, ja tämän jälkeen lähteä kasvattamaan hyvää ja laadukasta asunto- ja tonttitarjontaa (tilavia, monipuolisia, edullisia, omassa rauhassa sijaitsevia tontteja, tarjota sitä mitä kaupungeissa ei ole)

Elinkeinot:

- Piippolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, jota tulisi korostaa ja nostaa esiin (ehdotettu esim. tilataideteoksia keskustaan, mainostus)
- kunnan kannattaa hankkia elinkeinon ja asumisen kannalta strategisia maa-alueita ennakoivasti silloin kun niitä on saatavissa
- tulee saada aikaan riittävän houkuttelevat työmarkkinat ja niille uusia, alueen ulkopuolelta alueelle muuttavia työntekijöitä (tilastojen mukaan työvoiman kysyntä ylittää tarjonnan seudulla 2010-luvun puolivälin jälkeen ja työvoiman tarjonnan turvaaminen tuossa vaiheessa on ratkaisevaa alueen kehitykselle)
- kunnan internet-sivujen kehittäminen tiedonsaantikanavana ja yritysten näkymisen kanavana

Palvelut:

- kirkonkylien vahvat peruspalvelut säilytettävä, tulevaisuudessa vahvuus
- kaavoituksen keinoin varmistaa kyliin julkisten ja kaupallisten palvelujen verkko, joka säilyy
- markkinointi hyvillä peruspalveluilla, pienillä kouluilla ja päiväkodeilla, lapsimyönteisellä ilmapiirillä ja pehmeillä arvoilla
- verkotettava maakunnan sisällä ja naapurikuntien kanssa mm. palvelujen järjestämiseksi

Liikenne:

- kevyenliikenteen verkoston suunnittelu ja toteutus (olisivat hyviä liikuntapaikkojakin)
- joukkoliikenteen ratkaisuja pendelöijille
- liikkumistarpeeseen monipalveluautoja (yksityisautoilun vähentäminen ei järkevää alueella)
- liikenneyhteys Oulun suuntaan paranee (tavoite keskikaiteellinen vt4, piteneekö Oulun vaikutuskehän säde)
- tulevaisuuden tärkeimmät liikenneinvestoinnit kohdistunevat valtatielle 4. Pitkällä aikavälillä valtatie liikenteen toimivuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi on Pulkkilan kohdalla varauduttava ohikulkutietyyppiseen nykypaikalle parantamiseen ja eritasoliittymän rakentamiseen valtatie 4 ja kantatie 88 liittymään. Rantsilan kohdalla tulee varautua pitkällä aikavälillä ohikulkutiehen. Ensi vaiheessa Rantsilan kohdalla tullaan parantamaan valtatieä taajaman päälleilyssä. Sekä Pulkkilan

että Rantsilan kohdalla liikenneverkon pitkän aikavälin kehittämistarpeet tulee ottaa huomioon maankäytön suunnitelmissa.

- kt 88 liikennöitävyystaso, ja Koillistien 800 kehittäminen
- vt 4 risteysjärjestelyt Rantsilan taajamassa ja Pulkkilassa tärkeitä liikenneturvallisuuden kannalta, samoin Piippolassa kt 88 risteys (kiertoliittymähanke)
- paikallistieverkon parantaminen metsien ja maatalouden tuotteiden hyödyntämiseksi
- näkyvyys nelostien ympärillä: imetään ihmisiä kuntaan

Virkistys:

- Piippolaan Lamujoen rantaan (Pappilan taakse) suunniteltu polkua ja puistoa, tämän toteutus
- kunnan talousmetsien hakkuut niin, että virkistysarvot säilyvät

Muuta:

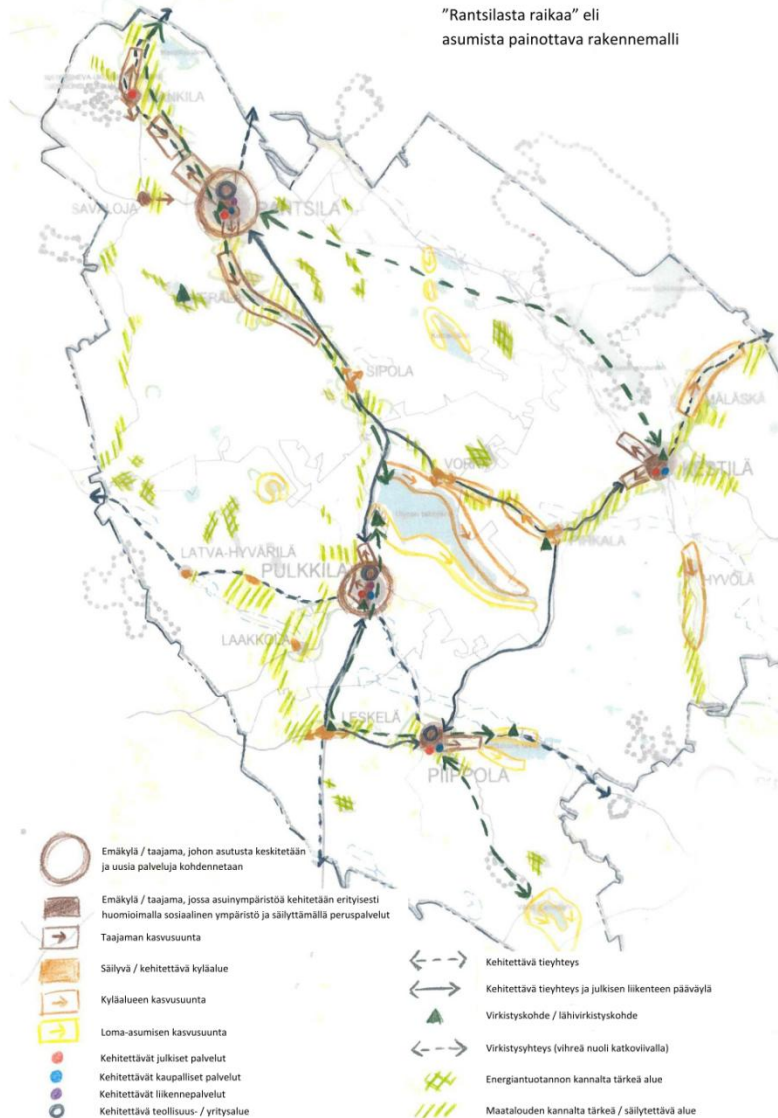
- EU-ohjelmat rahoituksineen antavat mahdollisuuksia kehittämiseen, nämä trendit tulee ottaa huomioon tarkoituksenmukaisella tavalla
- maatalousrahaston painopiste mahdollisesti siirtyy alkutuotannon tukemisesta kohti laajempaa maaseudun kehittämistä (voi tarjota uusia kehittämisvälineitä)
- EU-rahaa ei kyetä hyödyntämään kuten pitäisi, säännöt rajaavat käyttöä liiaksi, infrahankkeita pitäisi voida rahoittaa nykyistä enemmän
- EU-erityistukialueaika jäljellä, hyödynnetty huonosti
- laaja seudullinen yhteistyö välttämätöntä, seutujen välistä yhteistyötä lisättävä, Oulun kehitys hyödynnettävä
- jatkettava kehittämisvyöhyketyötä ja luoda rakenteet valmiiksi, jotta vyöhykkeet voidaan ottaa tarvittaessa nopeastikin käyttöön
- kuntatalous vaatii n. 3 veroprosentin suuruiset toimenpiteet lähinnä menojen alentamisena
- elinvoiman vahvistaminen (elinkeinostrategia), hyvinvoinnin edistäminen (erityisesti terveyden), sisäinen yhteistyö
- kunnan ilmapiirin parantaminen

LIITE II: ALUSTAVAT RAKENNEMALLIT JA NIIDEN VERTAILU

Rakennemallit

VE1: Asumista painottava rakennemalli

ALUSTAVA RAKENNEMALLI 17.3.2011
"Rantsilasta raikaa" eli
asumista painottava rakennemalli

Asuminen:

- tärkeimpiä asumisen alueita kirkonkylät: vahvimmat kirkonkylät tulevaisuudessa Rantsila ja Pulkki (Rantsila vahva asumisen alue, jossa tarvitaan palveluja, Pulkki uuden kunnan keskus ja luonteva palvelujen alue)
- myös Piippolaa ja Kestilää kehitetään asumisen alueina, mutta eri lähtökohdista: Piippolassa koulutusta joka tuo mahdollisuuksia omaleimaiseen kehittämiseen (vrt. Fiskars), Kestilä palveluja tarjoava asumisen alue syrjemässä mm. pääliikennealueista tärkeiden virkistysalueiden lähellä (erämaat, moottorikelkkareitit, Rokua jne.)
- Rantsilan läheiset Mankila ja Savaloja tärkeitä asumisen alueita: Oulun pendelöintivyöhykettä, jossa maisemallisia arvoja ja jokivarsi, Mankilassa koulupalvelut
- myös Sipola vielä mahdollisesti Oulun pendelöintivyöhykettä
- kyläalueista Leskelän sijainti on keskeinen ja puutarhakylä tuo alueelle aktiivisuutta
- Uljuan altaan ympäristö tärkeä asumisen kehittämisen alue, ja tämän myötä läheiset jokirannan kyläalueet Vorna ja Pihkala
- Hyvölä ja Mäläskä tärkeitä maaseutumaisen asumisen alueita
- Latva-Hyväri ja Laakkolan kylät alkutuotannon alueita tärkeän liikenneväylän varrella: kehittämistoimet vähäisempiä
- loma-asutusta voidaan lisätä vakituisen asumisen lomassa erityisesti kyläalueilla
- tärkeimmäksi nousevat Uljuan ranta-alueet sekä Piippolan läheisen Kortteisen tekojärven alueet
- myös Vähä-Lamujärvi ja Viitastenjärvi loma-asutuksen alueita, Kurranjärvi ja sen läheiset pienemmät järvet ovat myös loma-asutukselle mutta niiden luonne on enemmän erämaamatkailun alueita
- asumisyhteisöjen kehittäminen (vrt. Vihannin puutalokylä)

Palvelut ja elinkeinot:

- palveluja säilytetään kirkonkylillä, vahvimmin Rantsilassa ja Pulkkilassa joihin voidaan kehittää myös liikennepalveluja
- elinkeinon harjoittamismahdollisuus on tärkeä asumisen kasvun kannalta, kirkonkylissä tulee olla yritysten sijoittumismahdollisuuksia (teollisuus-alueita, vastaanottotiloja, liikenneyhteydet)
- alueella tärkeä maatalous sekä esimerkiksi energiantuotanto tulee keskitää asumisen pääalueiden ulkopuolelle: paikoitellen jokivarsissa asuminen on ensisijainen, toisaalla maatalous

Liikenne:

- liikenneväylistä tärkeimmät ovat valtatie 4 ja kantatie 88
- myös yhteys Kajaanin suuntaan on merkittävä
- kunnan sisällä yhteydet kirkonkylä välillä ovat merkittäviä (mm. palvelujen saavutettavuuden kannalta)
- julkisen liikenteen kehittämistarve (työmatkaliikenne, koululaisliikenne, vanhustenpalvelut, palveluautot) neljän kirkonkylän välillä
- kevyenliikenteen kehittämistarve: kirkonkylissä tulee olla turvalliset kevyenliikenteen yhteydet

Virkistys:

- Leskelän puutarhakylä tärkeä oleva palvelu, samoin kirkonkylä lähivirkistyspalvelut
- tärkeää puutarhakylän kehittäminen (ja mm. markkinointi) sekä vastaavien suunnittelu muualle kuntaan
- kehitettävä alue on Uljuan ranta, jossa vt4:n läheisimmät alueet voisivat olla matkailupalvelujen aluetta muiden alueiden ollessa vakitukselle ja vapaa-ajanasutukselle lähivirkistysalueeksi
- Siikajokivarsi tärkeä virkistysyhteys (maakuntakaavasta), yhteyden kehittäminen
- Piippolasta Vähä-Lamujärvelle kulttuurihistoriallisesti merkittävä tieyhteys, jonka korostus luontevaa osana Piippolan taajaman käsityöläisluonnetta
- Kestilästä Rantsilaan ulottuu erämaisempi alue, jonka kautta tulee olla virkistysyhteyksiä (eri kulkuvälineille)

Rantsila:

- taajama pääosin joen ja 4-tien väliin, taajaman laajeneminen joen varsille
- taajamakuva tärkeä, samoin kulttuuriympäristön huomiointi
- palvelujen säilytys ja kehittäminen: päiväkotitoiminta ja esiopetus, koulu (0-9), kirjasto, terveysasema, vanhustenpalvelut, kaupalliset palvelut, liikennepalvelut, lähivirkistys
- liikennepalvelujen kehittäminen sekä asukkailla ja ohikulkijoille että yrityksille
- taajamaan erilaisia asumismuotoja: omakotiasuminen tärkein, mutta myös rivitaloasuminen, vanhusten asuminen
- Ouluun 60 km

Mankila:

- kylän kehittäminen Savalojan kanssa osana Rantsilan kehittämistä
- maaseutuomaista ympäristöä
- Ouluun 55 km (Mankilasta)
- palveluista koulun säilyttäminen

Pulkkila:

- kuntakeskus
- taajama 4-tien länsipuolelle jokirantaan
- tiiveys
- palvelujen keskittymä kunnassa, palvelujen säilytys ja kehittäminen: päiväkotitoiminta ja esiopetus, koulu (0-9), lukio/ammattioppilaitos, kunnalliset (julkiset) palvelut, kirjasto, terveysasema, vanhustenpalvelut, kaupalliset palvelut, erikoiskaupan palvelut liikennepalvelut, lähivirkistys
- liikennepalvelujen kehittäminen ohikulkijoiden pysäyttäjänä
- asumiseen useita muotoja eri perhetyypeille ja ikäryhmille
- Ouluun 90 km

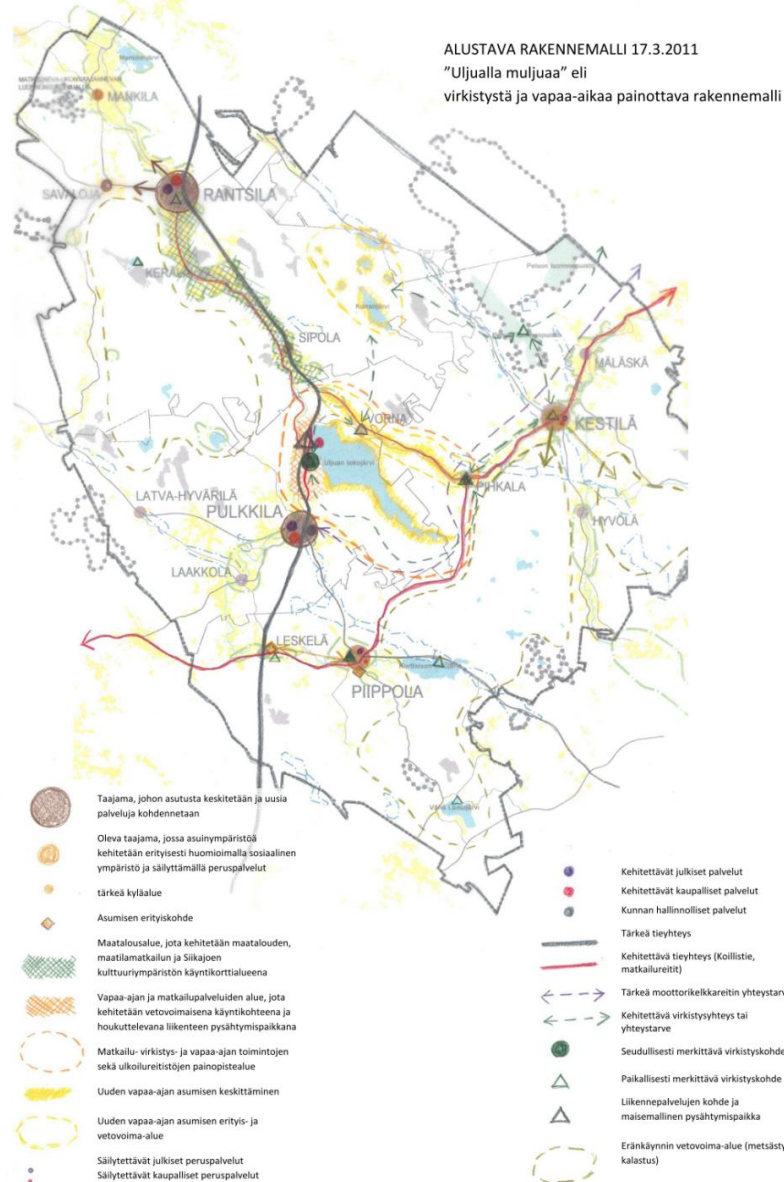
Kestilä:

- kirkonkylän tiivistäminen
- palvelujen säilyttäminen: päiväkotitoiminta ja esiopetus, koulu (0-9), kirjasto, neuvola/terveyspalvelut, vanhustenpalvelut, kauppa, lähivirkistys
- omakotiasuminen, vanhusten asuminen

Piippola:

- kirkonkylän tiivistäminen
- palvelujen säilyttäminen: päiväkotitoiminta ja esiopetus, koulu (0-6), ammattioppilaitos, kirjasto, neuvola/terveyspalvelut, vanhustenpalvelut, kauppa, lähivirkistys
- omakotiasuminen, eri perhemuotojen ja ikäryhmien asuminen (huomioiden oppilaitos)
- käsityöläisten huomiointi (vrt. Fiskars)

VE2: Virkistystä ja vapaa-aikaa painottava rakennemalli

Asuminen:

- Uusi asuminen painottuu enemmän loma-asumiseen. Vain Rantsilan alueella pysyvä asuminen lisääntyy ja laajenee (pendelöinti Ouluun).
- tärkeimpiä pysyvän asumisen alueita ovat Rantsila ja Pulkki. (Rantsilan asumista tukee Oulun läheisyys, Pulkki uuden kunnan keskus ja luonteva palvelujen alue)
- Piippola ja Kestilä kylätaajamia ja asuinyhteisöjä, joissa peruspalvelut säilyvät. Piippolan aluetta kehitetään asumisen erityiskohteena ja Kestilää mm. mökkiläisten, retkeilijöiden ja eräntähtäjäiden ja tukitaajamana. Pysyvä asutus on lievästi vähenevä tai säilyy ennallaan.
- Rantsila ja Sipolan välinen Siikajokivarren (ja nelostien) alue vahvaa maatalousaluetta, joka säilyy asuttuna ja tilarakenteen pirstaloitumista vältetään. Lomarakentamista ei kohdenneta alueelle.
- Uljuan rannoille lisätään loma-asutusta.
- Sipola-Vorna-Pihkala -välille kohdennetaan uutta maaseutumista loma-asutusta sovitamalla sitä jokivarren maaseutumaiseen ympäristöön. Rakentamistapaan kiinnitetään huomiota.
- Kurranjärven ympäristöä kehitetään loma-asuntoalueena, jossa painotetaan luonnonläheisyyttä ja rauhallista sijaintia.
- Pulkkilan, Piippolan ja Kestilän lähialueille lisätään loma-asumista vakituiseen asumisen lomaan, mikä samalla tukee peruspalveluiden säilymistä taajamissa. Erätyyppistä mökkirakentamista kohdennetaan eräntähtäjäalueille, erityisesti asiointimatkan etäisyydelle Kestilästä
- Latva-Hyvärilän ja Laakkolan kylät alkutuotannon alueita tärkeän liikenneväylän varrella
- Asumisyhteisöjä kehitetään aivan erityisesti Pulkkilan ja Leskelän välisellä alueella (puutarhakylät, käsityöläiskorttelit, jne. vrt. esim. Fiskars, Vihannin puutalokylä, Leskelän puutarhakylä)

Palvelut ja elinkeinot:

- peruspalvelut säilytetään kaikissa kirkonkylissä
- Rantsilassa ja Pulkkilassa kaupallisia ja julkisia palveluja kehitetään voimakkaammin.
- Pulkkilassa kehitetään myös matkailua tukevia hyvinvointi- ja liikuntapalveluita.
- Uljuan aluetta kehitetään Nelostien varressa erilaisten virkistys- ja vapaa-ajan palveluita tuottavien yritysten toimintaympäristönä ja reitistöjen lähtöpisteinä. Tien varresta kehitetään käyntikorttimainen pysähtymis- ja vapaa-ajan käyntikohde, joka tarjoaa myös liikennepalveluja.

- Maatalous säilyy tärkeänä elinkeinona koko kunnan alueella. Maatilanmatkailua kehitetään ja keskitetään Rantsila-Sipola -välille nelostien ja jokireitin varteen.
- Kunnan alueella työllistäjiä ovat mm. palvelut, pienyritykset, matkailu, maatalous ja energiantuotanto. Työssä käydään paljon muissa kunnissa. Pendelöinti on erityisen voimakasta Rantsilassa.

Liikenne:

- liikenneväylyistä tärkein on valtatie 4, jonka varteen painottuvat matkailu- ja käyntikohteet. Rantsilan ja Pulkkilan välistä tieosuutta kehitetään kunnan näkyvänä ”käyntikorttina”.
- Uljuan kohdalle kehitetään pysähtymispaikka, jossa houkuttimena toimivat liikennepalvelujen ohella Uljuan ja Haapavuoren maisemapaidat ja niihin liittyvät jaloittelu- ja näköalareitit. Tätä varten tarvitaan hitaampikulkuinen rinnakkaisväylä Uljuan kohdalle. Pysähtyjille voi olla tarjolla myös esim. kotieläinpuistoa tms. muita lyhytkestoista vapaa-ajan aktiviteettia.
- Siikajoen jokivartta kulkevaa yhteyttä välillä Uljua-Rantsila kehitetään kulttuurimaisemareittinä (vaihtoehto nelostielle, liittyy Uljualle kehitettävään matkailu- ja liikennepalvelualueeseen).
- Koillistietä kehitetään voimakkaasti matkailutienä Oulujärven, Rokuan ja Vaalan suuntaan. Koillistieltä on myös suorat yhteydet kaikkiin laajempiin ulkoilu- ja moottorikelkkareitistöihin Siikalatvan alueella. Koillistien varteen sijoittuvat mm. yhteisöllisenä kulttuurikylänä kehitettävä Piippola (vrt. Fiskars), maalaiskartano Pihkala ja Kestilän palvelut. Koillistien ja Nelostien yhdistävä Uljuan pohjoispuolella kulkeva tie on myös kehitettävä, merkittävä yhteys.
- Liikenteen ja pendelöinnin kannalta kantatie 88 on tärkeä tieyhteys nykyisellään.

Virkistys:

- Kirkonkylän lähivirkistys- ja liikuntapalvelut säilytetään.
- Uljuan ympäristöstä kehitetään merkittävä matkailu- ja vapaa-ajan palveluiden sekä loma-asumisen alue kokonaisuutena, johon kuuluu myös Uljuan pohjoispuolinen Siikajokivarren osuus (loma-asutuksen lisääminen).
- Moottorikelkkareittien kehittäminen tärkeää erityisesti Rokuan suuntaan.
- Kehitettävien ratsastus-, näköala- ja retkeilyreittien painopiste on Uljuan alueella.
- Ulkoilu- ja retkeilyreitistöjen yhteystarpeita on Kestilän kautta Rokuan suuntaan. Kurranjärven alue tulisi liittää ulkoilureitistöön esim. Vornan ja Pelson luonnonpuistoon sijoitettavan suoluontokeskuksen kautta.

- Eränkävintialueita (metsästys ja kalastus) on erityisesti Kestilän ja Piippolan ympäristöissä. Alueet liittyvät myös pienempiin maaseutukyliin ja -alueisiin, missä eränkävintä yleensä harrastetaan paljon.
- Piippolan alueen sosiaalisen, kulttuurisen ja yhteisöllisen ympäristön kehittäminen tärkeää, mikä tukee myös matkailua. Piippolasta Vähä-Lamujärvelle kulttuurihistoriallisesti merkittävä tieyhteys, jonka korostus luontevaa osana Piippolan taajaman käsityöläisluonnetta
- Siikajokivarsi tärkeä virkistysyhteys (maakuntakaavasta), yhteyden kehittäminen

Rantsila:

- vakituisten asumisen vetovoima-alueita, taajaman laajeneminen
- pienyrityksiä ja työpaikka-alueita
- pendelöinti voimakasta, Ouluun 60 km
- taajamakuva tärkeä, samoin kulttuuriympäristön huomiointi
- palvelujen kehittäminen

Pulkkila:

- kuntakeskus ja hallinnolliset palvelut
- taajama 4-tien länsipuolelle jokirantaan
- tiiveys
- palvelujen keskittymä kunnassa, palvelujen kehittäminen, Uljuan matkailun tukeminen ja hyvinvointi- ja liikuntapalvelut
- Ouluun 90 km

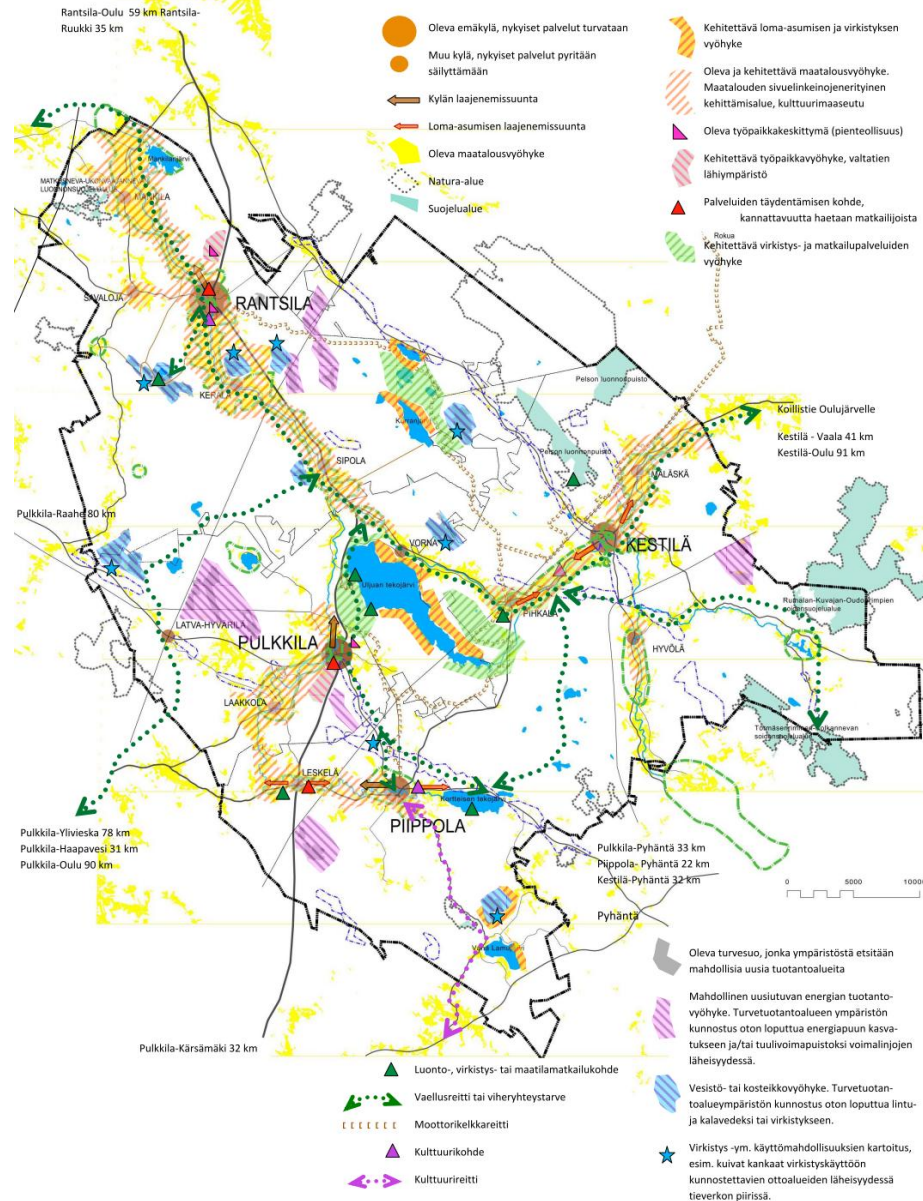
Piippola:

- ”kulttuuri- ja käsityöläiskylä”
- yhteisöllisyys: ekoasuminen, käsityöläiskorttelit (vrt. Fiskars), puutarha-alueet, omavaraisviljely jne.
- peruspalvelujen säilyttäminen
- omakotiasumista, eri perhemuotojen ja ikäryhmien asumista (huomioiden oppilaitos)
- pienimuotoinen kulttuurimatkailu ja näkyvyys Koillistien varrella

Kestilä:

- kirkonkylän tiivistäminen
- hyvien peruspalvelujen säilyttäminen myös ulkopaikkakuntalaisia ja matkailijoita ajatellen (Koillistie, mökkiläiset)
- Hyvät eränkävintämahdollisuudet (metsästys ja kalastus)
- omakotiasumista, vanhusten asumista

VE3: Elinkeinpainotteinen rakennemalli

SIKALATVAN MAANKÄYTTÖSTRATEGIA

ELINKEINOPAINOTTEINEN ALUSTAVA RAKENNEMALLI 16.3.2011

Työnimet: "Siika, latvalla tuulee" "Eteenpäin on elävän mieli"

Elinkeinot:

- Vahvoja maatalousvyöhykkeitä (Mankila-Rantsila-Sipola-Vorna ja Pulkki-Laakkola-Leskelä-Piippola, sekä Pihkala-Kestilä-Mäläskä) kehitetään maatalouden ehdoilla. Alueilta voidaan yleiskaavoilla varata maltillisesti uusia maaseutu- ja matkailuelinkeinoihin liittyviä rakennuspaikkoja, jotta nuorten yrittäjyys on mahdollista. Alueelle ei lisätä tavanomaisia omakotitalojen rakennuspaikkoja. Tietoliikenneyhteyksien toimivuus kehitettävillä maatalousvyöhykkeillä turvataan.
- Maatalouden sivuelinkeinoiksi sopivat esimerkiksi matkailu, luonnossa virkistäytyminen erä/metsästysmatkailu, moottorikelkkailu, vuokrattavat loma-asunnot ja hevostalous, joka on koko Euroopan laajuisesti kasvava harrastusmuoto. Valtatien 4 lähiympäristö, jokivarret, jokilaaksojen maisema-alueet ja Uljua ovat tärkeimpiä kehittämisen painopistealueita. Oulun seudulla ei ole isoja järviä. Uljuan tekojärvi on lähempänä Oulua kuin Oulujärvi, siellä on jo venesatama ja kunta omistaa maata maisemallisesti ja strategisesti tärkeällä paikalla Haapavuoren alueella. Oulun ja valtatie läheisyys helpottavat asiakkaiden saamista. Monipuoliset opastetut reititöt taikopaikkoineen tukevat näitä maatalouden sivuelinkeinoja, jotka tulisi kunnan avulla ja eri kylien yhteistyöllä tuotteistaa esimerkiksi netin kautta myytäväksi palveluiksi. Myös suoluonnon esittelyyn on täällä hyvät mahdollisuudet. Suomessa on jokamiehen oikeuden kautta myös ulkomaisia matkustajia kiinnostava mahdollisuus kulkea luonnossa. Tämän tyylistä toimintaa on useissa Euroopan maissa (vaellusreitit, vaellusratsastus, kanavalaivat, moottorikelkkasafarit jne).
- Metsätalous ja energiahuolto, kuten turvesuot. Suuri osa kunnasta on metsätalousaluetta. Kunnan sijainti lähellä Oulua ja valtatie varressa edesauttaa esimerkiksi energiapuuhakkeen ja turpeen hyödyntämistä. Turvesoiden jälkikäyttöä tulisi miettiä. Asutuksen lähellä olevia turvesoita voisi kunnostaa vesistöiksi tai kosteikoksi, jolla on virkistysarvoa. Voiko alueita käyttää energiapuun kasvatukseen ja pellettituotantoon vielä sen jälkeen kun turve on nostettu? Löytyykö nykyisten vierestä uusia turvesoita? Ovatko otetut turvesuot/energiapuun kasvatusaukeat (voimalinjojen lähellä) riittävän tuulia esimerkiksi tuulienergian tuottamiseen? Löytyykö muualta riittävän korkea maasto.
- Metall- ja konealan yrityksille ja muille pienyrityksille varataan aluetta Rantsilasta ja Pulkkilasta näkyvältä paikalta valtatie varresta.
- Kaupallisia palveluita voidaan kehittää matkailuteiden varressa, jos ohiajvat saadaan pysähtymään. Matkailijoiden ja kesäasukkaiden ostovoima lisää kannattavuutta ja parantaa valikoimaa, tästä hyötyvät myös paikalliset

asukkaat. Pysäyttäjät voivat olla esimerkiksi tuottajien yhteiset suoramyyn-
tipisteet, huoltoasema/hyvin hoidettu taukopaikka/kotieläinpuisto/ virkis-
tysalue /vesistö (vrt. Uljua), Piippolan käsi- ja taideteollisen oppilaitoksen
työnäytös- ja myyntipiste (yhteistyö esimerkiksi Leskelän Suomen keskispis-
teen kanssa), kylätori/huutokauppatapahtumat. Pulkkilassa kehitetään
ABC-asemaa. Kunnan sijainti hyvien kuljetusyhteyksien varressa ja hyvät,
kehitettävät tietoliikenneyhteydet mahdollistavat esimerkiksi postimyy-
ntiyritysten perustamisen.

- Kaavoituksen avulla varataan toteuttamismahdollisuuksia palvelukodeille
- Matkailupalveluihin liittyen jokilaaksojen kyläkuva ja imagoa parannetaan
antamalla hyviä esimerkkejä ja rakennustapaohjeita.

Asuminen ja loma-asuminen:

- Oletuksena on, että kunnan asukasluku pysyy entisellään, ja että pienten
kylien ja muun haja-asutuksen asukasmäärät laskevat. Asukasmäärät li-
sääntyvät jonkin verran valtatie tuntumassa Rantsilassa ja Pulkkilassa,
joille osoitettu kylän laajenemissuunta. Rantsilan asumista tukee myös
pendelöinti Ouluun. Piippolan kylää täydennysrakennetaan Leskelän suun-
taan. Leskelän ja Piippola välillä käytetään puutarhakyläkonseptiä myös
loma-asutukseen. Kylien täydennysrakentamisen tulisi keskittyä lähelle
palveluita, mielellään pyörämatkan päähän kaupasta ja koulusta.
- Kestilä-Pihkala-Vorna ja Leskelä -Piippola välit profiloituvat loma-
asutuksen alueena, ensimmäin myös erämatkailun alueena. Erityisesti Ul-
juan tekojärveä hyödynnetään loma-asutuksen laajenemisaalueena. Myös
turvesoiden kunnostuksessa mahdollisesti syntyvät erämaahenkiset suo-
järvet tiestön läheisyydessä ovat mahdollisia virkistys- ja loma-
asutusalueita. Ottoalueita olisi hyvä muotoilla niin, että myös kuivaa kan-
gasmaata tulisi uuden järven/kosteikon rannalle jolloin esim. reitistöjen
tukikohtia voisi rakentaa tällaiselle alueelle.
- Hyviä peltoja ei saa ottaa asuin- tai loma-asuinalueiksi. Rakentamisella ei
saa haitata maatalouselinkeinoja.

Palvelut

- Nykyiset palvelut säilytetään kaikilla kirkonkylillä. Myös muissa kylissä pyri-
tään säilyttämään olevat palvelut esimerkiksi sopivan täydennysrakenta-
misen avulla.
- Valtatie varressa Rantsilassa ja Pulkkilassa voidaan matkailijoiden osto-
voimaa hyödyntämällä parantaa jonkin verran kaupallisia palveluja.
- Virkistys- ja vapaa-ajanpalveluita kehitetään matkailuelinkeinoon ja loma-
asumiseen liittyen (katso kohta Elinkeinot).

Liikenne:

- Valtatie 4 lisäksi tärkeitä teitä ovat Koillistie ja kantatie 88. Tieympäristö-
jä hoidetaan alueen käyntikortteina ja hyödynnetään niiden elinkeinoille
antamia mahdollisuuksia.

Rakennemallien vaikutusten vertailu

Rakennemallien vaikutuksia on vertailtu ohjausryhmässä (7.4.2011). Rakennemalle-
ja verrattiin toisiinsa ja odotetun muutoksen vertailupohjana käytettiin nykytilan-
netta. Vertailun pohjalta strategian pohjaksi valittiin elinkeinopainotteinen malli.

Vaikutuksia verrataan nykytilaan ja tuodaan esiin vaihtoehtojen eroja. Vertailussa on käytetty
seuraavia symboleja:

++	erittäin positiivinen vaikutus
+	positiivinen vaikutus
0	vaikutusta ei ole
-	negatiivinen vaikutus
--	erittäin negatiivinen vaikutus
?	vaikutuksen määrä tai laatu on epävarma tai sitä ei tunneta

Vertailtava vaikutus	VE1: "asuminen"	VE2: "virkistys"	VE3 "elinkeino"
ASUMINEN			
• olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämi- nen	+/-	++	++
• nykyisen taajamarakenteen tukeminen	+	++	+
• asuinympäristöjen viihtyisyys	+	+	0
• houkuttelevien asuinpaikkojen tarjoaminen	++	0	0
• asumisen sijainti suhteessa työpaikkoihin, työmatkat	0/-	+	+
• yhdyskuntarakenteen tiivistyminen?	--	+	+
PALVELUT			
• palvelujen määrä	0	+	+
• palveluiden saatavuus (myös liikenne- ja virkistys)	-	0	+
• palvelujen monipuolisuus	+ /?	+	+
• maaseudun elinvoimaisuus	+	+	+
• asukkaiden tasa-arvo suhteessa palveluihin, (kiertävät palvelut)	-	0	+
• liikennepalvelut	-	+	+

Vertailtava vaikutus	VE1: "asuminen"	VE2: "virkistys"	VE3 "elinkeino"
VAPAA-AJAN-ASUMINEN			
• palvelujen ja virkistyspalvelujen saatavuus • kakkosasunnot • merkitys kunnan kehittämisen kannalta (kaupallisten palveluiden tukeminen, majoituspalvelut, tapahtumat, tunnettuus) • maaseudun elinvoimaisuus	0 0 0	+ + +	0 0 +
KUNNALLE JA ASUKKAALLE AIHEUTUVAT KUSTANNUKSET			
• lisäinvestointien tarve • palveluiden järjestämisen kustannukset • matka- tai kuljetuskustannukset • vesihuolto- ja viemäröintikustannusten kasvun hillintä • verotulojen turvaaminen • maan hinta	0/- - - 0/- + 0	- 0 0 0 + 0	- 0 0 +/- ++ 0/+
ELINKEINOT JA TYÖPAIKAT			
• elinkeinon monipuolisuus • nykyisten elinkeinon vahvistaminen • työpaikka-alueiden sijainti suhteessa asutukseen • pääliikenneverkon hyödyntäminen (vt4, mt 800 ja 88) ja toimivuus • muiden mahdollisuuksien hyödyntäminen (Uljuu, jokivarret, luonto, kulttuuri, turvesuot) • pohjan luominen rahoitusta saaville hankkeille	+ ?/+ -/0 0 + +	+ ++ 0 ++ + +	++ ++ + + + +
LIIKENNE			
• autoliikenteen kasvun hillintä • kevyenliikenteen aseman vahvistaminen • joukkoliikenteen roolin kasvattaminen • liikenneinvestoinnit (risteysalueiden kehittäminen, liikenneturvallisuus,) • kuljetusten sujuvuus ja logistiikka • liikenteellinen saavutettavuus (tasa-arvo liikkumisessa) • liikenneturvallisuus	- - - 0 - - -	- - 0 - 0 0 -	- 0 0 - + 0 --
Vertailtava vaikutus	VE1:	VE2:	VE3

	"asuminen"	"virkistys"	"elinkeino"
LUONNONYMPÄRISTÖ, MAISEMA JA VIRKISTÄYTYMINEN			
• luonnonympäristöjen laatu • vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen • maisemallisesti arvokkaiden alueiden huomiointi • kylämaiseman ja jokivarsien muutos • virkistysmahdollisuuksien monipuolisuus • reitistöt • liikenteen pysähtymis / leiriytymispaikat	0 - - + 0/- 0 0	+ /? 0 + + + + +	0 0 + +/- + + +
SOSIAALINEN YMPÄRISTÖ			
• maaseudun elinvoimaisuus • ylpeys omasta asuinalueesta, identiteetti • kylillä selkeät roolit • liikkumisen tasa-arvoisuus • terveellisyys ja turvallisuus • olevan ja uuden asutuksen vuorovaikutus	+ + - - +/- +	+ ++ 0 0 0 +	+ + + 0 0 +

LIITE III: MAANKÄYTTÖSTRATEGIAKARTAT TEEMOITTAIN

Maankäyttöstrategiakartta 1, Asuminen, loma-asuminen ja palvelut. 20.2.2012
(A3, graafinen mittakaavajana)

Maankäyttöstrategiakartta 2, Elinkeinot ja energiatalous. 20.2.2012
(A3, graafinen mittakaavajana)

Maankäyttöstrategiakartta 3, Virkistys ja matkailu. 20.2.2012
(A3, graafinen mittakaavajana)